Afşar Timuçin

GEÇ ZAMAN TUTKULARI

Kapak Fotoğrafı: Gülay Bakışkan

Bulut

GEÇ ZAMAN TUTKULARI

Öykü

Geç Zaman Tutkuları

Afşar Timuçin

ISBN:978-975-286-387-3
© **0107-34-006815** Bulut Yayınları, 2011

Bulut Yayınları Birinci Baskı: Aralık 2011

Kapak ve Ofset Hazırlık: Bulut Yayınları
Baskı: **Barış Matbaacılık Güven Sanayi Sitesi C Blok No: 291**
Topkapı / İstanbul - Tel: 0212 674 85 28
Sertifika No: 12037

Bulut Yayın Dağıtım Tic. ve San. Ltd. Şti.
Osmanağa Mah. Yoğurtçu Parkı Caddesi Yonca Apartmanı
No: 64/2 Kadıköy-İstanbul
Tel: (0 216) 330 59 24 - 414 21 75 Faks: 0216 330 30 59
E-Mail: bulutyayinlari@bulutyayin.com
bulutyayinlari@gmail.com
www.bulutyayin.com

Afşar Timuçin

GEÇ ZAMAN TUTKULARI

(Öykü)

Bulut

İçindekiler

Geç Zaman Tutkuları / 7
Zor Alırsın / 13
O Gelmezse / 19
Abidin Amca / 27
Nereye Gitmiş Olabilir / 37
Yılbaşı / 47
Yeter Artık / 57
Kız Bakmaya Gittiler / 65
Özgürlük Düşleri / 73
Mebruke Hanım / 79
Büyük Balık / 85
Izmir Oteline Gittim / 91
Dört Dil Bilen Kayseri'li Resasam Ruhi Tiftik/ 97
Hidayet Abi / 107
Dört Kızkardeş/ 113

GEÇ ZAMAN TUTKULARI

Onu ilk ne zaman gördüm bilemiyorum. Demek ki baştan pek ilgimi çekmedi. Öyle ya, görür görmez de tutulabiliyor insan. Bende pek olmaz ya. Ben birine gönül verene kadar epeyce vakit geçer. Geçen yıl öğretmenlikten emekli olup köşeme çekilince arkadaşlar benim için kaygılandılar, iş bulmam konusunda beni sıkıştırmaya başladılar. Emeklilik adamı çökertir dediler. Bu yaşta bekar bir adam, kendinden başka kimsesi olmayan bir adam emekliliğin koşullarında ağır ağır sönüp gitmez de ne yapar? Böyle düşünüyorlardı. Kitap okumayı ve gezip tozmayı seven birinin emeklilikte yalnızlık nedeniyle yıkıma uğrayabileceği görüşünü pek anlayamamakla birlikte dostlara karşı çıkmadım. Onlar elbette benim iyiliğimi istiyorlardı. İstedikleri de kötü bir şey değildi, ayrıca çalışmak denen şey bana hiç zor gelmez, tersine iş beni mutlu eder. Sonunda bana bir yayımcının yanında iş buldular. Sizden iyi olmasın, bankacı Şefkati'nin çabalarıyla oldu. Bir çeşit ayak işiydi bana buldukları iş. Ben zaten masa başına alışık değilim. Bir öğretmen emeklisinin masa başına çakılıp kalması hoş olmaz. Yeni işim eğlenceliydi ve güç değildi: okullara satış için ya da tanıtım için kitap götürecektim.

Bu zarif, bu ince, bu güzeller güzeli insanı bu gidiş gelişlerim sırasında tanıdım. Genç bir felsefe öğretmeniydi. Toplumda görmeye alışık olduğumuz kişilerden değildi. Ben felsefe öğretmeni deyince gözünüzün önüne babacan, egemen, yönlendirici biri, biraz da bilge görünmek hevesleri içinde kendine hayran biri gelmiştir: yeldir yepelek yürüyen, insanlara yukarıdan bakan, her söyleneni alaylı bir gülüşle karşılayan biri. Çekinik bir genç kızdı bu. Sessiz, belki biraz da boynu bükük, daha bu yaşta nice acılar çekmiş ama yakınmaya alışmamış gibi duran bir genç kız. Belki de hiç acı çekmemişti de insanlığın acılarını anlamanın olgunluğuna ulaşmıştı: henüz iyiden iyiye derinleşmemiş olan yüz çizgilerinde erkenden olgunlaşmış insanların ölgün ışığının ilk belirtileri parlıyordu. Beyaz teni, kumral saçları, kül rengi ceketiyle, uzunca boyuyla beni hiç beklemediğim

bir biçimde yavaş yavaş kendine bağladı. Dedim ya ben yavaş yavaş bağlanırım, bir görüşte vurulanlardan değilim. Onun okuluna gideceğim zaman heyecanlı oluyordum. Kırmızı kravatı mı bağlasam yoksa balıkçı yaka mı giysem? Onu ne yapıp yapıp görmek adına bahaneler uyduruyordum. "Bu kitap bizim yayınevimizle ilgili değil. Ancak sizin seveceğinizi düşündüm efendim. Öyle ya belki çıktığından haberiniz yoktur. Ben bunu kendim için almıştım ama size bırakıyorum. Hayır, geri vermeniz gerekmez. Ya da okuyun siz, ille geri vereceğim diyorsanız bir gelişimde alırım. Kitapla ilgili görüşlerinizi de bu fakire lütfederseniz..."

Onu hiç değilse ara sıra görebilmek için uzun hesaplar yaptım. Öyle ya, okuluna her an çat kapı gidemezdim, her an elimi kolumu sallayarak karşısına çıkamazdım. Büyük araştırmalar sonunda, ağzından aldığım sözleri de değerlendirerek iş çıkışı bizim eski evin orada bir kahvenin önünden geçtiğini saptadım. Aptal aşık durumuna düşmemek için elimden geleni yapıyor, karşısında çok rahat görünmeye özen gösteriyordum. Biraz da çokbilmiş havalarındaydım. Ha ha ha, anlıyorum demek istediğinizi, evet... Pazartesi, salı ve cuma akşamüstleri kahvenin kuytu bir köşesine çekilip geçişini bekliyordum. Hiç de kadınsı olmayan bir yürüyüşle önümden geçer giderdi. Ah bu ağırbaşlı, bu alçakgönüllü, bu kendine güvenen kadınlar, size nasıl saygı duyduğumu bilebilir misiniz? Geçer giderdi de beni görmezdi ya da görmez gibi yapardı. O geçerken öksürürdüm tıksırırdım şükür bu günümüze falan diye bağırırdım ama benden yana bakmasını sağlayamazdım. Onu görmek başlıbaşına güzel, gerisine aldırma Cemalettin derdim kendi kendime. O kadarı yetiyordu bana ya da yetmek zorundaydı. O geçerken gözlerim onun varlığına yapışıyordu neredeyse: belleğim bu eşsiz insanın görünümünü ayrıntılarına kadar almaya çalışıyordu. Bir mutluluktu bu. Çok kısa süren bir mutluluktu. O gidince her şey kararıyor, eski sıradanlığına bürünüyordu. Hep böyle oldu: yapım gereği yaşamak değil de düşlemek durumunda kaldım ben. Onu durmadan bir sis perdesinin arkasında düşlemeye çalışmak hem yorucu hem zevkliydi. Birinde boylu poslu, yakışıklı, esmer bir delikanlıyla geçti kahvenin önünden. İçim cız

etti ama hemen kendimi topladım. O benim gerçeğim değil düşümdü. Bunu böyle görmem gerekirdi. Öbür türlüsü düpedüz saçmalamak olurdu. Hatta yıkılabilirdim.

İlginç ya da garip olan şuydu: ömür boyu kadın yoksunu olarak yaşamış ve cinsel anlamda ne biçim düşlemler kurmuş olan ben onu kadınsı davranışlar içinde düşünemiyordum. O benim için bir kadın olmaktan çok özel bir insandı. Onun insan yanına tutkundum ama gene de bir erkek olarak tutkundum. Evine girer girmez ayakkabılarını atıyor, üstündeki o kül rengi kabanı çıkarıyor, sessizce bir köşeye çekilip ya da bir koltuğa uzanıp günün yorgunluklarından arınmak için hafif bir şeyler okumaya başlıyordu. Kim bilir gün boyu ne kadar yoruluyordur bu güzel çocuk diye düşünüyordum. Elin ipsiz sapsız veletleriyle uğraşmak kolay mı? Elimden gelse de yorgunluklarını azaltsam. Onun dinlenmesine yardımcı olamadığım için üzülüyordum. Bu güzel kız yorgunluk nedeniyle akşam yemeğini peynir ekmekle geçiştirmemeli diyordum, ah keşke ben ona mutfakta bir şeyler hazırlayabilseydim. Doğru dürüst yemek pişirebileceğimi pek sanmıyorum ama, ne olacak canım, iki yumurta da kıramaz mıydım, şöyle güzel bir mantarlı omlet yapamaz mıydım? En güzelini yapardım onun için. İnsan istemesin yoksa...

Dizime yatıp uzun uzun dinlenebilirdi. Yorgun ayaklarını ılık sularla yıkayabilirdim. Uykuya geçmekte zorlandığı zaman ona renkli masallar anlatabilirdim ya da yazmaya çalıştığım öykülerden bazılarını okuyabilirdim. Sen uzan şöyle, derdim, ben senin saçlarını okşayayım, kendini ılık suya bırakır gibi bırak, öyle uyur gidersin. O uyuyunca yavaşça yanından kalkıp salondaki kanepeye geçerdim. Gece çişe kalkınca bir şeylere takılmasın diye aralığa en zayıfından bir gece lambası koyardım. Uyandığında onu peyniriyle zeytiniyle çayıyla reçeliyle güzel bir kahvaltı sofrası bekliyor olurdu. Sabah erkenden çıkar giderdi, ben de arkasından çıkardım. Sağda solda dolaşarak mutluluğumun tadını çıkarırdım. Onun için daha neler yapabileceğimi düşüne düşüne akşamı ederdim. Akşam eve geldiğinde beni karşısında bulurdu. "Aman yere basma yavrum, soğuk alırsın, hemen şu kürklü terlikleri giy."

Bir akşamüstü o geçerken yoluna çıkmaya karar verdim. Baktım yürüyen bir güzellik anıtı gibi geliyor uzaktan, kahveden çıktım, okkalı bir selam vererek karşısında eğildim. "Size benimle bir yorgunluk kahvesi içmenizi önersem ne dersiniz?" Gülümsedi ya da bana öyle geldi. Garip bir duyguya kapıldım: gözlerini kaçırıyordu benden. "Annemin sağlığı iyi değil, hemen gidip onunla ilgilenmek zorundayım" dedi. "Keşke elimden bir şey gelse, size yardım edebilsem" dedim. "Sağolun, çok iyisiniz" dedi. Dedi ve yürüdü gitti. O köşeyi dönene kadar baktım arkasından. Ben buna alışığım, gidenlerin arkasından bakmaya alışığım. Onlar çok çabuk giderler ve ben çok çabuk kalırım. Onlar giderler, ben arkalarından bakarım bir süre. Birilerini durdurmak için yalvarmaya, biraz daha kal demeye, peşlerinden koşmaya bir türlü alıştıramadım kendimi. Ben belki de savaşmaktan çok vazgeçmeye yatkınım.

Bu tutkudan kurtulmak için ne yapmam gerekirdi? Bir psikiyatri uzmanına gitmeyi elbette düşünmedim. Onu kafamın içinde şuh bir kadına dönüştürebilsem, yatakta iri göbekli erkeğine sıkı sıkı sarılabilen biri olarak tasarlayabilsem, bir arkadaş toplantısında göbek atan biri olarak gözümün önüne getirebilsem, kısacası onu öbür türlü arzulayabilsem, bir cinsellik nesnesi olarak kendimde yaşatabilsem bu tutkudan kurtulurdum belki ama bu yönde her girişimim boşa çıkıyordu. Bir yontuyu yıkmak gibi, bir resmi parçalamak gibi, bir kenti yerle bir etmek gibi bir şey olurdu bu. Düşlem bu ya, ona sebze halinden, kabzımal dayımın dükkanından muzlar, elmalar, cevizler taşıyordum. Son günler zayıfladın biraz, diyordum, bunları ye ki toparlanasın benim güzel kızım. Başını omzuma yaslayıp uyuduğu oluyordu. Boğaz'da gezintiye çıkıyorduk. Bilir bilmez onunla bir felsefe konusunu tartışmaya girişiyordum, sonra gülünç olacağımı anlayıp suspus oluyordum. O bana şiirlerini okuyordu, ben bu şiirlerde benimle ilgili bir şeyler bulup şişiniyordum.

Bir yanlış yapsa, diyordum, bir hödüklük ya da bir densizlik, ne bileyim, bir eşeklik yapsa. Kırsa beni, yüreğimi parçalasa... Yuh, bu kadar da olmaz dedirtse bana. Ya da benim duygularımı anlasa, beni bir köşeye çekip şöyle dese: "Bakın Cemalettin bey, siz benim gö-

zümde çok saygıdeğer birisiniz. Bilgesiniz, anlayışlısınız, özverilisiniz... Ama şu son zamanlarda bana karşı davranışlarınızın hiç de hoş olmayan bir anlam kazandığını görüyorum ve gerçekten çok üzülüyorum. Siz benim babam yaşındasınız, hatta daha da yaşlısınız. Benimle ilgilenmeniz güzel değil. Ne demiş atalarımız, davul dengi dengine dengi dengine dengi dengine... Kendinizi boş yere üzüyorsunuz. Ne demiş atalarımız? Demir nemle çürür insan gamla çürür. Atı atın yanına bağlayınca... Neyse, bu uymadı. Lütfen üzmeyin beni. Siz de üzülmeyin. Hayır, ne olur kendinizi savunmaya da kalkmayın. Lütfen ağlamayın. Dün bunu arkadaşlarla da konuştuk, olacak bir yanı yok, ne olur biraz anlayışlı olun!" Beni arkadaşlarıyla konuşmuş ha? Tam rezillik!

Hayır böyle bir şey olmadı ve olmayacak. Kendi elimle kurup geliştirdiğim bu hiç bitmeyecekmiş gibi duran düşlemden artık ne pahasına olursa olsun kurtulmalıyım. Bunun için de onu görmemem gerekiyor. İlk yaptığım şey bu iğreti işimden, bu kitap tanıtımı işinden ayrılmak oldu. Zaten aldığım sigarama yetmiyordu. Nedenini patronuma ve dostlara şöyle açıkladım: "Bu iş beni çok yoruyor, bir de olur olmaz kişilerle tartışmak zorunda kalıyorum." Kimse dur gitme demedi. Bu iş için yüz bin tane adam bulunur. Evet ama, hiçbir şey değişmedi. Özlem dinmek bilmiyor ne yapsam. Şimdi onu daha çok özlüyorum. Sabah akşam mektuplar yazıyorum ona. Yazıp yazıp yırtıyorum. Düşlerime giriyor. "Sizin için bir şey yapamaz mıyım?" diyorum. "Benim için kimse bir şey yapamaz" diyor. Boynuma sarılıyor, hıçkıra hıçkıra ağlıyor. Ağlamasına dayanamıyorum. Gene o kahveye gitsem mi, yolunu gözlesem mi? Ya da yeniden o işe girmek için bir girişimde bulunsam mı? Onu görmediğim zaman çok kötü oluyorum, gördüğüm zaman da çok kötü oluyorum. Kar lapa lapa yağıyor. Her yan beyaza kesmiş. Üşümüş ellerin diyorum, neden eldivenlerini almadın? Gülüyor. Ayaklarım dondu, diyor, ayaklarımı okşar mısın? Ona ihtiyar kurtla küçük beyaz kuzunun masalını anlatıyorum.

ZOR ALIRSIN

İş hanının kapısından çıktıklarında onu on geçiyordu.

-Oh, bu işi de bitirdik, dedi Bünyamin. Ama nasıl posta koydum adama, görecektin. Son olarak söylüyorum, dedim ona, bu defa da paramı vermezsen... Bünyamin'ciğim, canım kardeşim benim, telaşlanma, paran şimdi ödenecektir, dedi. Başkansa başkanlığını bilsin. Lambır lumbur etmekle başkan olunmaz. Odasından çıkarken elini bile sıkmadım adamın. Öyle dedim, başkansan başkanlığını bil dedim. Ne zaman bir isteğiniz olursa Bünyamin bey, beni şu yalan dünyada kardeşiniz bilin dedi. Hiç ses çıkarmadım.

Hacı Kadir bir kahkaha attı.

-Ben öyle görmedim ama Bünyamin abi, dedi. Kapı aralığından yani... Sen adamın karşısında aynen böyle asker gibi hazırola geçtin. Çıkarken de yerlere kadar eğilip elini öptün. Kapı aralığından gözetledim sizi. Yüzüne bile bakmadı senin, neredeyse parayı suratına fırlattı.

Bünyamin, Kadir'in ensesine bir tokat attı.

-Salak salak konuşup da kafarını bozma benim, dedi. Aptal! Kapı sıkı sıkı kapalıydı bir kere. Ben Bünyamin Aydm Dökme olarak asla kimsenin karşısında eğilmemişimdir. Ağabeyim Şuayip Ertan Dökme de benim gibidir. Amcam Nurullah Dökme de. Babam Hacı Emin Ali Dökme de öyleydi. Bizler onurumuz için yaşarız. Babam rahmetli senin gibi uydurmadan hacı değildi, gerçek hacıydı. Oh ne güzel, adını Hacı diye kütüğe yazdır, olsun bitsin. Dalaverenin bini bir para sende!

-Şuayip abimiz de dün kaymakamın elini öpüyordu, ne haber? Kaymakam çarşıyı dolaşmaya çıkmış... Seninki kaymakamı görünce seğirtti.

-Ne biçim konuşuyorsun lan sen! Yalan söyleme bana! Nerede gördün kaymakamın elini öptüğünü? O kimsenin elini öpmez. Bak ne diyorum, ağabeyim kimsenin elini öpmez. Ah Hacı Fışfiş, sen yok musun sen!

Bünyamin kocaman eliyle Hacı Kadir'in ensesine bir tokat daha indirdi, ayrıca kıçına bir tekme attı.

-Vurma! diye bağırdı Hacı Kadir.

-Vururum, dedi Bünyamin. Sen dayaklık adamsın çünkü. Yalancı herif! Seni dövmek sevaptır.

Kadir diklendi:

-Ben Hacı Kadir Kendir olarak asla yalan söylememişimdir. Sen onu bırak da bana olan borcunu öde şurada. Paraları cebe koydun işte. Daha ne bekliyorsun? İnan bana, beş kuruşum yok. Bugün cebime para girmezse ben yandım demektir.

-Sen çoktan yanmışsın oğlum. Sen benimle Çobanpınarı'na geliyor musun gelmiyor musun, önce onu söyle. Bana arkadaşlık et, gerisi kolay. Gelirsen Çobanpınarı'nda alırsın paranı. Bir sabah yürüyüşü yaparız seninle, sonra da döner geliriz. Havaya bak, şerbet sanki. Çobanpınarı'nda bir işim var Hacı Fışfış. Yalnız gidersem sıkılırım.

-Yahu, Bünyamin abi, Çobanpınarı'nda ne işim olur benim? Minibüsle gidersek gidelim. Bu sıcakta...

Bünyamin Kadir'in ensesine bir tokat daha attı.

-Olmaz Hacı Fışfış, yürüyeceğiz, dedi. Sağlık için yürüyüş diye bir şey duymadın mı sen? Doktor bangır bangır anlatıyor televizyonlarda. Yetmişlik ihtiyarlar bile şimdi ayakları yanmış ayı gibi koşup duruyorlar.

-Tövbe tövbe, insanı neye benzetiyor, dedi Kadir. Ayı kovalar gibi desen daha iyi. Hem bu sıcakta koşmak da neymiş?

-Evet, bu sıcakta Hacı Fışfış'a ne olur ki? Sıcak senin gibi adama ne yapar oğlum! Ne soğuk işler sana ne sıcak... İnsan bozuntusu! Senin gibi kavruk adamlar havadan etkilenmez.

-Bana Hacı Fışfış deme Bünyamin abi, ayıp oluyor!

-Hacı değil misin oğlum?

-Hacı'yım ama Fışfış değilim. Adım Hacı, kendim hacı değilim.

-Nesin sen? Hacı değilsen ne demeye hacı oluyorsun? Fışfış sana çok yakışıyor. Bak ben ne diyorsam onu dinle.

Arkalarında gittikçe kısalan biri iri biri ufak iki gölge bırakarak Dilektepe'ye doğru yürüdüler.

-Biz Döken ailesi olarak hep şerefimiz için yaşamışızdır, dedi Bünyamin. Bizim onurumuz tarihten bu yana dillere destan oldu. Tarihten gelen soyumuzu sopumuzu herkes tanır. Ana tarafından Oğuzlara, baba tarafından Göktürklere dayanıyoruz. Bunu sen de bilirsin şerefsiz, başkaları da bilir. Rahmetli dedem fakir babasıydı, parmakla gösterilirdi insanlıkta. Rahmetli babam bu işi alnının teriyle kurdu, bize bıraktı. Biz her zaman onurumuzla yaşadık, yalan mı?

-Yalan, dedi Kadir Kendir, tövbe yalan. Siz kim onur kim! Para desen hadi neyse...

Dedi ve kıçına bir tekme daha yedi.

-Sen bana dayını anlat Bünyamin abi, sonra büyük amcanı anlat, sonra babanı iyi anlat... Dayının ortanca oğlunu niye vurdular, onu anlat...

Sözünü bitiremeden omuzuna okkalı bir yumruk indi. Omuzunu tuttu, on saniye kadar öyle kaldı.

-Oğlum Hacı Fışfiş, senin ölümün bugün benim elimden olacak şerefsiz, dedi Bünyamin. İleri geri konuşmayı bırakmazsan yandın bugün sen.

Dilektepe'ye vardıklarında iyice yorgun düşmüşlerdi. Güneş tepelerini kaynatıyordu. Nadir'in kahvesine oturup çay söylediler. Hacı Kadir o arada ayakkabısının sağ tekini ayağından çıkardı, topuğunu acıtan bir çivinin ucunu taşla ezdi. Sonra çok oyalanmadılar, hemen kalktılar.

-Herkes kendi çayının parasını verecek, dedi Bünyamin kalkarken.

-Deli misin Bünyamin abi, dedi Kadir, cebimde beş kuruşum yok demedim mi sana? Yahu sen beni bugün hiç anlamıyorsun.

-Tamam, ben öderim ama sana olan borcumdan düşeriz, dedi Bünyamin.

-Utanmazsan düş, dedi Kadir. Bir bardak çayın parasını düş utanmazsan.

Gene arkalarında biri iri biri ufak iki gölge bırakarak Çobanpınarı'nın yolunu tuttular. Kadir Kendir dudaklarını oynatıyor, sessiz sessiz söyleniyor, Bünyamin o kötü sesiyle türkü söylemeye çalışıyordu.

-Bu taş ocakları bizimdi eskiden, dedi Bünyamin. Hovarda babacığım sattı savdı yedi. Yarasın, ne diyeyim. Eli açık adamdı doğrusu. Ona buna iyilik etmekten kendini düşünmedi.

-Sen çok yalancısın, dedi Kadir. Hani baban şöyle adamdı böyle adamdı? Bir akşam bana Yusuf'un orada anlattın da anlattın. İçkiliyken doğrucusun ayıkken yalancısın. Yalancısın, yalan söylüyorsun Bünyamin abi. Ben sana söyleyeyim, bu taş ocakları...

Sözünü bitiremeden ensesine bir şaplak daha yedi. Bu defaki vuruş öbürlerinden şiddetli olmuştu. Kadir'in gözünde kısa bir süre yıldızlar uçuştu. Kadir gün ışığında Büyükayı'yı görür gibi oldu.

-Bu kafaya gidersen sen bugün alacağının dörtte birini ancak alırsın benden Kadir Kendir efendi, dedi Bünyamin. Ya da hiçbir şey alamaz, avucunu yalarsın... Bence o daha güzel olur.

-Ben bugün alacağımın tamamını alırım, dedi Kadir.

-Görürüz, dedi Bünyamin.

-Bak görürsün, dedi Kadir.

-Çobanpınarı'nda seni bırakarım, dedi Bünyamin. Minibüsle dönersin. Ben oradan Ballıca'ya, Ramiz'lere gideceğim.

Kadir öfkelendi:

-Adamı yarı yolda bırakmak var mı, bunu baştan söyleseydin, dedi. Hani birlikte dönecektik. Ben yalnız başıma...

Bünyamin ağız dolusu güldü.

-Sen oradan paşa paşa kendi başına dönersin, dedi. Adın Hacı ama kendin zındıksın. Benimle çene yarıştırmasan birlikte dönerdik.

-Ramiz abime selam söyle, şu bana yaptıklarım da anlat ona, dedi Kadir. Anlat ki neyin ne olduğunu anlasın.

-Olur, anlatırım, dedi Bünyamin pişkin pişkin. Korkacak değilim ya. O Kadir şerefsizinin canına okudum derim ona.

Güneş ışıkları beyinlerini kaynatıyordu. Yürüyecek durumda da konuşacak durumda da değillerdi.

-Birazdan minibüs yoluna çıkarız, istersen bundan sonrasını minibüsle gidelim Bünyamin abi? dedi Kadir.

-Değmez oğlum, minibüse ne para vereceksin, kaldı şurada on dakikalık yol. Ulan Hacı, amma hantal adamsın be!

-On dakika mı? Pek o kadar değil ya neyse!

-Hem biz kestirmeden gidiyoruz, minibüs dolanıyor. Kafanı çalıştır Hacı Fışfiş, eşek geldin eşek gidiyorsun. Buradan sonra minibüse binecek olursak bize gülerler. Bu yolları tanımıyorsun sanki... Unutma, en iyi yol kestirme yoldur. Biz parayı denizden toplamıyoruz.

-Doğru, sen her zaman kestirmeden gidersin. Kestirmeden gide gide aha böyle çingenenin şişko ayısına döndün. Oh Koca Oğlan, göster bakalım kaynanalar hamamda nasıl keselenir? Neyse sen bana Çobanpınarı'nda paramı ver de gerisi kolay.

Bünyamin bastı kahkahayı.

-Dörtte biri peşin, dörtte üçü temizinden altı ay taksitle, dedi.

-Hepsini vereceksin! dedi Kadir, Çobanpınarı'nda hepsini vereceksin.

-Dörtte biri peşin dedik ya! diye bağırdı Bünyamin.

-Görürüz, dedi Kadir.

Bünyamin durdu, ahlayıp puflayarak sırtını kaşıdı. Kadir de durdu, türkü söyleyip göbek atmaya başladı: *"Ben abine varecen / Yengen olvecen gayrın..."* Hacı Kadir Kendir çivi derdinden kurtulmanın da rahatlığıyla topuklarını yere vura vura dansediyor, bir güzellik üretmekten uzak, durmadan toz kaldırıyordu. Bünyamin bir süre onu izledi, gülmekten kendini alamıyordu, sonra ensesine bir şaplak vurdu.

-Yürü haydi, Hacı Fışfiş mısın nesin, şebek maymunu, yürü yoluna, dedi. Folklorcu kesildin başıma köftehor.

Çobanpınarı'na bitkin vardılar. Kemal'in kahvesine oturdular. Önce birer çay içtiler. Sonra Bünyamin Kadir'e göstere göstere bir meyvalı gazoz içti. Arka arkaya üç kere geğirdi. "Bu çaylar benden Hacı Fışfiş" dedi. Ceket cebinden not defterini çıkardı, ince hesaplar yaptı. Ara sıra "hesap tutmuyor" gibilerden başını iki yana sallı-

yordu. "Of, of, of!" diye bağırdı sonunda. Sırtını kaşıdı, burnunu karıştırdı. Not defterini cebine soktu, cüzdanını çıkardı.

-Al, dedi, dörtte biri bu kadar, kalanı sonra...

Kadir güldü.

-Eğil de kulağına bir şey söyleyeyim, benim canımdan çok sevdiğim Bünyamin abim, dedi.

Bünyamin kulağını onun ağzına yaklaştırdı. Kadir'in söylediklerini işitir işitmez sapsarı kesildi.

-Kimden duydun ulan bunu? dedi.

-Biz duyarız, dedi Kadir. Sen ne şeysin sen! Şimdi benim paramı veriyor musun vermiyor musun?

Bünyamin bütün borcunu ödedi.

-Vay köpek herif, dedi, vay şerefsiz, öyle olsun! Öyle olsun Kadir Kendir, bunu birilerine söylersen vururum seni.

Kadir parayı alır almaz minibüs durağına doğru seğirtti. Koşarken dönüp Bünyamin'e el mi salladı yoksa "al sana" diye bir işaret mi yaptı? Kestiremedik.

O GELMEZSE

Renklerin birbirine karıştığı gergin garip bir akşamdı. Ağırlaşan hava insana birazdan bir şey olacakmış duygusunu veriyordu. Ufka dikkatle bakan orada daha çok maviyle beyazın oynaştığını görürdü. Ne var ki bu acayip kentte ufuk kimsenin pek ilgilenmediği bir şeydi, yok gibi bir şeydi. Ölülerden kalan anılar bile çok yerini çarpık evlerin örttüğü bu nasipsiz ufuktan daha belirgindir. Bir ufuk parçası işte... Kentin dışından baktığınızda bile ona ufuk diyemezdiniz: bir süre ova boyunca uzanıyor, sonra dağın arkasında yitip gidiyordu. Bu durgun kentte, bu devinimden ve çok şeyden uzak kentte sanki olağanüstü bir şeyler olacaktı bu akşam. Mavi hiç bu kadar beyaz, beyaz da hiç bu kadar kömür karası olmamıştı.

Dağ iyice korkunç bir görünüm almıştı: doruklarında karlar günün binbir beyazına ve akşamın binbir moruna boyandılar. Sonra her şey lacivert üzerinden karaya dönüşmeye başladı. Havada garip bir tedirginlik, arzuya da ürküntüye de benzer bir yabansılık vardı. Durup durup esen fırtınanın ne getireceği belli değildi. Kar geliyordu belki de. Her şeyi elleriyle koymuş gibi bilen ya da bildiğini sanan ihtiyarlar bu havada kar yağmaz diye düşünüyorlardı ki günün bittiği yerde zorlu bir tipi başladı. Kepenkler indirildi. Evlere koşuldu. Kar dört bir yanı az zamanda korkuya benzer bir kalın örtüyle örttü.

Buralarda gün demek değişmezlik demektir. Ay bile yıl bile değişmezlik demektir. Değişen bir şey yoktu: kasaba o akşam da erkenden uyumaya hazırlanıyordu. Yollarda tek tük insan kalmıştı, onlar da bir canavardan kaçar gibi evlerine koşuyorlardı. İnsanlar burada en geç son gün ışığıyla birlikte evlerine girerlerdi. Düzeni bozmayı göze alıp dışarıda kalanlar bu saatten sonra eve gidilemezmiş gibi üç meyhaneden birine dalarlardı. O akşam gene de garip bir akşamdı. Fırtınanın değişik atılımlarını saymazsak her yer suskunluğa bürünmüştü, yalnız kentin çıkışındaki o çirkin yapıda yapay da olsa bir canlılık vardı. Benzincinin yanındaki Yuvam Düğün Sarayı çok renkli bir akşama hazırlanıyordu. Hiçbir estetik kaygının izlerini

taşımayan bu iki katlı sevimsiz yapı bütün yapaylığıyla ve yalancı mutlulukları esinlemeye çalışan koyu pembe rengiyle bu küçücük kentin öbür ucunda bir aykırılık bildirisi gibi ya da bir uyuşmazlık anıtı gibi duruyordu. Mutluluğa giden yol buradan başlıyor olabilir miydi? Kafalarında evlenmekten başka bir tasarı gezdirmeyen ve evlilik cennetine balıklama atlamaya hazır duran genç kızlar elbette olabilir diyeceklerdir.

Hava iyice karardı. Düğün salonunda müzik üretecek olanlar ellerini sazlarına alıştırırken salon dolmaya başladı. Sonunda davulcu o süpürge gibi şeyi davuluna vurur vurmaz düzenden çok karmaşayı duyuran bir şey, yangın alarmı gibi bir şey başladı. Erkekler göstermelik ölçülerde ağırbaşlıydılar ama kadınlar doğal olarak telaşlıydılar: günü kovalayan kocalarıyla ve dur otur bilmeyen çocuklarıyla mutsuz da olsalar evliliği yaşamın en büyük amacı diye alıyorlardı: bu tören onlar için çok önemliydi. Genç kızlar belli ki biraz eğlenmeye biraz da kısmet kapısını aralamaya gelmişlerdi: on üç tanesinin adı gelinin kunduraları altına çoktan yazılmıştı bile. Zaten bunlardan enaz sekiz tanesi gelecekteki kocalarıyla aşk yani evlilik bağlantılarını uzaktan uzağa yani gizlice kurmuş bulunuyorlardı.

Garsonlar koşuşuyor, dağınıklığa dağınıklık katıyorlardı. Masalara küçük plastik tabaklar içinde hafif yiyecekler koydular. Çocuklar uzun süre aç bırakılmış canavarlar gibi tabaklara saldırdılar: hem ağızları hem elleri doluydu. O dolu ağızlarıyla birbirlerine dil çıkarmaktan geri kalmıyorlardı. Büyük adam olacağına inandırılmak istenmiş ama buna bir kere bile inanmamış en usluları bile annelerinin tehditle koyduğu kuralları çoktan unutmuş gibiydiler. Büyükler çocukları engellemekte başarılı olamayınca ipin ucunu bıraktılar. Bu arada şaplak yiyenler de görünmez bir elin uyguladığı çimdikle ovunanlar da oldu.

Bekleme odasında damat karalar içinde tam tamına bir sıkıntı anıtı gibi duruyordu. Bu işten vazgeçsek olmaz mı der gibi bir görünümü vardı. Bu gün görmemiş penguen küçük bir masanın önündeki iskemlede donmuş ya da dondurulmuş gibi kımıltısız ve sessiz bekliyor, çevresindeki erkeklerin cinsel güçlülükle ilgili yersiz şakalarını

duymazdan geliyordu. Kafasına son günler mıh gibi çakılan o evlenmekle iyi mi yapıyorum sorusu geçerliliğini hiç bozmadan koruyordu. "Neden konuşmuyorsun Selami?" diyenlere bön bön bakmakla yetiniyordu. Yandaki gelin odasında Pervin'i yani gelini düğüne hazırlayanlar telaş içindeydiler ama o iyiden iyiye suskundu, sessiz sessiz gözyaşı döküyordu. Ezilmiş, bitmiş, sönmüş, yenilmiş, tükenmiş görünüyordu ama patlamaya hazır bir yanı da vardı sanki.

-Ağlama kız Pervin, ne diye ağlıyorsun, yeter artık! dedi kadınlardan biri. Senin gülecek günün bugün. Ağlayacak günlerin çok ilerde. Senin yerinde bir başkası olsa şuracıkta şakır şakır göbek atardı. Nah böyle! Ne varmış ağlayacak? Tövbe tövbe. Aslan gibi adama gidiyorsun, gör bak bir dediğini iki etmeyecek. Erkeğin hası hem de. Cebi dolu. Benim tanıdığım İmamoğulları'nın Selami'yse bu, senin elini sıcak sudan soğuk suya soktumaz. Bak görürsün!

-Sevinçten ağlıyor, dedi öbürleri.

Pervin bir şeyler homurdandı ama dediklerini kimse duymadı.

Arkalarda bir yerde kolu kırık bir koltuğa çökmüş olan anne Mürüvvet hanım öfkeden çılgına dönmüş gibiydi, duyulur duyulmaz bir sesle söylenip duruyordu:

-Sevinmeyi bilmez salak! Ben biliyorum onun neye ağladığını... Ona vaktiyle iyi bir sopa çekseydim böyle olmazdı. Kızını dövmeyen dizini dövüyor şimdi. Ağlayarak rezil edecek kendini aptalım.

Gelin sonunda ağlamayı kesti, yüzüne partal bir gülüş takıp. "Hadi çıkalım" diye mırıldandı. Birileri öbür odada sıkıntıyla bekleyen damada koştular, gelinin hazır olduğunu bildirdiler. Gelinle damat kolkola salona girdiğinde acı, eksik, sakat, duyarsız bir özenle çalınan, yanmış zeytinyağı ya da is kokan bir Komparsita sinsi sinsi gelmekte olan mutluluğun ya da fırtınanın ilk belirtilerini duyurmaya başladı. Düğünün en ciddi ve en anlamlı birkaç dakikası böylece yaşanmış oldu. Biri kara biri beyaz iki donuk görüntü, bir penguen gölgesiyle bir peri taslağı dans etmek adına salonun ortasında bir süre sürüklendiler. Birbirlerine sıkı sıkı sarılmış görünseler de aralarında dağlar ovalar ormanlar vardı. İkisi de raslantının ya da yazgının önüne katıp götürdüğü kuru yapraklara benziyorlardı. O sıra birkaç çift onlara

eşlik etmek üzere ortaya atıldı. Salonda fısıldaşmalar uğultuya dönüştü. Dedikodu üretmekte usta olanlar birbirlerinin kulaklarına bir şeyler söylediler, duruşlarıyla ve bakışlarıyla bir şeyler anlatmak ister gibiydiler. Gelin ve damat az sonra yerlerine oturdular.

Gelinle damadın hemen arkasından salona girip çalgıcıların az ötesinde süslü bir iskemleye külçe gibi yığılmış duran anne Mürüvvet hanım bir yandan öfkeli bakışlarla çifti süzüyor bir yandan söylenmeyi sürdürüyordu:

-Ahmak kızımın yaptıklarına bak, mürüvvetini görüyorum sözde. Salak karı, ne olacak! Yedi bitirdi kendini. Kafa yok ki. Rezillik bu, rezillik! Düşüp bayılacağım şimdi. Şeytan diyor al ayağının altına... Bu yaşta kız da dövülür mü? Vaktiyle dövecektin sen bunları Mürüvvet. Gündüz nikahta da böyleydi bu. Allah akıl vermeyince ne yapacaksın! Benim suçum, şımarttım bu salakları.

Mürüvvet hanım telaşla büyük kızının yanına koştu:

-Atiye, ya bu salak birazdan hüngür hüngür ağlamaya başlar da bizi ele güne rezil ederse ne yaparız? dedi.

Evdekalmış kızların en delikanlılarından olan Atiye annesini tersledi:

-Mutluluktan ağlıyor sanırlar, bırak ağlasın, aldırma, dedi. Hem rezil olmak da o kadar kötü bir şey değil senin kitabında. İstediğin oldu ya ona bak. O herif gelmeyecek dedin ya. O da oldu. Onun yerinde ben olacaktım da bak ne yapıyordum. Yıkardım burayı alimallah! Ortalığı birbirine katıyor muydum katmıyor muydum o zaman? Sizi gidi çokbilmiş sünepeler sizi!

Anne bu sözü duyar duymaz soğuk duş yemiş gibi oldu, ağzının içinde bir şeyler geveledi, gitti yerine oturdu.

Dünyayı umursamayanlar kesiminden genç bir kadın bir masanın başında o küçük pastaları büyük bir doğallıkla atıştırırken yanındaki kadına çok köklü ve çok önemli açıklamalar yapıyordu. Kendine göre bilir bilmez dedikodu üretiyor, gelinin damatta gözü olmadığını en sağlam yerden duymuş olduğunu bildirirken şaşkınlığını gizlermiş gibi yapıp ortalığa bir şeyler anlatmaya çalışıyordu.

Atiye birden yerinden kalktı, gitti annesinin kulağına şöyle dedi:

-Beni sayma, ben deliyim, benden başka birkaç kız daha doğurmuş olsaydın dünyalığı iyice doğrulturdun Mürüvvet hanım! Aklın sıra dünyayı parmağında oynatıyorsun öyle mi? Küçücük aklınla parmağında oynattığın dünya tadından yenmiyor gördüğün gibi. Rahmetli babamdan sonra iyice bir şeyler oldu sana. Bir süre sonra bu dünyanın altında kaldığın zaman çok şaşma, yalnızca suçun sende olduğunu şimdiden bil yeter.

-Patla! deyip onu eliyle belli belirsiz itti anne. Çevresine de gören var mı gibilerden kaygıyla baktı.

Garsonlar masalara yeniden yiyecekler ve içecekler koydular. Çocuklar o zaman yeni bir saldırı düzenlediler: masalar bu defa daha ustaca kuşatıldı. Gelin yerinden kalktı, ne yapacağını bilmez bir tavırla bir süre duraladı, sonra gene o küçük odaya, o duvarları pembe boyalı boğucu hücreye geçti. Ağladı, ağladı, ağladı... Boyaları aktı. Kızlar onu yeniden boyadılar. Ancak o yatışacak gibi değildi.

-Koyun gibi her dediklerine evet dedim, şimdi burada kurbanlık gibi sonumu bekliyorum, dedi kendi kendine. Demek ki ben aptalım, demek ki ben salağın biriyim. Otur diyorlar oturuyorum kalk diyorlar kalkıyorum, köpek gibi... İnsan mıyım neyim ben?

"Gene ne oldu?" gibilerden odaya hışımla giren arkadaşı Aysel'e alçak sesle:

-Gidip baksınlar ona, kötü bir şey yapmasın, dedi. Kötü bir şey olursa bağışlamam kendimi. O zaman ortalığı birbirine katarım. O zaman benim ne yapacağımı da ne olacağımı da kimse bilemez.

Aysel onu yatıştırmaya çalıştı.

-Ne yapacak kızım, adam kendini öldürecek değil ya, dedi. Boşuna kaygılanıyorsun. O kadar saf olma, kendine gel! O senin anlattıkların masallarda kaldı. İsteseydi çıkar gelirdi, gel demenizi mi beklerdi? Püf!

-Sen onu bilmezsin, dedi gelin. O her şeyi içine atar. Ağzını açıp kimseye tek söz etmez. Kendini yer bitirir. Çağrıldı da mı gelmedi? Adam yerine kondu da mı gelmedi?

Aysel salona döndü. Anneyle sessiz sessiz bir şeyleri tartıştı. Sonra bir masanın başında yiyeceklere küçük vuruşlarla saldırmakta olan kavruk bir delikanlının yanına gitti.

-Biraz gelsene Nihat! dedi ona.

Aysel'in bu devingenliği, bu gözle görülür telaşı çoklarını şaşırtıyordu. Olanı biteni anlamaya çalışıyorlardı.

Nihat, Aysel'in anlattıklarını tuvalet aralığında gevşek bir saygıyla dinledi. Biraz da göğsü kabardı: kendisinden çok önemli bir iş istiyorlardı.

-Sen motora atla git, ne yap yap onu buraya getir, dedi Aysel Nihat'a.

Nihat kapıdan ok gibi fırladı. Kar aralıksız yağıyordu. Her yer karla örtülmüştü. Motosikletine doğru seğirtti Nihat. Koşarken bir kara kedi çıktı önüne, az daha kedinin üstüne basıyordu. Benzincinin kedisiydi bu. Kedinin belli bir adı yoktu ama genelde ona Kara derlerdi.

-Defol buradan uğursuz kedi, kesme yolumu! diye bağırdı Nihat.

Canını dişine takmış kaçarken:

-Hastirlan! diye bağırdı Kara.

Ya da Nihat'a öyle geldi.

Nihat hızla sürdü külüstür ve güçsüz motoru. Fırtına genç adamın yüzünü yüzlerce binlerce defa iğneliyordu. Taze kar tekerlekleri hem tutuyor hem kaydırıyordu. Kentin bir ucundan öbür ucuna on dakika kadar süren bu zorlu yolculukta Nihat'ın canı burnundan çıkacak duruma geldi. Bir süre sonra Hazreti Nuh döneminden kalma bu motor bozuntusuyla ara sokaklara daldı. Bir sokağın köşesinde yıkılsam mı dursam mı gibilerden sabırla bekleyen ya da umutsuzca uyuklayan yeşil boyalı evin önünde durdu. Yüreği hopladı: evde hiç ışık yoktu. Bir an ne yapacağını bilemedi. Onu şimdi nerede bulacaktı? Ali'nin kahvesine baktı, yok. Azmi'nin büfesine baktı, yok. Özçelik birahanesinde de yok. Bir de ırmağın kıyısına bakayım, dedi. Kıyıdaki sıralarda onun gölgesini gördü. Motorunu gölgeye doğ-

ru sürdü. Kar dört bir yanı beyaza boyamış da olsa aysız gece hiç de yol gösterici değildi.

-Seni arıyordum ben de Reşit abi, dedi, hemen arkama atla gidiyoruz. Bir şey sorma bana, gidiyoruz. Seni bekliyorlar, yürü.

-Gitmek gerekmez Nihat yeğenim, dedi adam. Ben böyle iyiyim, aldırmayın bana. Seni kim gönderdi cancağızım bu havada? Yahu, yapmayın böyle şeyler ben iyiyim. Şimdi ben böyle bu kılıkta...

-Seni almadan gitmem, dedi Nihat. Hem gitmezsen çok ayıp olur...

-Bana bir şey söyleme, dedi adam. Ne istiyorlar benden anlamıyorum ki. Ne oluyor yani beni oraya götürmekle? Tövbe tövbe...

Nihat arkasında sanki bir adamı değil de bir çuval gönül yarası taşıyordu. İki adam motosiklette kaya kaya yol aldılar. Düğün sarayına girdiklerinde donmuş gibiydiler. Onların girdiğini gören gelin elektrik çarpmış gibi titredi. İnsanlar fısıldaştılar. Bir insandan çok donuk bir yontuyu andıran adam koyu ışık altında bir süre ne yapacağını bilemeden bekledi. Nihat onu masalardan birine oturttu. Gelin damadı bırakıp gitti, onu yanaklarından öptü. Salonda herkes donmuş gibiydi. Çocuklar bile büyüklerinden etkilenerek oldukları yere çakılıp kaldılar. O zaman çalgıcılar alaturkayla alafranga arası bir hava tutturdular. Reşit herkesten gözlerini kaçırıyor, oturduğu yerde ne yapacağını bilemiyordu. Bütün gözler onun üzerindeydi ya da ona öyle geliyordu. Bir şeyler bilen bir iki kişi onun duruşundan bakışından anlamlar çıkarmaya çalışıyorlardı. Dans eden birkaç yeni yetmeyle ilgilenen pek olmadı. Pervin'in kendisine özür dileyen bakışlarla bir iki kere baktığını sezdi adam. Bir ara kimsenin göremeyeceği bir biçimde birbirlerine gülümsediler.

Nihat bir ara adamın yanına gitti:

-Sağol Reşit abi, sana bu yakışırdı, dedi.

Adam hiç ses çıkarmadı. Yakında bilinmedik bir nedenle yok olacak olan bir yontu gibi hiç kımıldamadan duruyordu. Daha önce

Nihat'ın önüne çıkan Kara adamını arar gibi merakla pencereden içeriye baktı. Reşit'i görür görmez gülmeye başladı ve ona şöyle dedi: "Salak, o küçük pastalardan ye bari!" Camın arkasında kediyi gören Nihat ona ağız dolusu sövdü. Reşit bir ara gözünden bir damla yaş akıttı, bir süre sonra kimseye bir şey demeden salondan çıktı gitti. Gelin onun çıktığını gördü, arkasından koşmak, onu alıp dönülmez bir yerlere götürmek istedi. Yapamadı, yapamazdı, öyle şey olmazdı. Reşit çıkar çıkmaz göbek havası başladı. Çalgıcıların başı bağırdı:

-Hadi, herkes ortaya!

Tipi artmış, göz gözü görmez olmuştu. Reşit'i o akşamdan sonra kasabada gören olmadı.

Şimdi ne yapıyorlar?

Reşit: Güney'de bir kıyı kasabasına yerleşti, orada "Güven bisiklet onarım işliği" adıyla bir işyeri açtı, ardından iki çocuklu dul bir kadınla evlendi. Çok mutlu. **Nihat:** Boş gezmekten sıkıldı, enişte sinin aşevinde komilik yapıyor. **Selami:** Babasından kalma bağı bahçesi olduğu için hiç çalışmadı, pek de küçük olmayan belli bir geliri var. Karısından ayrıldıktan sonra içkiye vurdu. Yeniden evlenmeyi düşünmüyor. "Benim iktidarsız olduğumu kanıtlasınlar, kendimi beşinci kattan aşağıya atarım" gibi boş sözler söylüyor sağda solda. **Pervin:** Kocasından boşandıktan sonra İzmir'li bir posta dağıtıcısına kaçtı. Çok durmadı, evine, anasının dizinin dibine döndü. Aşk romanları yazıyor. **Mürüvvet hanım:** Geçen yıl katarakt ameliyatı oldu. **Atiye:** Henüz kısmeti çıkmadı. **Aysel:** Sağlık memuru Ersin'le evlendi. Çok mutlu. **Kara:** O günden sonra iki yıl daha yaşadı. Epeyce yaşlıydı. Dalıp birilerinin önüne çıktığı için, biraz da renginden ötürü uğursuz sayıldığından sık sık tekme yiyordu. Bir sabah soluk soluğa koşan bir adamın önünü kesince yediği tekmeyle iki metre havaya sıçradı, çok geçmeden de öldü. Benzincinin küçük kızı onu gömmek istedi ama günahtır deyip bırakmadılar ve çöpe attılar.

ABİDİN AMCA

O günler ortalarda Mecnun gibi dolaştığım günlerdi. Jale'den ayrılmak bana pek ağır geldi. Okula uğramaz oldum. Annem ve ablam iyiden iyiye kaygılandılar. Babam konuyla başlangıçta ilgilenmedi, sonra işlerin ciddi olduğunu anlayıp korkmaya başladı, o asık yüzüne partal bir gülüş ekleyip benimle ilgilenmeye çalıştı. Birkaç yakın arkadaşım kolayından çözümlediler işi, unut gitsin dediler. Sedat ağır konuştu: "Salak mısın oğlum sen! Parmağında oynatıyordu seni. Senin yerinde olsam ağır bir söz söyleyip gönderirdim gideceği yere kadar. Nedir bu üçkağıtçı kızlardan çektiğimiz! Kıçına bir tekme! Bunları siz şımartıyorsunuz. Unut gitsin şırfıntıyı!"

Kolay değildi unutmak. Bir yıllık birliktelikti bu. Ne düşler kurmuştuk birlikte aya yıldızlara karşı. Ortak yanımız pek yoktu ama sayısız ortak anımız vardı. Benim kıskançlıklarım ve onun rahat davranışları bizi birbirimizden kopardı. İkimiz de inatçıydık. Her neyse, oldu geçti. Araya girip bizi barıştırmak isteyenler oldu ama nafile. Bir şey bitti mi bitiyor. Biraz da ben istemedim. Eskisi gibi olmazdı artık. O sıra onun bir başkasına takıldığını da öğrendim. Beni avutmak isteyenlerden biri de sınıf arkadaşım Necla oldu. Okula dönmüştüm, artık olanları unutmalıydım. Bir öğle vakti Necla'yla yemeğe çıktık. O aşkı meşki umursayan kızlardan değildi. Gülmekten, konuşmaktan, eğlenmekten, bu arada ders çalışmaktan yanaydı. Nerede gırgır bir durum varsa onun peşine giderdi. Beni eğlendirmek için elinden geleni yaptı kızcağız. Seni Abidin amcayla tanıştıracağım diye tutturdu bir gün. Bu önerisini günlerce yineledi. Benimse kimseyi görecek gözüm, kimseyle tanışacak durumum yoktu. Çok direndim beni bırak diye. Bak öyle biriyle tanıştıracağım ki seni ömür boyu unutmayacaksın deyip duruyordu.

-Ne zaman gidiyoruz?

-Ne olur boşverelim, benim şimdi kimseyi...

-Sen istediğin kadar diren arkadaşım. Bir gün seni zorla da olsa Abidin amcama götüreceğim. Sen düşünmeyi seven bir gençsin. Ger-

çek bir düşünürle tanışmak istemez misin? Gerçek bir aydın nasıl olurmuş, bunu Abidin amcamın kişiliğinde göreceksin. Amcam diyorum ama, öz amcam değil, annemin amcasının oğlu. Selma da ben de ona amca deriz. Bana bak, sen de kendi çapında bir filozof sayılırsın, ama kendi çapında. Aşık bir filozof. Bir aşk filozofu... Onun da halkını seven gerçek bir filozof olduğunu göreceksin. Şimdi halkını candan seven kaç insan kaldı? Filozoflar birbirleriyle görüşsünler ki düşünce gelişsin. İnsan konuşa konuşa demişler. Öbür türlü herkes kendi köşesinde oturur kalır, olmaz öyle şey. Sen gerçek bir aydınla tanışacaksın ki aklın tavana vuracak. Hem sen öykü de yazıyorsun, amcamı anlatırsın bir öyküde de. Onunla konuşurken gerçek bir aydınla konuştuğunu anlayacaksın. Varlığını ülkesine adamış biri... Bir kültür adamı, bir sanat tutkunu, insanlığa adanmış bir değer...

-Bunda bir iş var ya dur bakalım...

Kurtulamayacağımı anladım ve pekiyi dedim. Pekiyi, uygun bir zamanda gideriz. Sıcak mı sıcak bir mayıs gününün öğleden sonrasında Necla'yla yola düştük. Amcabeyin köşkü Boğaz'ın Anadolu yakasındaymış. Sen kalk, Bakırköy'den ta oralara git bu sıcakta. Yolda kendi kendime söylendim durdum. Oğlum Tanju dedim, kimseye direnemiyorsun. Hayır demeyi öğrenmeden şu sefil dünyada... Necla'nın amcasından sana ne...

Beşe doğru amcabeyin köşküne vardık. Bizi kapıda çocuktan bozma, çok kısa boylu, boğuk boğuk konuşan, köse bir adam karşıladı. Adam Necla'ya bakmadı bile. Beni uzun uzun süzdü. Şapkasını çıkarıp kafasını kaşıdı.

-Haberi var mı, yoksa habersiz mi geldiniz? dedi. Haberi olsaydı söylerdi bana. Habersiz geldiyseniz olmaz, aynen geldiğiniz gibi geri gidin. Sonra bana kızıyor, demediğini bırakmıyor. Geçende sizin gibi birini içeriye saldım diye tekme attı arkama. Nah burama.

-Geleceğimizi biliyordu, dedi Necla. Haydi Süleyman efendi, sıcakta bekletme bizi gözünü seveyim. Zaten güneş tepemizi kaynattı. Bir de sen tatava yapma burada. Beni tanımaz gibi davranıyorsun. Utanmasan kimlik soracaksın, çekil şöyle de geçelim. Am-

camı görmek için senden izin mi alacağım? İnsan, ne bileyim, bir yakınının evine de elini kolunu sallayarak girer yani. Ayrıca haberli geldik.

Süleyman efendi gırtlağını temizledi, geriye doğru kaykıldı ve şöyle dedi:

-Ta ezelden akrabaydık, akrep olduk biz bize. Sırrımız ortaya çıktı bakmaz olduk yüz yüze. Ben görmedim akrabanın sadıkane gittiğin. Akrep etmez akrabanın akrabaya ettiğin. Ben senin öz amcan gibiyim kız. Süleyman amcanı unuttun gitti. Neyse, geçin bakalım. Bir daha olmasın.

-Geçeceğiz elbet, dedi Necla.

Süleyman efendi öfkelendi:

-Büyüdükçe dilin uzamış bakıyorum, dedi. Üç beş yıl önce "Haydi Süleyman amca bana bir masal anlat" diye yalvaran sen değil miydin? Hem bana ne kızıyorsun? Zamanlar kötü oldu. Öyle insan var ki bir yüzü ipek bir yüzü köpek. Ademe adem gerektir adem etsin ademi. Adem adem olmayınca netsin adem ademi. Yürüyün bakalım, geçin içeriye. Ben sizin ağzınızı yoklamak için böyle konuştum. Abidin bey sizi bekliyor. Bu adamı hiç gözüm tutmadı, katı katı bakıyor. Solcu falan olmasın bu?

Çardaklı yoldan yürüyüp köşkün kapısına ulaştığımızda kapı sanki kendiliğinden açıldı: Abidin Dallıbayır karşımızdaydı. Eni boyundan büyük, kel kafalı, keçi sakallı bir güneş doğuvermişti önümüzde.

-Yolunuzu bekliyordum gençler, dedi. Ülkemin güzel insanları, hoş geldiniz sefalar getirdiniz. Benim canlarım. Yurdumun çocukları. Bu toprağın çiçekleri, gelin bakalım. Gelin bakalım melek yüzlüler, gelin. Mutlu oldum. Amcanı artık aramaz olmuştun yaramaz kız. Pencerenin önünde sizi bekliyordum. O Süleyman salağı önünüzü mü kesti yoksa? İşsizlikten sıkılıyor ve günden güne kendi için ve başkaları için ayrıntılı bir görev bilinci oluşturuyor, bu bilinci edindikçe de ona buna saldırıyor. Canın sıkıldığı zaman çamaşırlığın oradaki ayrık otlarını yol diyorum, dinlemiyor. Ot yolmak onun düzeyindeki bir insan için ne kadar bayağı bir işmiş öyle diyor. Gözü yukarıda.

Neredeyse sokaktan geçenden kimlik soracak. Gittikçe garipleşiyor. Bunu bekçi falan yazdırmalı şöyle tantanalı bir yere...

Abidin amca Süleyman efendiyle ilgili bu kısa söylevden sonra Necla'yı ve beni yanaklarımızdan öpüp salona buyur etti. İkimiz de uzun maroken kanepeye yan yana kurulduk. Kendisi birkaç saniye ayakta durup karşımızdaki geniş koltukta yerini aldı.

-Ne iyi ettiniz de geldiniz gençler, dedi, güzel gençler, yurtsever gençler, gelmekle beni mutlu ettiniz. Bu ülkenin umudu aydın insanlar hoş geldiniz. Necla benim öz kızımdır, böyle düşünür böyle duyarım ben. Siz de oğlum onun arkadaşısınız, yurdunu ve ulusunu çok seven bir dostusunuz belli ki. Onurlu bir insansınız. Gözlerinizden anlıyorum. Bu dünya bir okuldur, bu dünyada her kişi bir kitaptır. Sizin gibi gençler oldukça bu ülkenin sırtı yere gelmez. Ben bir şiirimde şöyle dedim: *"İyice düşünüp işi sezmeli / Bilgin olan okumalı yazmalı / Biraz oturmalı çokça gezmeli / Bok getirmez çokça gezen hiç korkma"*. Özür diliyorum.

Yorgunluktan mayışmış kalmıştık, benim gözlerim kapanıyordu. Biz sustukça amcabey konuşuyordu:

-Necla bilir, gençliğimde dikkatimi yurt ve ülke sorunlarına verdiğim için, bir bakıma kendimi bir aydınlanmacı ruhuyla insanlığa adadığım için çok sevdiğim hukuk öğrenimimi yarıda bırakmak zorunda kaldım. Tembellikten okuldan atıldığım konusunda Necla'nın babasının yakınlarımız arasında yapmış olduğu sözlü yayın bu yüzden beni çok üzmüştür. Yazık ki akraba arasında oluyor böyle şeyler. *"Irs olur mu eb ü ceddin hüneri / İlmdir necl-i asilin pederi"*. Kalemin yaptığını kılıç yapamaz. Okulu yarıda bıraktığıma pişman mıyım? Birinci soru bu olabilir. Hayır, değilim. Kendinizi insana, insanlığa adamadığınız zaman yaşamın ne anlamı olur ki? Yurt ve ülke sevgisiyle dolu romanlar yazdım. Onları yayımlamayışımın nedeni yeterince olgunlaştıklarına inanmıyor oluşumdur. Ben Abidin Dallıbayır olarak şu dünya denilen laboratuarda daha pekçok şey öğrenmem gerektiğini biliyorum. Bunu elbet sizler de biliyorsunuz. İnsan az bildiğini bilmeli ve çok okumalıdır. Ali Aslan Topsakal ne demiş? *"Söz uçar yazı kalır"*.

-Necla bana yazar olduğunuzu söylememişti, dedim.

-Yazar değilim delikanlı, dedi, basit bir yazar adayıyım. Bir çırak işte... Altmış yaşında bir çırak. Ben bir yazıya başlarım, onu kolay kolay bitirmem. Olgunlaşmaya bırakırım.

-Altmış dört, dedi Necla.

-Ha altmış ha altmış dört, dedi Abidin amca. Gün yirmi dört saat ulusunu düşünen bir yazar adayı. Varsın romanlarım raflarda beklesin. Umurumda değil. Ben bu toprakların tutkunuyum. Bu ülkenin sevdalısıyım ben. Konuşmak kolay, önemli olan eylemdir. Yurdumun o güzelim topraklarını dolaşırım, her yıl bir başka yere giderim. İnsanı, insanları tanımaya çalışırım. En güzel şey halkına adanmaktır.

-İyi bir gezginsiniz öyleyse, dedim.

-Hayır, yalnızca iyi bir yurtseverim, dedi. Amaç gezmek değil, amaç görmek. İnsanları görmek. Gözleri olmak. Görmeyi istemek. Yaşama tanıklık etmek. Halkla bir olmak...

-Amcam daha çok Amasya'ya gider, dedi Necla. Orada bağları vardır, elma bahçeleri vardır, kira almak ve biraz da meyva alıp gelmek...

-Saçmalama kızım, dedi Abidin amca. Anadolu benim aşkım. Sevgili Anadolu'mun bazı köşelerinde bazı gelir kaynaklarımızın bulunduğu doğrudur. Ufak tefek şeyler. Gidip para almamız diye bir zorunluluk yok, gerekirse gönderirler evladım. Ben Anadolu'nun havasını solumasam boğulacak gibi olurum. Hey gözünü sevdiğim kutsal toprak! Kahramanların ülkesi. Her ağacın altında bir tanrıçanın dinlendiği cennet! Kim büyük düşünceler için yaşıyorsa kendini unutmalıdır. Mert insan yalnız bir kere ölür.

Abidin bey o ara içeriye "Kızım bize servis yap" diye seslendi. Az sonra kara kuru bir genç kız bir kristal tepsiyle karşımıza dikildi. Tepside bir şarap sürahisi ve üç kristal bardak vardı. Kız tepsiyi önümüzdeki sehpaya bırakırken Abidin bey yalvaran bir sesle ona şöyle dedi:

-Gülten, yavrum, evladım, önce bir sorarlar, değil mi? İçer misin? Neyse, bırak. Gerçekte benim ne içersiniz diye sormam gere-

kirdi ya. Ha sen biliyorsun Necla'nın şarap sevdiğini. Köftehor seni! Şimdi bana bak yavrum. Ben şarabı çok severim ama biliyorsun mideme dokunuyor. Bana bir bardak viski getir yavrum. İçine üç parça buz at. Dört parça değil, iki parça da değil. Dinlemez bu. Şarap gençlere yakışır. İçsinler ve bu toprakların ziyneti sayılan üzüm bağlarında esen rüzgarın kokusunu damaklarında duysunlar. Ülkemin kütür kütür üzümleri... Ben bu şişeyi ta Nevşehir'den taşıdım. Kısmet sizeymiş...

O buzlu viskisini yudumlarken biz de sirkeleşmiş şarabı midemize denk getirmeye çalışıyorduk. O sıra amcabeyin cep telefonu çaldı. Amcabey kendisini arayan kişiyle yoğun bir tartışmaya girdi. Sesini gittikçe yükseltiyordu:

-Olmaz canım kardeşim Hüsnü'cüğüm, kesinlikle olmaz... Seni severim ama o fiyata olmaz... Kelepir istiyorlarsa başka kapı çalsınlar... Efendim? Ben o fiyatı onlara senin gül hatırın için verdim, anlıyor musun? Çok isteyen oldu ama senin gül hatırın için satmadım. Güle güle şekerim... Güle güle şeker kardeşim... Benim satılacak malım yok kardeşim... Haydi, güle güle... Yürü!

Hemen bize açıklama yapmak gereği duydu:

-Babadan kalma küçük bir arsamız var Avşa'da. El kadar bir şey. Başımadert oldu. İlgilenemiyorum. Bizim Köstebek Hüsnü araya girdi, biri almak istiyormuş falan... Neyse... Konumuz bu değil şekerlerim. Ne anlatıyordum ben? Ha, şey diyordum, halkını seven her insan ülkesini iyi tanımalıdır. Yurtseverlik sözle olmaz yürekle olur, öyle mi? Ülkene aydınlıklar getireceksin. Nasıl? Ülkeni insanlarıyla tanıyarak...

-Yurtseverler de çeşit çeşit efendim, dedim, biri öbürüne pek uymuyor.

-Çok haklısın delikanlım, dedi. Geçenlerde kendine yurtsever diyen bir zırzopla karşılaştım. Zıpır herif. Efrasiyab mıymış neymiş salağın adı. Bir takım yeteneksizlerin ve bir takım afedersiniz hıyarların elinde bu Efrasiyab konusunun da tadı kaçtı ya neyse. Ada bak hizaya gel. Hemen anladım, adamın çok tehlikeli görüşleri var. Ken-

disine bir şey demedim ama gerekeni de yaptım elbet, gerçek bir yurtsever olarak. Nasıl, şarabı beğendiniz mi?

-Şerbet gibi gidiyor, dedim.

-Gider, gitmez olur mu! dedi. Yarasın!

-Yanında biraz bir şey olsa daha kolay gidecekti, dedi Necla. Ne bileyim, şöyle fındık fıstık gibi, peynir gibi... Biraz sirkeleşmiş de...

-Ay, getirmemiş mi salak kız, getirmemiş mi? Ben ne kadar dalgın oldum. Kızım, evladım, Gülten, yavrum, gençlere birer parça kaşar peyniri getir kızım, yanına o küçük ekmeklerden de koy. Gençler yesinler, afiyet olsun. Onlar yemeyecek de kim yiyecek! Onlar bu yurdun çiçekleri.

Biz midemizi bastırırken amcabey yerinden kalktı, dolaptan üç tane kağıt çıkardı, kağıtlardan birini bana, birini Necla'ya verdi, birini de kendi aldı. Kağıtta ölçülü uyaklı bir şiir vardı.

-Bu şiiri geçenlerde yazdım, dergilere gönderdim ama ilgilenmediler, dedi. Tanıdığın yoksa kimse sana aldırmaz. Ben de kopya çıkarttım, dostlara dağıtıyorum. Yurtmuş, ulusmuş, neymiş, kimin umurunda efendim! Şiirimin çok güzel olduğunu söylemek istemiyorum. Bunu söylemek başkalarına düşer, değil mi? Ancak onda hepimizi çok ilgilendiren doğrular var. Bazı kendini bilmezler sanat sanat içindir diye tutturur lar. Sanat toplum içindir. Şimdi ben şiiri size okurken siz de elinizdeki kağıtlardan onu izleyin lütfen.

Başladı okumaya:

Ağıldan çıkarıyor koyunlarını çoban,
Ufukta alev alev koca bir gün doğuyor.
Benim ülkem, toprağım, benim en büyük aşkım
Yavaş yavaş sessizce bir güne uyanıyor.
Levent erkekleriyle tertemiz kızlarıyla,
Güçlü analarıyla,
Gerçek aydınlarıyla bir gün daha doğuyor.
Güzellikler içinde yerimi arıyorum,
Sonsuza dalıyorum,

Gök üstümde bir deniz gibi dalgalanıyor.
Sonra akşam oluyor benzersiz özlemlerle.
Güneşin batışını bir yangın sanıyorum.
O güzel gece birden üstümüze çökerken
Yavaş yavaş sessizce çorbamı yapıyorum.
Halkımın kaşığıyla içiyorum çorbamı,
Yüreğim ısınıyor, içim aydınlanıyor.
Ve sonra gün doğuyor.
Ey Abidin diyorum sözünü bil de söyle.
Her ülkem deyişimde ruhum alev alıyor.

Şiiri bitirir bitirmez kaygıyla gözlerimizin içine baktı:

-Kötü mü? dedi. Beğenmediniz mi? Doğruyu söyleyin, nasıl? O yarım dizeleri sonradan ekledim. Kötü olmuşsa kaldırabilirim. Biçim olarak sırıtıyorsa yani... Çünkü ben sanatta özle biçimin aynı şey olduğuna inanıyorum.

-Ona inanmayan yok, dedim. Çok güzel olmuş, gerçek bir şairin kaleminden çıkmış. Her gerçek sanatçı özle biçimin aynı şey olduğunu bilir. Ama yazdıklarında bu derece etkili olamaz. Son derece etkili, duygu dolu bir şiir! Eski usulde yazılmış ama çok iyi. Tıpkı bir marş gibi de ele alınabilir. Bu gibi şiirlerin bizim gibi toy gençlere ulaştırılması çok önemli. Genç insanlar nelerle uğraşıyorlar bir bilseniz...

-Bizim duygularımızı da elifi elifine anlatmışsın amcacağım, dedi Necla, ellerine sağlık. Bu kadar olur yani... Biz ne kadar uğraşsak böyle şeyler yazmayı beceremiyoruz. Bu bir yetenek işidir sen daha iyi bilirsin. Sana vermiş doğuştan, bol bol vermiş. Bize de bir kıymığını çok görmüş.

-Aslında bunun bir bölümünü marş olarak besteletseniz çok iyi olur, dedim.

-Yakışır, dedi amcabey. Tanıdığınız iyi bir besteci var mı?

-Benim var bir tane, dedi Necla. Onunla bir konuşayım bakayım. Ulaşmak çok zor o adama ama bir şeyler yaparız. Çok önemli

bir bestecidir kendisi. Besteleri hep Avrupa'larda Amerika'larda çalınıyor. Daha çok da marş besteliyor.

-Amcanı ihya edersin güzel kızım, meleğim, dedi amcabey. Beni yaşama bağlayan senin güzel yüreğindir. Ayrıca ne gerekiyorsa öderiz. Böyle şeyler şeysiz olmaz. Benim güzeller güzeli yeğenim. Baban benimle konuşmasa da ben seni kendi çocuğummuşsun gibi çok seviyorum. Bu şiir bestelenirse belki üç beş kuruş bir şey de alırız, ne bileyim ben, neden olmasın? Maksat para kazanmak değil. Emek bu. *"Müşterimiz velinimet yaranımız yarımız / Ziyadesi zarar verir kanaattir karımız."*

-Yalnız efendim, dedim, ben bir şeyi anlayamadım. Şiirin sonlarına doğru *"Halkımın kaşığıyla çorbamı içiyorum"* diyorsunuz. Ben bunu anlayamadım. Özel olarak halkın kaşığı diye bir şey mi var? Varsa biz de eksik kalmayalım hani?

Gözleri buğulandı, yüz çizgileri gerildi. Gözleri doldu.

-Ben, dedi, her zaman halkımın değerlerini yaşamaya ve yaşatmaya çalıştım. Diyebilirim ki şu yalan dünyada bundan başka bir sevincim olmadı. *"Hırgür ahmağındır inat cahilin/ Susmak bilginindir gezmek garibin."*

Gözlerinden birkaç damla yaş akıttı.

-Halkımın duyarlılığını yaşayabilmek için bazı akşamlar yalnızca tarhana çorbası içerim. Halkımın yaşadığını yaşamak için. Benim tahta kaşıklarım var. Belki yüz tane. Anadolu yolculuklarımda satın almışım onları. Çorbamı onlardan biriyle içerim. Halkımın kaşığıyla içerim. Evet, benim değişik kentlerden aldığım birçok tahta kaşığım vardır. Şimdi, diye düşünürüm, nice yoksul insan şu an tahta kaşıkla mis gibi tarhana çorbası içmektedir. Ah, o akşamlar benim hüzün akşamlarımdır. Hüzün denilen şeye ben tıpkı yeni şairler gibi çok ama çok önem veririm. Hüzünlenirim ama, ne garip, sevinçle karışık bir hüzündür bu...

Hava kararırken kalktık.

-Yurtsever delikanlı, seni çok sevdim, her zaman bekliyorum, dedi amcabey. Şu besteci işini de unutmayın ne olur. Necla kızım, bak ölümü öp bu işin üstüne gitmezsen.

İkimiz Necla önde ben arkada bahçe kapısına doğru yürürken Süleyman yolumuzu kesti.

-Güle güle gençler, dedi. Gene buyurun. Burası sizin. Dünyada bir iyilik kalır. *"Şeriatta şu senindir bu benim, hakikatte ne senindir ne benim."* Her zaman bekleriz. *"Ahmak oldur dünya için gam yiye, ne bilirsin kim kazana kim yiye."* Hadi bakalım, yolunuz açık olsun.

Otobüs durağına doğru yürürken:

-İyi oyun oynadın bana Necla, dedim. Ama geldiğime pişman olduğumu sanıyorsan aldanıyorsun. Gerçekten az bulunur bir kişilik.

-Amcamı tanımadan dünyayı bildiğini sanmak aldanmaktır, dedi Necla.

-Pekiyi o besteci ayağı neydi? dedim.

-Ne bestecisi oğlum, dedi, o kadar dalga geçmek de bırak bizim hakkımız olsun! Yarın unutur gider. Unutmadığı tek şey alacaklarıdır. Sana bugün o fingirdek boş kafa Jale karısını bir an olsun unutturabildiysek ne mutlu bize. Doğru dürüst kadın açmaz sizi, nerede pasaklı, üçkağıtçı, çıkarcı bir sürtük varsa onun peşine gidersiniz. O pörtlek gözlüde ne buldun bilmem ki! Al benden de bir nağme sana: *"Anası övdüğün koy da kaç / El övdüğün al da kaç."* Bizi de iyiden iyiye boş teneke sanma!

NEREYE GİTMİŞ OLABİLİR?

Batı'dan gelen bulutlar göğe bütün ağırlığıyla çökünce ve dağa doğru abanınca akşam karanlığı birden bastırdı, odadakiler birbirlerini seçemez oldular. Sıkıntı o zaman biraz daha yoğun duyuldu, sessizlik biraz daha derinden vurdu. Ses iyidir, kaygının üstünü örter, onu biraz gölgeler. Evet, bu gibi durumlarda ses az da olsa avutur insanı, sessizlik yıkımı daha kötü duyurur. Birileri doğru yanlış bir şeyler söyledikçe tedirginlik bitmez ama yumuşar, durgunlaşır, gevşer. Sessizlik büyüdü, büyüdü, büyüdü, büyüdükçe büyüdü ve korkunçlaştı. Yüklüğün yanındaki yatağında vızıltılı bir sesle söylenmeyi alışkanlık edinmiş olan Naciye Nine ölmüş iki kızının adını anarak ağıt yakarken birdenbire uykuya dalmış olmasaydı sessizlik bir ölüm sessizliği olup çıkmayacaktı. Nuri enişte yerinden kalktı, odanın ortasında şöyle bir gezindi, sobanın başında bir yontu gibi durdu, sobaya kömür atarken kendi kendine bir şeyler mırıldandı. Sonra "Başımın belası" dedi. Onun ne söylediğini belli ki işitmediler, işitselerdi sıkıntı büyüyecek, daha yoğun bastıracaktı. Ben sobaya yakın oturuyordum. Nuri enişte o sözü biraz da yalnız benim duyabileceğim yükseklikte söylemişti.

-Ne dedin Nuri bey? diye sordu Mebrure yenge.

-Ne bileyim ne dediğimi, ne dediğimi biliyor muyum ki! dedi Nuri enişte. Nedir benim bu sefil heriften çektiğim? Dünyamı kararttı pis adam.

Naciye Nine homurtuyla uyandı.

-Benim yoğurdumu çaldınız mı? dedi. Yoğurttan başka bir şey istemiyor canım. Yoğurt olmazsa yemem.

-Sabah çaldık ya yoğurdunu, dedi gelin. Az önce açtım. Sıcaktır daha. Soğusun, akşam yemeğinde yersin.

-Şükriye beni zorla götürdü, saçlarıma nizampile yaptırdı o gün, dedi Naciye Nine. Görücüler gelecekti. Hey gidi günler hey. Zorluların nalbur Şevket beni istettiydi de... Hepsinin gözü bendeydi, hepsinin gözü bende...

-Ne anlatıyor bu gene? dedi Nuri enişte.

Onun bu sorusunu kimse yanıtlamadı. Naciye Nine homurdandı. Sıkıntı bütün bir odayı sarmış, odanın en kuytu yerlerine kadar sinmişti.

Naciye Nine önce başım ağrıyor diye sonra dişim ağrıyor diye vızıldandı.

Nuri enişte yanıma geldi, kulağıma eğildi:

-Üç aydır dişi ağrıyor bu kadının. Kim vakit bulup da götürecek onu dişçiye! Şu işi sen yapsan Hüsam be? Senin bir dişçi arkadaşın vardı, Yümnü Yümüş müydü neydi adı?

-Ne Yümnü Yümüş'ü Nuri enişte, Tebernüş Şimşekkoç'u söylüyorsun sen. O çoktan dükkanı kapayıp Konya'ya gitti.

Nuri enişte bir süre ne yapacağını bilemez gibi odanın ortasında çakılı kaldı.

-Oğlumun başına bir iş geldiyse yanarım, dedi Mebrure yenge. Bu oğlana bir şey olursa yaşamam ben. Bu oğlan beni öldürecek bak görürsünüz.

Uzun uzun hıçkırdı.

Nuri enişte gene duyulur duyulmaz bir sesle :

-Kaygı insanı çökertir, dedi. Bu oğlan bizi önünde sonunda öldürecek. Bizim suçumuz. Bu kadar şımartmasaydık böyle olmazdı. Kime benzedi bu herif bilmiyorum ki.

-Sana benzedi, dedi Naciye Nine. Üçkağıtçının oğlu kumarbaz olmuş çok mu? Senden göre göre...

-Tövbe yahu, bu kadın neler söylüyor? dedi Nuri enişte. Bu kadın iyice kafayı kaydırdı gözüm çıksın.

Ben sobanın yanındaki iskemlede hiç suçu olmayan bir suçlu gibi oturuyordum. Bendeki suçluluk duygusu belki de onların acısını yeterince paylaşamamakla ilgiliydi. Acı en zor paylaşılan şeydir, tıpkı sevinç gibi. "Kimse kimsenin acısını yaşayamıyor, ne garip!" diye düşündüm. "Kimse kimseye bir şey yapamıyor."

-Hüsam gitti mi? diye sordu Naciye Nine.

-Buradayım Nine, bir yere gitmedim, dedim. Buradayım. Hava

karardı da görmüyorsun beni, aha sobanın yanındayım ya. Oturuyorum burada.

-İyi, gitme, dedi o da. Yandımoğullarının küçük Hüsam gitme. Kunduracı Deli Fazlı'nın oğlu! Yemeğe kal. Sobanın arkası sıcaktır, otur, keyfine bak. Akşamdan sonra gidersin. Bunlar adama bir lokma bir şey verirlerse sen de yersin. Bunlar yalnız kendileri yerler, beni dinle, pilavı ona buna yedirirler. Yandımoğullarını kim tanımaz?

-Gene ne saçmalıyor bu? dedi Mebrure yenge.

Kimse karşılık vermedi. Gelin birdenbire odaya girdi, "Verdiğine vereceğine şükürler olsun" diye bağırdı. "Ah, ah!" diye yanık yanık iç geçirdi.

-Kimseye söyleyecek sözüm yok, kendi başımı kendim yaktım, dedi.

-Üç gündür haber yok bu oğlandan, dedi Nuri enişte. Haklısın. Ne de olsa kocan. Bu hiç böyle yapmazdı. Bir yere gideceği zaman ben gidiyorum derdi. Defolur giderdi ama gidiyorum derdi en azından. Hüsam, öldürecek sonunda bu herif beni. Askerlik de bir şey yapmadı buna evlenmek de...

-Ne diyor bu? dedi Naciye Nine.

-Nuri eniştem erkenden akşam oldu diyor, dedim. Günler kısaldı, hava erken kararıyor diyor. Artık kış boyu böyle diyor, ne desin.

-Ne yapacakmış akşamı? dedi Naciye Nine. Bırak kararsın. Akşamdan ona ne? Kararsa ona ne kararmasa ona ne. O kendi işine baksın. İnsanları çarpmaya baksın. Benim paralarımı çatır çatır yerken de akşam mıydı? Onun bunun parasını kendi parası gibi afiyetle yerken? Söyletmesin beni. Akşammış da hava kararmışmış. Acımızdan ölmezsek iyidir. Oğlun da sana benzedi işte. Acem kralına benzeyecek değildi ya.

Kimse karşılık vermedi ona. Gelin odadan çıkarken Mebrure yenge arkasından seslendi:

-Kavga falan mı ettiniz de bu oğlan kaçıp gitti Saniye? Bir gece gelmediği olduydu ama uzun gittiği hiç olmadıydı. Giderken haber verirdi.

-Yok anam ne kavgası, kavga falan hiçbir şey yok, güzel güzel çıktı gitti, dedi gelin. Zaten yüzünü gördüğüm var mı? Nerede buldum da kavga edecektim? Motorlu velespiti alalı beri hep dışarıda! Günde iki kere uğrayıp üç beş söz ederse o kadar, o da kendi çıkarına. Nereye dediğim zaman sözü ağzıma tıkar. Eve geldiyse ya acıkmıştır ya kirlenmiştir... Umurumda değil artık, ne halt ederse etsin!

-Sen doğurmadın onu, elbet öyle konuşursun, dedi Mebrure yenge. Biraz sevebilseydin garibim böyle olmazdı. Bir çocuk doğursaydın.

-Böylesini doğuracaksam hiç doğurmam, dedi gelin. O sefilin neresini sevecekmişim? Şeytan seviyor onu. Hiç umurumda olmaz.

-Büyük konuşma! dedi Nuri enişte.

Mebrure yenge hıçkıra hıçkıra ağladı.

-Hüsam'ı salmayın, yemeğe kalsın, dedi Naciye Nine. Gelin sofrayı hazırlasın, daha ne duruyor. Hepiniz bir uyuşuk oldunuz ki sorma. Cacık yapın, aşure yapın, helva kavurun... Hüsam mücveri sever, mücver yapın. Kabak yoksa çılbır yapın.

-Nereden biliyorsun Hüsam'ın mücver sevdiğini? dedi Nuri enişte. Gelin şimdi bir şeyler hazırlar, sen düşünme bunları, uyuklamana bak. Keklik dolması da ister misin? Tövbe tövbe, insanı...

Gelin tabakları getirirken ışığı da yaktı.

-Ben gidip aşağı kahveye bir daha baksam mı? dedim. Belki kahvededir.

Yemeğe kalmamak için böyle yaptım. Daha doğrusu bu havanın dışına çıkmak için. Ben de meraktaydım ne de olsa. Ta ilkokuldan arkadaşım. Bana haber vermeseler iyiydi.

-Haydi bir bak gel gözünü sevdiğim, dedi Mebrure yenge. Bir bak gel Hüsam oğlum. Cep telefonunu sanki ne halt etmeye evde bırakmış? Bir bak gel de içimiz rahatlasın... Nasıl rahatlayacaksa... Ah, keşke o da senin gibi boş işlerle uğraşsaydı, şiir miir yazsaydı da...

Gelin beni uğurlamak için kapıya geldi. Sordum ona:

-Gelin hanım, Saniye kardeşim, bu senin kocan her zaman ku-

mar oynar, bu defa neden böyle oldu, neden habersiz gitti ve neden bu kadar gerildiler bunlar?

-Neden olacak Hüsam ağabey, dedi gelin, bu defa dükkanın parasını tekmil almış götürmüş. Kompile. Sana söylemediler değil mi? Söylemezler.

Akşamın son ışıklarını ufka doğru süren taze karanlık dipdiri bir rüzgarla yüzüme yüzüme vurdu. Oh ne güzel, biraz ferahladım, biraz kendime geldim. Ama bu geçiciydi. Ne de olsa bu hayırsız herif eski arkadaşım, ben de meraktaydım. Büyük kahveye doğru yokuş aşağı inerken taş gibi bir sıkıntı geldi oturdu göğsüme. "Bulamadım" diye dönecek olmanın sıkıntısıydı belki de bu. Kahveye girmeden önce çocuk parkının yanındaki sıralardan birine oturdum, bir cıgara yaktım. Aradığımız adam ipe sapa gelir biri olsaydı kafamı sıkıştıran korku daha ağır olacaktı. Bugüne kadar hiç böyle kaçıp gitmemişti ama kırdığı cevizlerin bini geçtiği doğruydu. Ödemediği borçlar için yediği dayaklar yeter...

Evet, işte oradaydı. Oradaydı. Akşamın bu ölü saatinde kahvede oturur buldum onu. Ondan başka kimse yoktu kahvede. Başını önüne eğmiş, bacaklarını masanın altına boylu boyunca uzatmıştı. Yıkılmış gibiydi ya da yıkılmış oyununu oynuyordu. Kahvenin kapısında durdum, bekledim. Kafayı kaldırır da beni görür belki diye bekledim. Sağı solu görecek gibi değildi. Donmuştu sanki. Yanına vardım, gene aldırmadı. Omzundan tutup o koca bedenini sarsaladım. Beni görür görmez gözleri parladı.

-Neredesin oğlum sen? dedim. Üç gündür yoksun ortada. Anan, baban, karın, ninen...

Yüzüme donuk donuk baktı, bir süre hiçbir şey söylemedi.

-Üç gündür yoksun, evdekiler merak içinde, dedim. Duyuyor musun beni? Öldürecek misin onları? Eviniz ölü evi gibi... Cep telefonunu da almamışsın yanına?

-Kimse kimse için ölmez, dedi, aldırma sen!

-Pekiyi, neredesin sen? dedim.

-Hiç sorma, dedi, motoru kumarda Hakkı'ya verdim. Dükkanın parasını da yedim. Bu akşamüstü geldim İncebayır'dan.

-Hangi Hakkı'ya verdin motoru?

-Sedefoğulları'nın küçük oğlu İbrahim Hakkı'ya. Yukarı çarşıda Saksıcı Hakkı yok mu, ona işte...

-Doğru mu şaka mı? dedim.

-Doğru, dedi. Kimsenin yüzüne bakacak yüzüm yok şimdi.

-Sana bir tane patlatsam nasıl olur? dedim. Yahu insan yeni aldığı motoru kumara koyar mı? Şeytan diyor şunun suratına...

-Az gelir Hüsam, kafamı kırmalısın, dedi.

Yüz çizgileri donmuş, bakışı bütün anlamını yitirmişti. Ardı ardına enaz elli kişiden sopa yemiş gibiydi. Ölmüş de çok kısa bir süre için dünyaya dönmüş gibiydi. Gerçekten ne yapacağını bilemiyordu. Elini ceplerine sokuyor, bir şeyler arar gibi yapıyor, başını kaşıyor, aptal aptal gülümsüyor, durup durup başını iki yana sallıyordu.

-Haydi kalk eve gidelim, anlatalım her şeyi, dedim. Karın bağışlar. Anan baban zaten... Ama yazık etmişsin be oğlum. Keşke sen de benim gibi bir takım gereksiz işlerle uğraşsaydın, şiir miir yazsaydın, ha? Annenin dediği gibi...

-Gitti güzelim motor, dedi. Sağlamdı, çok iyiydi. Canım gibi de seviyordum motoru. Onun içinde babamın parası var, kanımın parası var, benim param var...

Hıçkıra hıçkıra ağladı.

-Gidemem eve, bakamam kimselerin yüzüne, dedi.

-En iyisi ben gidip babanlara durumu anlatayım, sonra gelip seni buradan alıp götüreyim, başka çaresi yok, dedim. Şimdi güm diye ikimiz birden gidersek yüreklerine iner.

-Nasıl istersen, dedi. Ben şimdi elimden çıkanı kazanmaya bakacağım. Sen benim için üzülme Hüsam, ben zaten bitmişim.

-Saçmalama. Bir şey kazanacağın yok. Buradan bir yere ayrılma, tamam mı? dedim.

-Bir yere gidecek halim mi kaldı Hüsam, bir yere gidecek şeyim mi kaldı? dedi. Bir yerden para bulup kaybettiklerimi kazanmalıyım.

Koşa koşa eve gittim, durumu anlattım. Evdekiler hem sevindiler hem şaştılar. Gelin hüngür hüngür ağladı.

-Parasını kumara verdiği olurdu ama hiç böylesi olmamıştı, dedi Mebrure yenge. Dükkandan aşırdığının üstüne koca motorlu bisiklet gitti ha? Neyse kendine bir şey olmamış ya, ona şükredelim...

-Ben onu gidip getireceğim, dedim. Ama ne olursunuz, ağzınızı açıp da tek söz söylemeyin. Zaten beter durumda, kırılmış onurunu bir de siz kırmayın. Ne yapalım, olmuş olmuş. Ya daha kötü şeyler olsaydı? Ya motorla kaza yapıp parçalansaydı? Ne yapalım, çalışır kazanır.

-Nereye kazamıyor, dedi gelin. Çalışmak kim o kim? Yaktılar benim başımı. Kötü babadan kaçtık kötü kocaya düştük. Ben size söylemedim, neyim varsa aldı götürdü. Tüketti beni? Niye benim kolumda bilezik yok üç aydır? Gelsin, ağzını bile açmam, yüzüne de bakmam. Ama ben ona yapacağımı bilirim. Bundan sonra böyle...

Yokuşu koşa koşa indim. Bizimki kahvede yoktu. Gene sözünde durmadı. Onun az önce oturduğu masada Tornacı Mahmut Şevket ve arkadaşları kağıt oynuyorlardı. Onlara bir şey sormadım. "Az önce buradaydı"dan başka ne diyebilirlerdi ki. Çeşmenin başına çıkmıştır, diye düşündüm, belki oradaki küçük kahvededir. Gittim baktım, yoktu. Çocuk parkının oralara baktım. Asker arkadaşı Halim'in yanındadır belki, onunla çene çalıyordur deyip bir de caminin arkasındaki çaycıların orayı dolandım. Hiçbir yerde bulamadım adamı.

Aklıma kötü şeyler geldi. Bu onursuz adam ilk olarak onurlu bir iş yapıp kendini caminin yanındaki uçurumdan atmış olmasın? Koruluğun oraya çıktım, korkuluklara dayandım, gözümü karanlığa alıştırarak boşluğa baktım, uçurumun dibinde zor güç seçebildiğim kara bir şey duruyordu. İnsan ölüsünden çok eşek ölüsüne benziyordu. Evet, eşek ölüsü gibi bir şeydi bu. Bizimki iyiden iyiye umutsuzluğa kapılıp kendini aşağıya atmış olabilir miydi? Gözüm iyice karanlığa alışınca anladım. Bu eşek geçen yıl Nuri enişteden yediği kazık üzerine kalpten giden çerçi Cercis'in eşeğinin kalıntısı olabilirdi. Zavallı eşeğin Cercis'den sonra ortada kaldığını, aç susuz şurada burada dolaştığını, ite döndüğünü, uçurumun dibinde can verdiğini söylüyorlardı. İntihar mı? Eşeklerin intiharla ne gibi bir ilişkileri olabilirdi ki! Her neyse, ölen eşek olsun. Bizimki de eşek olmakla birlikte

onurum kırıldı diye kendini uçurumdan atacak eşeklerden değildi. Eve oğlunuzu bulamadım diye dönmek bana çok ağır geliyordu: şurada canım çıksa aldırmazdım. Beni yalnız gören evdekiler şaşkına döndüler.

-İyi de nereye gitmiş olabilir? dedi Nuri enişte. Yahu bu adam deli mi? Beş parasız nereye gitti bu hayırsız herif? Sen ona burada bekle deyince beklerim dedi miydi? Gel gidip ikimiz birlikte arayalım.

Gece karanlığında bakmadığımız, girmediğimiz, sormadığımız yer kalmadı. Çeşmenin oraya bir daha bakalım derken çınarın yanında karşımıza adamın kumar arkadaşı kömürcü Aydın çıktı birdenbire.

-Aydın, oğlum, bizimkini gördün mü? dedi Nuri enişte.

Aydın suçlu gibi ezildi. Öksürdü. Anlamsız bir takım sesler çıkardı.

-Benden duymuş olma Nuri amca, Asım Serçe'nin evinde kağıt oynuyor olabilir, dedi. Bu senin oğlun kumardan kurtaramadı kendini. Tamam, biz de oynuyoruz ama... Motoru vermiş kumara, öyle duydum. Birinden para almıştır gene kumar oynamak için. Ona kim para verir? Faizcilerden almıştır. Sen yandın Nuri amca...

Aydın bize beterin beterini anlatmaya çalışıyordu. Biz onu çoktan biliyorduk ama ne işe yarar!

Aydın koşar adım uzaklaştı.

-Gidip alalım mı oradan Nuri enişte? dedim.

-Gidip ağız tadıyla rakımızı içelim, dedi Nuri enişte. Merak edilmeye bile değmezmiş bu oğlan meğer. Ben geline acıyorum inan ki. Gel, bir ufak rakı alalım şuradan oldu olacak. Sen de istersen fındık fıstık falan al. Ben bir yerlerde geberip kalmıştır diye düşünüyordum ama değilmiş ne yaparsın... Yahu Hüsam, beş parasız kaldım, şu senin kredi kartını versen de ben onu yarın kullanıp önümüzdeki hafta sana ödesem? Bu oğlan gebermeden bana rahat yok.

-Ağzından yel alsın, dedim, evladın en kötüsü bile değerlidir. Kredi kartına gelince, benim kredi kartım yok ki Nuri enişte. Bugün kazan bugün ye!

Rakıyı ve çerezi alıp evin yolunu tuttuk.

-Şu senin şiir kitabını da bastıralım artık, dedi Nuri enişte. Şairim diyorsun kitabın yok. Senden iyi olmasın benim bu işleri yapan bir arkadaşım var, onun basımevinde yaptırırız olmazsa. Masrafını ver yeter, arkadaş tok gözlüdür, senden çok bir şey istemez. Benim tanıdığım dernekler var, onlara beşer onar satarız. Yarısı senin yarısı benim. Bak geçen yıl Şengün'ün kitabını bastırdık. Bugün duydum oğlan ödül almış. Senin şiirlerin onunkinden kat kat iyi. Bir ödül de sen aldın mı sırtın yere gelmez, adın kitaplara geçer.

-Bakalım hele Nuri enişte, dedim, o da olur günü gelince. Ben bugün kendimi şair gibi duymuyorum.

YILBAŞI

Nazmi bey görmüş geçirmiş insandır, davranmayı bilir, nerede konuşacağını nerede susacağını bilir. İstanbul efendisidir desek? Az gelir. Bu İstanbul efendisi sözü ayağa düştü çoktan. Nazmi bey efendidir, ince insandır. Toplumsal ilişkilere önem verir. Her uygar insan gibi özel günleri ve bayramları pek önemser, bu arada insanların ve daha çok da yakınlarının özel günlere ve bayramlara aşırı ilgisizliğinden yakınır. Cumhuriyet bayramında sabahın köründe lacivert takımları çekip yollara düşer: törenleri izlemek onun için bir yurttaşlık görevidir. Şeker bayramında yaşını başını almış bir aile babası olarak erkenden giyinip konuk bekler. Lokumu çikolatayı bir hafta önceden almıştır. Kurbanda daha sürüler İstanbul'a girmeden kolları sıvar. Kurban seçmek için hayvan pazarlarını birer birer dolaşır. Gider, gelir, konuşur, tartışır, binbir görüş geliştirip herkesi bezdirir.

Yılbaşları onun için özel olarak önemlidir. Her otuz bir aralık günü erkenden koca bir hindiyi oflaya puflaya getirip Şaziye hanımın önüne atar. Karısının ve çocuklarının doğum günleri başlıbaşına bayramdır onun için. Bir de onlar kaytarmasalar, bu bayrama seve seve, candan yürekten katılabilseler! Nazmi bey ister ki bu önemli günlerde evdekiler hep bir arada olsun, her şey coşkuyla yaşansın. Ne gezer! Yasak savar gibi uydurma bir heyecan herkeste. Bir bitse de gitsek telaşı. Bir yapay sevecenlik... Vaktiyle her şey daha kolaydı. Çocuklar büyüdükçe ya yuvadan uçtular ya da yuvayı özlemez oldular. Bir küçük oğlan Eren uçamadı. O da ne yapsın? Gözü dışarıda, bıraksan uçacak, gelgelelim kanatları kırık!

Esin evlendi gitti, çoluk çocuğa karıştı, iki kız bir oğlan üç tane nur topu ya da ateş parçası doğurdu. Türk kadını doğurgandır kim ne derse desin. Esin iyi kızdır, babasının duyarlıklarına yalandan da olsa saygı gösterir, özel günlerde ve bayramlarda iki eli kanda olsa baba evine uğrar. Kız çocuğu hayırlıdır diye boşuna dememişler. Uğramasına uğrar ama her seferinde ateş almaya gelmiş gibidir. Çok zaman yalnız gelir. Sedat da çok gelmek istemiştir ama yazık ki işi

çıkmıştır. Çocuklar mı? Onlar arkadaşlarıyla buluşacaklardır. Babasının bu bayram ya da özel gün tutkusuna sinir olan Eren ablası kadar incelikli değildir. Böyle günlerde sabahın köründe evden çıkar, koydunsa bul. Baba koltuğundan bir türlü kurtulamadık duygusuyla kırk kapının ipini çeker. Ne iş yaptığı, sık sık uğradığı kitapçı Şevket'in dükkanına çalışmak için mi yarenlik için mi ya da dünyalar güzeli tezgahtar kızı görmek için mi gittiği belli değildir. Nazmi bey karısına ikide bir "Şu oğlanı bir evlendirebilseydik aylaklıktan kurtulurdu belki" der. Şaziye hanım hiçbir şey söylemez, inadına susar. Susuşuyla şöyle demek ister: "İşsiz güçsüz adama kim kız verir? Hem elin kızına yazık değil mi?"

Böyle günlerde en büyükleri Emin Almanya'dan öğle saatlerinde telefon eder. Nazmi bey de Şadiye hanım da onun telefonuyla dünyaya yeniden gelmiş gibi olurlar. Ne büyük bir mutluluktur kaç yıldır yüzünü görmedikleri oğullarının sesini duymak. O sık sık yakında geliyorum dese de inanmazlar, inanmış gibi yaparlar. Nazmi bey onun bir gün dünyalığı doğrultmuş olarak ülkesine döneceğini düşünür. Emin'in her "yakında geliyorum" sözünden anne de baba da en gerçekçi sezgilerine dayanarak henüz dönme vakti gelmedi anlamını çıkarırlar. İki yılda bir Almanya'ya giderler, rahat edemeyip bir hafta içinde dönerler. Övünür çocuğunun başarılarıyla Nazmi bey, onun oralarda tam olarak ne yaptığını bilmese de. Emin'in giderek bozulan ve almancayla karışan türkçesi Nazmi beye bir güven duygusu verir. O domuz da bunu bildiğinden işi iyice dilini unutmuşa döker: "Wie gehts babacığım. Es geht mir gut. Annem nasıl? Ver ona da lütfen bir konuşayım. Nasıl diyorlar? An einer Sache freuen..." Emekli almanca öğretmeni Nazmi beyin koltukları kabarır. Şunu demeyi bir an bile aklına getirmez ama: "Sevgili oğlum, benimle almanca konuşabilirsin!"

Hısım akrabadan gelip gidenler olur böyle özel günlerde. Ama Nazmi beyin hısım akrabada gözü yoktur pek. Onları pek sıradan bulur. Onun dünyası çocuklarıdır, o yalnız çocuklarını dizinin dibinde görmek ister. Yıllarca her işlerine karışarak çocukları öyle yıldırmış-

tır ki onlar evde geçen saatleri düpedüz yitik zaman saymışlardır. "Gençler doğruyu göremezler" diye düşünmüştür hep. Nazmi bey bugün de çocuklarını yönlendirmeye çalışmaktan geri kalmaz ama yönlenen kim! Emin'e telefonda öğütler verir, Esin'i yakaladığı zaman bir güzel sorguya çeker ve özellikle kasaba kökenli damadın kabasaba davranışlarıyla ilgili eleştirilerde bulunur. Öğütlerden en çok payı Eren alır. Eren'in babasını dinler gibi yapması son derece sinir bozucudur. Sanırsınız ki bu genç adam babasının söylediklerini can kulağıyla dinliyor, onun her sözünü yudum yudum içiyor, onun her sözünü birer bilimsel doğru gibi alıyor ve belleğine koyuyor. Öylesine oturaklı bir hava içindedir babasını dinlerken. O sırada sağ bacağını evi sallayacak kadar titretmesi sıkıldığı içindir. Oğlunun dikkatine güvenmediğinden Nazmi bey Eren'le konuşurken ikide birde "Anlıyor musun?" anlamında "Bilmem anlatabiliyor muyum?" der. Eren pişkindir: "Anlıyorum elbette babacığım, söylediklerinizi çok güzel anlıyorum, çok haklısınız, her zaman yüksek görüşlerinizden yararlandığımı bilirsiniz..." Ah Nazmi bey buna bir inanabilse!

O yılbaşı günü de Nazmi bey erkenden hindi peşine gitti. Şaziye hanımın ona hiç değilse bu yılbaşı hindi almaması konusundaki yalvarmalarını dinlemedi bile. Şöyle dedi: "Bak hanım, ben Esin'le de Eren'le de konuştum, bu yılbaşını bizimle geçirecekler. Çoluk çocuk ana baba torun, hep birlikte yeni yıla girelim. Bu durumda hindi almamak yanlış olur. Hindiden başka bir şey pişirmen gerekmiyor. Sen yanına bir zeytinyağlı dolma yap yeter." Nazmi bey erkenden Belediye Çarşısı'na gitti, hindileri usta elleriyle ve dikkatli gözleriyle uzun uzun yokladı, bu defa hindinin en irisini seçti, gören bu hayvan hindiden başka bir şey değilse ancak bir hindi azmanı olabilir derdi. Dönüşte biraz da bir soluk alabilmek için yolunun üstünde Hatemi beylere uğradı. Hatemi beylerin evi pazar yolunda Şen Kayserililer apartmanının hemen giriş katındaydı, Nazmi bey orada soluklanmanın uygun olacağını düşündü. Belki biraz da hindiyle bir gösteri yapacaktı. Elli beş yıllık arkadaşı Hatemi beyle pek sevişmeseler de sık görüşürlerdi. Nazmi bey Hatemi beylerin kapısına

dayandığında öğle saatiydi. Bir soluk alırım, bir fincan kahvelerini içerim, bu arada beni ikide bir cimrilikle suçlayan Hatemi'nin gözüne şu koca hindiyi sokarım diye düşünüyordu.

Hatemi bey Nazmi beyi yapay bir heyecanla karşıladı: "Gel anam babam, gel amcaoğlu gel, yahu nerelerdesin, siz ne hayırsızmışsınız meğer!" Kahveler içilirken Hacer yenge "Bu akşam ne yapıyorsunuz?" diye sordu. Ne yapılabilirdi ki, yılbaşı işte, her yılbaşı olduğu gibi oturup televizyona bakacaklardı. Bir de çoluk çocuk hindi yiyeceklerdi. Giriş kapısının önüne bıraktığı torbada sessizce yatan hindiyi parmağıyla gösterdi Nazmi bey, iyice abartarak "Tam sekiz kilo" dedi. Hindi sözünü duyar duymaz Hatemi beyin yüzünden bir rüzgar geçti. "Öyleyse Hacer'le ben sizdeyiz bu akşam amcaoğlu" dedi. Nazmi bey çok hafif sarardı, yarım ağız "Buyurun canım!" dedi. Hatemi bey Nazmi beyin bu işe bozulduğunu anladı ama anlamazdan geldi. "Rızk-ı mukadder Nazmi'ciğim, rızkı veren Allah'dır" dedi alaycı bir yüzle. Nazmi bey de dişlerinin arasından duyulur duyulmaz bir sesle "Hindiyi veren de Nazmi'dir" dedi.

Nazmi bey öylesine söylemişlerdir, nasıl olsa gelmezler, iyice bir çağırılmadan özel bir günde insan başkasının evine düşer mi duygusuyla ayrıldı onlardan. Ayrılırken "Görüşelim ne olur, uğrayın zaman zaman" dedi. Şadiye hanım akşama kadar hindiyle güreşti. Akşam karanlığı çökerken zeytinyağlı dolmayı ocaktan indirdi. "Nazmi bey ortalarda yok, nerede bu adam?" diye söylenirken telefon çaldı: "Hanım ben biraz gecikeceğim, sen sofrayı hazırla olur mu?" Nazmi bey dışarılarda ne yapıyordu? Ne yapacak, yakınlarına armağanlar alabilmek için oradan oraya koşturuyordu. Altıya doğru yeldir yepelek geldi. Aldığı şeyleri süslü kağıtlara sardı, gelecekleri beklemeye koyuldu.

Ne gelen var ne giden. Nazmi beyin açlıktan ve yorgunluktan dizleri titriyordu. Nerede kaldı bunlar? "Canım bugün yılbaşı, bu saatte de sofraya oturulmaz ki" dedi Şadiye hanım. Derken kapı çaldı, Esin'le kocası telaşla girdiler. "Çocuklar nerede Esin yavrum?" "Çocuklar yok babacığım, onlar arkadaşlarıyla olacaklar bu yılba-

şı." Nazmi bey buruldu. Damatta bir tedirginlik seziyor, işin altından ne çıkacağını bilemiyordu. Sonunda damat bey baklayı çıkardı ağzından. Çok kalamayacaklardı yazık ki, bu gece bir balıkçı lokantasında bazı arkadaşlarıyla eğleneceklerdi. Kıramamışlardı arkadaşlarını. Daha doğrusu işin öncülüğünü Esin'in huysuz patronu yaptığı için bu topluluğa katılmak durumunda kalmışlardı, patrona biz gelmiyoruz demeyi düşünmemişlerdi. Bu gibi durumlarda kimse onların kusuruna bakmamalıydı, iş yaşamının gerekleri böyleydi işte. Onlar armağanlarını alıp kalkmaya hazırlanırken Eren telefon etti: "Siz yemeğe oturun, ben biraz gecikeceğim babacığım." Onun gecikeceğim'i gelmeyeceğim'den başka bir anlama gelmezdi.

Nazmi bey karısının başına bir yılbaşı külahı geçirdi, bir tane de kendi başına koydu. Keyfini bozmamak konusunda kararlıydı. "Gençler böyledir işte, ne yapacaksın!" diyordu. "Haydi bakalım, yarasın!" İlk kadehi yarılamamıştı bile. Hindiyi parçalamak üzere bıçağı eline aldığı anda kapı çaldı. Kapının önünde gürültülü bir topluluk mu vardı? Evet. Kapıyı açar açmaz geriye sıçradı. Hatemi bey, karısı Hacer hanım, oğulları Turhan ve Tarhan, kızları Menekşe ve Papatya, Menekşe'nin kocası Kasım, oğlu Timuçin, anneleri Fadime nine, rahmetli Ayşe ablanın kocası Asım enişte rüzgar gibi girdiler. Develi eşrafından eski tüccar görmüş geçirmiş Hatemi bey sofraya otururken şöyle dedi:

-Sevgili Nazmi kardeşim, ben ve Hacer ne zamandır size gelmenin planlarını yapıyorduk ama nedense olmadı iki gözüm efendim. Sizi düşünmediğimiz bir tek gün var mı canım efendim? Bak ne diyorum, bir tek gün diyorum var mı diyorum. Gelgelelim, işte böyle, sen de iyi bilirsin, insanın çok vakti olunca hiç vakti olmuyor. İyi ki sen bugün bize uğradın şeker kardeşim. Hep böyle yapalım, birbirimizi unutmayalım. Şu ölümlü dünyada hısım akrabadan daha yakınız birbirimize. Hacer patlıcan salatası yapacaktı, olmadı. Ben de gelirken köşedeki Cincin marketten kuruyemiş aldım getirdim. Rakın azsa gidip alayım ya da sen kapıcıya aldırıver, kalmayalım. Biraz kalabalık geldik ama hepsi seni seven ve senin sevdiğin güzel insanlar.

Nazmi bey onun yüzüne donuk bakışlarla baktı, dövülmüş bir kedi gibiydi, hiçbir şey söylemedi. Neyse ki hindi oldukça büyüktü, dolmayla birlikte bu küçük orduyu doyurmaya yetebilirdi. Komşudan dört iskemle aldılar. Sofraya oturmak üzereydiler ki Timuçin hem bira açacağı hem konserve açacağı olarak otuz iki yıldır sorunsuz kullanılmakta olan tahta karganın başını kopardı. Annesi kafayı yerine oturtmaya çalıştı, olmadı. "Sonra yapıştırırsınız, japon yapıştırıcıyla tutar" dedi. O arada Timuçin'e en hafifinden bir tokat patlattı. Timuçin dayanılmaz bir sesle ulumaya başladı. Kasım, Menekşe'ye demediğini koymadı. Herkes yerini aldıktan ve ilk lokmalar ağızlara atıldıktan sonra derin bir sessizlik oldu. Bu biraz da yeni yıla güzel girmenin dinginliğini duyuran mutlu bir gevşemeydi. Hatemi bey rakıyı her yudumlamada bir oh çekiyor, her lokmadan sonra takma dişlerinin sağ yanını eliyle temizliyordu.

Gürültüye çalan uğultu içinde yemek tam bir kargaşa biçiminde sürerken Asım enişte doyduğunu bildirdi ve sigarasını yaktı, anlatmaya başladı. Kendini tarih konusunda uzman sayıyordu. Liseden sonra okumamış, kendi deyimiyle "kendini yetiştirmişti". Adam olana bu kadarı yeter de artardı. Herkesin okumak adına yitirdiği zamanları o para kazanmakta kullanmıştı. Bu arada iyi bir tarih uzmanı olduğuna inanıyordu. Dinleyen var mı diye düşünmeden girdi konuya:

-...İşe bakın ki o zaman Akil Muhtar diye bir adam Abdülhamid'i havaya uçurmaya karar veriyor. Buna inanabilir misiniz? Mithad Şükrü ve Nuri Ahmet beyler bu işin ayrıntılarını tartışıyorlar. Aradan zaman geçiyor, efendim, hiçbir şey yok. Ne havaya uçan var ne bir yere kaçan. Bakın dinleyin. Ne diyordum? Abdülhamid günlerden bir gün haplar eczaneden gelene kadar gitmeyip beklemesini Akil Muhtar'dan istemiş. Biraz sonra hapları getirmişler. Abdülhamid Akil Muhtar'a yazdığınız haplar bu mu diye sormuş. Çünkü, efendime söyleyeyim, hapların zehirli olduğunu düşünüyor. Kuşkulu ya. Çok olmasın, bardağın şurasına kadar Nazmi'cim, üstüne biraz buz alacağım. Ne diyorduk? O zaman Akil Muhtar bey haplardan birini alıyor ve ağzına atıyor...

Kendisini dinleyen olmadığını anlayınca bir an sustu. O aç olduğu zaman dut yemiş bülbüle döner, tok olduğu zamanlar sussa sussa ancak bir an susabilirdi. Uykuda değilse ne yapıp yapıp konuşurdu, yeter ki karnı tok olsun, yalnızken bile konuşurdu. Onun uzun süre susması bir mucize olurdu ve böyle bir mucize hiçbir zaman gerçekleşmeyecekti. Biraz sonra, nasıl girdiği bilinmez, bir başka konuya girdi:

-Tarih bilimi çok önemlidir efendim ve Roma imparatorluğunun başarılarıyla doludur. Osmanlıyı saymazsan Roma'nın büyüklüğüne kimse ulaşamadı. O zamanki dünya Roma'dan başka bir şey mi? Septim Severim zamanında Romalılar, bana bakın, Suriye'ye kadar gittiler. Şuna bir küçük buz koy. Sonra Septim Severim Roma'ya dönünce çok sert bir imparator oldu. Kırıp döküyor ortalığı. Zaten imparatordu ya, çok sertlikler yaptı. Afşar Timuçin kitabında Septim Severim'den Septimus Severimus diye sözeder. Bu kesinlikle yanlıştır. Sen adamın adını bugünün diliyle yazmak zorundasın efendi. Siz ne biçim bilim adamısınız! Ben senin tarihçiliğinden kuşkuya düşerim. Zaten herif tarihçi falan değil ya. Elma sulu elmaysa bir tane alırım. Septim Severim Doğu'ya bir sefer düzenledi. Ne diyordum? Bakın burası çok önemli. Siz beni dinlemiyorsunuz. Humus'un adı o zaman Emesus...

-Gene ne diyor bu Asım? diye sordu Fadime nine Papatya'ya.

-Her zamanki zırvalar, boşver, dedi Papatya, sen yemene bak!

Asım enişte bir an geğirmek ve sonra Papatya'ya iki çift söz söylemek için sustu. O susar susmaz arka odadan bir şangırtı koptu. Sesin geldiği yere seğirttiler. Bu salak oğlan ne zaman gitmiş de Eren'in odasında top oynamaya başlamış. Yemekte değil miydi o? Koca pencere camının kırıldığını görünce Menekşe hırsından ağlamaya başladı. Onu ağlar gören Kasım bas bas bağırdı: "Ağlayacağına terbiye et bu Timuçin salağını, bunun gibi hayta kaldı mı dünyada?" Fadime nine o zaman Asım'a çok kötü şeyler söyledi. Nazmi bey ortalığı zor yatıştırdı:

-Kırılsın efendim, dedi, can sağlığı olsun. Camlar kırılmak içindir. Yarın bir camcı getirir camı taktırırız. Şimdi kapıyı kapayalım da soğuk gelmesin. Değil mi efendim?

-Camın parasını ben ödeyeceğim Nazmi'ciğim, dedi Hatemi bey, bu bize bir ders olsun. Neyse ki yabancı yerde değiliz!

-Efendim, ne önemi var! dedi Şadiye hanım.

-Salak top hep eğri gidiyor, dedi Timuçin.

-Hadi ordan, dedi Papatya, bile bile yapmadınsa ben ne olayım.

O sıra Hatemi bey kafayı buldu. Ceketini beline bağlayıp televizyondaki müziğe uydu, kasap havası oynamaya başladı. Burnuyla zurna çalar gibi yapıyordu. Yerine oturur oturmaz "Nazmi'ciğim şöyle güzel bir şarkı söylemezsen ölümü öp!" diye tutturdu. Nazmi bey ömründe bir kere bile doğru dürüst şarkı söylemiş değildi. Hele başkalarının yanında! Kendi kendine bir şeyler mırıldandığı olurdu. Ne resim yapabilir, ne şarkı söyleyebilir, ne şiir ezberleyebilirdi. Hatemi bey bir süre alaturka makamlar üzerine konuştu. Hatemi beyin konudan uzaklaşması rakının bittiğini anladığı anda oldu. Bir çığlık attı:

-Rakı yok mu? Yahu nasıl olur, kocaman şişeyi içtik mi biz? Olamaz. Ben iki kadeh mi üç kadeh mi içtim?

-Rakının çoğunu sen temizledin, dedi Hacer hanım.

-Kocaman şişeyi içtiniz, gözümle gördüm, hindinin de yalnız kemikleri kaldı, dedi Papatya.

-Kapıcıya aldırıver Nazmi'ciğim, dedi Hatemi bey. Bu kapıcılar tembel tembel yaşayıp gidiyorlar, böyle zamanlarda işe yaramayacaklarsa ne zaman işe yarayacaklar? Ama dur parasını ben vereceğim. İlle sen mi gideceksin. Git bakalım. Neyse, sen al gel de ben veririm parasını. Cüzdan ceketimin cebinde!

-Kapıcı izinli, ben gider alırım, dedi Nazmi bey. Rakının parasını vereyim ne demek, çok ayıp.

-Bu Nazmi hep böyledir, dedi Hatemi bey. Bu böyle eli açık bir insan işte, uzun ömürlü olsun. Ben ara sıra ona cimrisin diye takılırım ama o şakası işin.

Nazmi bey sıkı sıkı giyindi, kendini acele sokağa attı. Birkaç dakikayı temiz havada yalnız geçirmenin mutluluğunu yaşayacaktı. Kıyıya indi. Banklardan birine oturdu. Beklesinler diye düşündü. Yaşamında ilk olarak bir şarkı söylemek isteği duydu. Şarkı da bilmezdi ki. Babasının bazı akşamlar iki tek atarken söylediği bir şarkı geldi aklına. Neydi o? Yalan yanlış söylemeye başladı: *"Her dem sözüm efsus ile eyvah olacaktır / Dünyada benim son nefesim ah olacaktır."*

YETER ARTIK

Avukat Erol Köselili'yle eşi Şadiye hanımın üçüncü çocukları geçen hafta salı sabahı saat sekizi on geçe dünyaya geldi. Çocuk bir evin ışığıdır, uzun ömürlü olsun. Albay emeklisi Asım bey ve eşi Nuriye hanım doğumdan tam bir ay önce Çorum'dan gelip çok sevgili oğullarının ve ona buna anlatmakla bitiremedikleri gelinlerinin evlerine inmişler, doğum için gerekli gereksiz hertürlü hazırlığa kendiliklerinden başlamışlardı. Yaşlı annelerin ve babaların iç bayan sevgileri insanları çileden çıkarsa da bir şey değişmez. İki yaşlı insan heyecan içindeydiler. İşten çok telaş yarattıkları kesindi. Çorum'daki iki kişilik dingin yaşamlarını bırakıp İstanbul'un kent içinde kent özelliği gösteren en kalabalık ilçelerinden birine Bakırköy'e düşmek onları bu defa her zamankinden çok yordu dersek yalan söylemiş olmayız. İkizlerin doğumunda da gelmişlerdi, daha sonra da geldiler, her yıl enaz bir kere gelirlerdi, bunu aksattıkları pek olmadı, ama o gelişlerinde hiç bu kadar yorulmamışlardı. İstanbul her gün biraz daha kalabalıklaşırken onlar her gün biraz daha yaşlanıyorlardı. Her şey bir yana, sinirliliğiyle ünlü Asım bey her gün biraz daha sinirli oluyordu. Onun sinirliliği İstanbul'da en azından bir yüzde yirmi yüzde otuz artış gösteriyordu. Bunda şeker hastalığının, daha doğrusu boğazına düşkünlüğünün büyük payı vardı.

İstanbul'a çok sevgili oğullarının evine gelmek aynı zamanda dur otur bilmeyen ve her geçen gün biraz daha yaramazlaşan iki oğlanın çekim alanına girmekti. Çorum'daki akraba ve dost çevresinden yoksun kalmak da cabasıydı. Onlar eşe dosta gidip gelmeyi, ağırbaşlılıkla gülüp söylemeyi seven insanlardı. Evet, oğullarının evi onlar için zaman zaman katlanılır olmaktan çıkıyordu. İkizlerin söz dinleyeceği yoktu. Yıldıray ve Saldıray kardeşler giderek ele avuca sığmaz iki ateş parçası olmuşlardı. Nuriye hanım şu doğum işi bitse de çok geç kalmadan evimize dönsek deyip duruyordu. Asım bey sinirli yapısıyla iki oğlanın azgınlığı karşısında her an patlamaya hazır bir yanardağ gibiydi. Ara sıra patlıyor, sonra bu iki ateş parçasının

canından bir parça olduğunu düşünüp susuyordu. Okuldan gelir gelmez azmaya ve kavga etmeye başlayan bu yedi buçuk yaşındaki iki yaramazın gürültüsü çekilir gibi değildi. Dışarıda uğuldayan bir Bakırköy, içeride bas bas bağıran Yıldıray ve Saldıray kardeşler Asım beyi deliliğin eşiğine kadar götürüp geri getiriyordu.

Avukat Erol Köselili babasının bilir bilmez her işe karışmasından, annesinin her şeyi görev bilmesinden yılmış durumdaydı amane yapsın sesini çıkaramıyordu. Onlar üç kardeştiler ve annelerine de babalarına da gözünün üstünde kaşın var diyemezlerdi. Gebeliğinin son günlerini yaşayan Şadiye ortamın karışıklığından öyle bir aptallaşmıştı ki artık hiçbir şeyden yakınamaz duruma gelmişti. Yıldıray ve Saldıray kardeşler biraz da yeni gelecek olanı kıskandıklarından olacak, son günlerde daha ele avuca sığmaz olmuşlardı. Asım bey torunlarına katı davranmaya hakkı olmadığını biliyor, bununla birlikte zaman zaman onlara yarı şaka yarı ciddi bağırıveriyor ya da çaktırmadan kıçlarına bir tane patlatıveriyordu.

Bir salı sabahı gelin kurtuldu ve doğum büyük bir rahatlamayla birlikte belli bir sessizlik getirdi. Oğlanlar annelerine acıdıklarından mı nedir daha az azıyorlardı şimdi. Asım bey bir kere daha dede olmakla mutluydu ve daha az sinirli görünüyordu. Şadiye iyice sessizleşmişti. Nuriye hanım kolları sıvamış bir oraya bir buraya koşturup duruyordu. Yaşlı karı koca biraz da şaşkındılar. Şimdi Çorum'da olmuş olsalar bu ev böyle mi olurdu, dolar taşardı. Bunlara bir iki yakın arkadaşın dışında kimse gelmedi. Yaşlı karı koca Çorum'a dönmeyi uzattıkça uzatıyordu. Bir çarşamba sabahı telefonun acı acı çalmasıyla irkildiler. Şadiye'nin ağabeyi tüccardan Şadi bey İzmit'in Derince'sinden arıyordu. Pazartesi günü kısmet olursa sabahtan bebeği görmeye geleceklerdi.

Erol ve Şadiye bu habere pek sevinmediler. Asım bey gelininin kırılacağını düşünmeden "O densizi de getirecekler mi?" diye sordu. "Elbet geleceklerse oğullarıyla gelecekler" dedi Erol Köselili. Şadi bey de Şadiye gibi sessiz insandı. Şadiye kendisinden on yaş büyük olan ağabeyini her zaman baba gibi sever ve sayardı. Şadi beyin eşi

Nurhayat hanım da doğrusu efendi kadındı. Ama oğulları Tarkan ve kızları Aynur birer garip yaratık olarak dünyaya gönderilmiş tiplerdendi. Ayıp değil ya, kim kim geliyorsunuz diye telefonla soralım dediler. Sordular. Haberin bir yanı iyi bir yanı kötüydü. Aynur işten izin alamadığı için gelemeyecekmiş ama Tarkan kesinlikle gelecekmiş, heyecanla bebeği göreceği günü bekliyormuş. Densiz dangalak, bebeği görmezsem ölürüm, Erol eniştemin yeni ürününü en kısa zamanda görmeliyim diyormuş. "Patlasın" dedi Asım bey geline duyurmadan. Erol'u ve Şadiye'yi bir kaygı aldı: babamız bu herifin densizliklerine dayanamaz da bir tatsızlık çıkarırsa ya? Ne yapabilirlerdi ki! Bu Tarkan'ın İzmit'de öğrenimini sürdürdüğü konusunda çıkan çeşitli söylentilerin hangisi doğruydu, bunu kimse bilemezdi ama aile bireylerinin sözlerine bakılırsa Tarkan da Aynur da "halkla ilişkiler" okuyorlardı. Tarkan babasının beyaz eşya mağazasında çalışıyordu ve geçen yıl bastırdığı kartvizite görevini "halkla ilişkiler" diye yazdırmıştı. Halkla ilişkiler neyi? Uzmanı mı dalgacısı mı profesörümü?

Şadi bey otomobil sürmekten nefret eder. Tarkan'ın hiçbir şeyine güvenmese de şoförlüğüne güvenir. Erkenden çıkmışlar yola, onu çeyrek geçe eve düştüler. Kapıdan girer girmez Tarkan bebeği göreceğim diye tutturdu. Üniversitede okuyan ya da okuduğu söylenen bir genç adam bu kadar kendini bilmez olabilir mi? Bebek uyuyor dedilerse de dinlemedi, odalara saldırmaya başladı. Şadiye baktı ki olmayacak, gitti bebeği getirdi. Uykusu başına vuran bebek ortalığı ayağa kaldırdı. Gece boyu uyumamış, bir avazı yerde bir avazı gökte bağırıp durmuş, gün ağaracağı sırada uykuya dalmıştı. Uyku başına vurunca iyiden iyiye düzeni şaştı yavrunun. Bebeğin ağlamasından tedirgin olmayan bir tek Tarkan'dı sanki. Nuriye hanım bebeği kucağında sallaya sallaya uyutmak istedi. Tarkan buna karşı çıktı. "Sakın ha, sallanmaya alışmasın, koyun ağlasın, ağlar ağlar susar, bu zamanda sallayarak bebek uyutmak diye bir şey kalmış mı!" dedi. "Oğlum, sen karışma bu işlere, sen kendi işine bak evladım" diyen babasını duymadı bile. Öğüt vermeyi sürdürdü. Bereket

onu dinleyen olmadı. Baktı ki dinleyen yok, başka bir konuya geçti, "Adını bize sormadan koymamışsınızdır inşallah" dedi. "Adını daha koymadık ama sana sormayı da düşünmedik" dedi şaka yollu Asım bey. O sıra Tarkan bir söyleve başladı:

-Benim anlayışıma göre bir çocuğun adı kendiyle uyumlu olmalı. Bir de bakıyorsun adını Zeki koymuşlar. Adı Zeki dediniz diye adam zeki mi oluyor? Pöh! O zaman Güzel diyelim güzel olsun. Bakın, ben ne dedim, sallamayın uyur dedim, uyudu. Halkla ilişkiler okuyan bir insanın görüşlerini yabana atmayın. Ne diyordum? Adını öyle koymalı ki kişiliğine uysun. Bunun kişiliğini de şimdiden bilemeyiz ya, gene de azçok belli olur. Egemen diyorsun pısırık çıkıyor. Erol diyorsun gölgesinden korkuyor. Sen üstüne alınma enişte, gerçi sen de biraz korkaksın ama. Gelecekte nasıl olacağını ne bilelim diyeceksiniz? Azçok belli olur. Benim çocuğum olsa adını koymakta hiç acele etmem, bakarım nasıl biri olacak, ona göre adını düşünürüm. Geçici bir ad da konabilir bu arada. Halim dersin, Selim dersin, asıl adını koyana kadar idare edersin. Bırak bir yıl adı olmasın, ölmez ya. Bazıları çocuğa daha doğmadan ad koyuyorlar.

Nurhayat hanım onu azarlayarak susturdu. Sonra Şadiye'ye dönüp bebeğe ne ad vermeyi düşündüklerini sordu. Onun görüşüne göre en doğrusu çocuğa Şadi ve Şadiye kardeşlerin rahmetli babalarının adını koymaktı.

-İyi ama artık kimse çocuğuna bu gibi adlar koymuyor, Zühtü adı biraz tuhaf kaçmaz mı? dedi Erol Köselili.

-Zühtü Erol koyarsınız ve Erol dersiniz, dedi Nurhayat hanım. Babası Büyük Erol olur, buncağız da Küçük Erol.

-Olmaz, dedi Tarkan, ağabeylerinin adlarıyla uyumlu olmalı adı. Sevinay koyabilirsiniz. Görenay koyabilirsiniz. Erenay koyabilirsiniz. Bizim sınıfta bir kız var, adı Sevinay.

-Bu kız değil ki, dedi Şadi bey.

-Olsun, dedi Tarkan, şimdi kız erkek ayrılığı kalmadı, hem belli ki bu oğlan büyüyünce biraz kız yüzlü olacak. Baksana şu duruşuna! Kıpır kıpır...

-Saçmalama, dedi Nurhayat hanım, ne varmış duruşunda? Aptal aptal konuşuyorsun.

-Gözleri fıldır fıldır, öyleyse Fıldıray koyun adını, dedi Tarkan.

Ortalık iyiden iyiye gerildi. Asım beyin yüzü kıpkırmızıydı. Nuriye hanım öfkeden ne yapacağını bilemiyordu. Şadi beyin yüzü asıldı. Nurhayat hanım konuyu değiştirmek için ortaya bir soru attı: "Hükümetin son günlerdeki gidişini nasıl buluyorsunuz?" Erol bir iki bir şey homurdandı ama başta Tarkan olmak üzere herkes soruya ilgisiz kaldı.

Nuriye hanım sofrayı kurdu. Erol ona yardım etti. O ara Tarkan kimseye sormadan televizyonu açtı, kanaldan kanala gezinmeye başladı. Televizyonu kapayıp masanın başına geçti. "Açlıktan öleceğiz" dedi. Sonra salondan çıktı. Az sonra bir ud sesi duyuldu. Daha doğrusu biri udun tellerine gelişigüzel vuruyor, bu arada şarkı söylemek adına bas bas bağırıyordu: *"Bir zamanlar ben de deli gibi sevdim / O bana dert ben ona mutluluk verdim."* Belli ki Tarkan dangalağı Erol eniştesinin udunu duvardan indirmiş, kendi kendine ahenk yapmaya girişmişti. Annesi öfkeyle içeriye seslendi:

-Tarkan sen ne yapıyorsun orada?

Yanıt geldi:

-Açlığımı unutmak için çalgı çalıyorum.

-Beş dakika çay demlensin, hemen getiriyorum, dedi Nuriye hanım.

Asım bey sinirden tir tir titriyordu. Oğluna söz geçirmeyi zaten hiç düşünmeyen Şadi bey belki biraz da siniri yatışır diye Asım beye İzmit'deki son gelişmeleri anlatmaya koyuldu. İzmit hızla büyüyordu. Almış başını gidiyordu. Bu gidişle İstanbul'u sollayacaktı. "İzmit tam bir kültür kenti oldu" dedi. "Hele İzmit'in şairleri..." İzmit'in şairleri bütün dünyanın en ünlü şairleriyle boy ölçüşebilirlermiş. "Şiirle boy ölçüşüldüğünü de hiç duymadım" dedi Erol Köselili içinden. Kaynama noktasına gelmiş olan Asım bey hemen hemen hiçbir şey duymuyor, içinden Ayet-ül Kürsi'yi ve Karınca duasını okuyarak Tarkan denen bu baş belası herife tepki vermemesine yardımcı ol-

ması için Tanrı'ya yalvarıyordu. Kahvaltı ağız şapırtıları arasında hemen hemen olaysız geçti. Kahvaltının sonunda Tarkan gene konuya girdi:

-En iyisi siz bu çocuğa ille ad koymak istiyorsanız Doğanay deyin. Ay doğmaz mı? Doğar. O da Ay gibi doğmuş olsun evinize. O zaman eksiksiz bir uyum elde etmiş olursunuz. Yıldıray, Saldıray, Doğanay...

Şadi bey o zaman kendini tutamadı:

-Sana ne be adam adını ne koyacakları, dedi, sen neden bu işi bu kadar taktın kafana. İşine bak sen. Sen kim oluyorsun da çocuğa ad arıyorsun! Senden bu konuda yardım mı istediler? Amma densiz adam oldun yahu! Sana bir şeyler oldu son günlerde. Sen kendi çocuğuna ad koyarsın ilerde, başkalarının işine karışma!

-Babacığım, dedi Tarkan, sevgili oğlunuzun gönlünü lütfen kırmayınız, ben burada bir yakınları olarak onlara yardım etmek istiyorum. Bana neden kızıyorsunuz? Ben bu ailenin bir parçası değil miyim? Beni çingenelerden mi aldınız? Ben öneririm, sevgili babacığım, onlar elbet gene bildiklerini okurlar. Beni dinleyecek değiller ya. Senin anlayacağın vakit geçsin diye biraz da.

-Vakit geçirmek istiyorsan delikanlı çık biraz bahçede dolaş, dedi Asım bey. Bahçe çok güzel, haydi çık, haydi.

-Ben iyiyim amcacığım, dedi Tarkan, siz beni düşünmeyin. Beni kovar gibi konuşuyorsunuz. Siz benim her önerdiğim adı da lütfen ciddiye almayın. Benimki bir öneridir. Dostluk olsun diye. Vakit geçiriyoruz şunun şurasında. Yüz tane öneri olur, birini seçersiniz. Bir kızı yüz kişi ister biri alır. Hayır, ilk çocuk olsa kolaydı. Öncekiler Yıldıray ve Saldıray olunca...

Bir an düşündü, sonra avazı çıktığı kadar bağırdı:

-Getirdiğimiz pişmaniyeyi vermeyi unuttuk, dedi.

-Unutmadık, dedi Şadi bey, annen kapıdan girerken verdi. Sen böyle şeyler için kafanı yorma.

-Küçük kutuyu vermeyeydiniz, dedi Tarkan, onu ben kendime almıştım.

-Orada olduğu gibi duruyor, giderken götürürsün, dedi Erol Köseleli.

Asım bey bu durumda birkaç söz söyleme gereği duyarak şöyle dedi:

-Eskiden gençler büyüklerinin yanında çok konuşmazlar, özellikle her konuda görüş bildirmezlerdi ya da gerçekten görüşleri varsa belli bir ölçü içinde bildirirlerdi. Şimdi zamanlar değişti. Büyük küçük ayrılığı kalmadı. Ben bir gün bir aile toplantısında iki çift söz söyleyecek olmuştum da babam gözlerini devirivermişti. Bugün bile bir yerde bir şey söyleyecek olsam babamın o bakışları gözlerimin önüne gelir. Biz mi yanlıştık şimdikiler mi yanlış bilemiyorum. Bir yanlışlık var ama...

-Amcacığım, o zamanlar çok gerilerde kaldı, dedi Tarkan. Şimdi herkes uygar, herkes fikrini rahat rahat söylüyor. Evet, gerçekten sizin zamanınız çok gerilerde kaldı. Rahat rahat söyleyelim ki demokrasi olsun. Demokrasiden şaşmayalım. Demokrasiden başka tutunacak dalımız var mı? Özellikle ben kendi meslek yaşamımda demokrasinin çok önemli olduğuna inanıyorum. Ölçülü demokrasi her zaman iyidir, çoğuna kulak asma. Demokrasi kadar güzel bir şey var mı? Dünya artık demokrasiye doğru gidiyor. Şimdi herkes demokrasiden yana. Gençler de yaşlılar da. Geçenlerde Afşar Timuçin diye bir adam, yazar mıymış neymiş, bizim okulda bir konuşma yaptı ve demokrasi ailede başlar dedi.

-Halt etmiş o herif, dedi Asım bey, ne yazarıymış o, haşa huzurdan o kim oluyor da bizlere akıl öğretmeye kalkıyor. O da o kendini bilmez yalancı bilim adamlarından biri olmasın? Salağın biri olmasın?

-Yok, benim de gözüm tutmadı ama iyice de salak bir şey değildi, dedi Tarkan. Belli ki demokrasiyi seviyor. Demokrasiyi sevmese öyle söyler mi? Ama öyle hayal gezen biri işte...

-Bebeğin altını açsak anne, dedi Şadiye biraz da gergin havayı dağıtabilmek için. Sonra pişik yapar yazık.

-Ben gidip içerde açayım altını, dedi Nuriye hanım. Buraya getirmeyelim boşuna şimdi.

-Getir anneciğim, burada açarız, dedi Şadiye. Zaten onun meme vakti de geliyor.

-Tamam, getirin getirin, ne olur ben de göreyim altını nasıl açtığınızı, dedi Tarkan. Bebeğin altı nasıl açılırmış biz de öğrenelim, ilerde bize de gerekebilir, olur ya... Biz de kırk yıl bekar kalacak değiliz.

-Neyini göreceksin? dedi Nurhayat hanım. Sen de amma şey oldun evladım Tarkan yani!

Nuriye hanım bebeği arabasıyla getirdi. Gelsin benim yavrum, gelsin benim güzelim, gelsin benim tatlı oğlum diyerek bebeği kucağına aldı, köşede boş duran koltuğa yatırdı. Yavaş yavaş altını açtı. Kötü bir koku odaya yayıldı. O sırada bir sinema dergisini karıştırmakta olan Tarkan olanları görmek için seğirtti. Birden bağırdı:

-Pipisi amına büyük, siz bunun adını Kaldıray koyun.

O zaman nasıl olduysa oldu, beklenen fırtına koptu. Ama fırtına beklendiğinden daha büyük oldu. Kimse ne olduğunu anlayamadı. Asım bey elindeki sıcak çay dolu bardağı Tarkan'ın kafasına attı. "Al sana aşağılık herif, ad koymak ne demekmiş göstereyim sana" diyerek fırlattı bardağı. Allahtan bardak yerini bulmadı, duvarda patladı ve tuzbuz oldu. Herkes donup kaldı. Tarkan ne yapacağını bilemedi. Sapsarı kesildi. Ölebilirdim ölebilirdim diye söyleniyordu. Olanlar oldu artık, geriye dönüşü olmaz böyle olayların. Bundan sonrasını ballandıra ballandıra anlatıp sizin de sinirlerinizi kaldırmayalım boş yere. Güzel bir günde güzel başlayan bir akraba toplantısı olmadık bir biçimde bitti böylece. Yıldıray ve Saldıray kardeşler okuldan eve döndüklerinde bir ölü sessizliğiyle karşılaştılar. Neyse, oluyor böyle şeyler. O günden sonra uzun bir süre ne İzmit'dekiler İstanbul'dakileri arayıp sordular ne de İstanbul'dakiler İzmit'dekileri arayıp sordular. İki ailenin arası iyice açılmış gibiydi. Tarkan bir süre "Ya o bardak benim kafama gelseydi?" deyip durdu. Onun her böyle söyleyişinde babası "Belki daha iyi olurdu, kim bilir!" diyordu.

KIZ BAKMAYA GİTTİLER

Gürün'lü Hayati bey biricik evladı Korhan'a öteden beri can dostu Bismil'li galerici Hayrettin beyin esmer güzeli kızı Şefika'yı almak isterdi. Bunu zaman zaman Hayrettin beye açık açık söylemese de "Şefika gibi bir kızım olsa daha ne isterim" gibi sözlerle anlatmaya çalışırdı. Hayati beyin eşi Aynur hanım oğluna ablasının kocasının yeğeni Emine'yi uygun görüyor, bunu zaman zaman kocasına çekinmeden açıyordu: "Şu oğlan askerliğini yapıp gelse de onu şu bizim Emine'yle evlendirsek diyorum Hayati bey, bilmem ne dersin!" Her seferinde aynı yanıtı alıyordu: "Ben dünya tersine dönse aslan gibi oğlumu topal Emine'yle evlendirmem Aynur hanım!" Aynur hanım bu söze belli belirsiz bir öfkeyle karşılık veriyordu: "Hafif aksıyor diye gül gibi kıza topal demeniz doğru mu Hayati bey?" Hayati bey kararlıydı: "Ben ona güzeller güzeli Şefika'yı alacağım, hiç boşuna çeneni yorma hanım. Kız hem güzel hem namuslu."

Korhan askerden döndükten birkaç hafta sonra bir arkadaş toplantısında Meltem'e tutuldu. Meltem'in oltasına geldi demek sanırım daha doğru olur. Kızlarımız işlerini bilirler: tavlamazlar ama kendilerini tavlatmayı pek güzel bilirler. Kadın tavlar, erkek tavlamış gibi olur. Korhan meteoroloji mühendisiydi, sonunda bir mühendisti. Mühendislik yapması gerekmiyordu: babasının lokantasında işlerin bir ucundan tutması ve artık babasını rahat ettirmesi gerekiyordu. Meteoroloji mühendisi de neymiş! Korhan'ın bir iş bulup çalışması için hiçbir neden yoktu, çünkü Cıngıllar ailesinin para diye bir sorunu yoktu. Hayati Cıngıllar esnaf dünyasında saygın bir kişilikti. "Cıngıloğlu Kebap ve Lahmacun Evi" aileye yetip de artıyordu.

Meltem can dostu Şükriye'nin doğum günü partisinde Korhan'ı tanıyınca çok mutlu oldu. Üç gün sonra bir pazar günü Meltem'le Korhan buluştular. Meltem bu ilk buluşmalarında Korhan'ın toplumsal ve iktisadi durumunu öğrenir öğrenmez içten havalara uçtu ama dıştan ilgisiz göründü. Her dakika biraz daha ağırdan aldı. Evlenmeyi hiç düşünmediğini söylüyordu. Üniversite sınavlarına yeni-

den girmek, bu defa işi sıkı tutmak, sınavı geçip hukuk okumak istiyordu. Ya savcı ya yargıç olacaktı, hukuk ordusuna bir dürüst insan daha katılsın istiyordu. İzmir'de okuması, bir süre aileden uzak kalıp özgür ama verimli bir yaşam sürmesi iyi olacaktı. İleri bir yaşta evlenmeyi ya da hiç evlenmemeyi kendisi için çok uygun görüyordu. Sonunda bir iş sahibi olup bir türlü işten kopamayan babasını rahat ettirmek istiyordu. Bunları çatık kaşla anlatırken gülmesini zor tutuyordu.

Kızlarımız evlilik yatırımı yapmayı iyi bilirler. Özellikle tüm umutlarını evliliğe bağlamış olanların bu konuda son derece ustalıklı oldukları, değişik yöntemler denedikleri tartışma götürmez. Meltem'in de böyle bir evlilik yatırımı yapması doğaldır. Onun sınavlara falan gireceği, hukukla falan ilgileneceği yoktu. Deneyimsiz Korhan dünyaya yukarıdan bakan bu yaman kıza kısa sürede tutuldu ve üçüncü buluşmada evlilik önerisinde bulundu. Kızın gözyaşları dökerek havalara uçacağını mı bekliyordunuz? Durun, acele etmeyin. Hayır, o hiç öyle yapmadı. Sustu, bir iki bir şey söyledi. Bilmem ki falan dedi. Bu arada fettan kız dişlerinin arasından şu sözleri geveledi: "Ev alacaksan tuğladan, kız alacaksan Muğla'dan!" Korhan'ın heyecandan ağzı burnu birbirine karışmıştı, ne bir şey söyleyecek ne söylenenleri anlayabilecek durumdaydı. Oh, sonunda söyledim işte diyordu. "Muğla'da ne var Meltem?" Kız gülümsedi ve kalkmaya davrandı, öbürü biraz daha oturalım diye yalvardı. Sonunda akşama doğru Korhan'cık kızdan evlenme sözünü alabildi.

Korhan'ın konuyu anasına ve babasına açması kolay olmadı. Günlerden bir gün her şeyi açık etti. "Kimmiş bu Meltem, kimin kızıymış?" dedi annesi kaşlarını çatarak. "Kendi kendine işler yapma rica ederim. Baban böyle şeylerden hoşlanmaz. Babanın bu gibi konularda ne kadar titiz olduğunu biliyorsun." Hayati bey oğlunun tek başına aldığı bu kararı öğrenince iyiden iyiye gerildi ve şöyle dedi: "Biz sana daha güzel kısmetler düşünmüştük. Askerden döner dönmez sokaktan birini bulup getireceğini hiç düşünmemiştik doğrusu evladım. Gene de sen bilirsin. Bize uymayan birini ailemize sokmayı düşünmezsin umarım. İyice öğrendin mi kim olduğunu, soyunu

sopunu? Muğla'lı olması bana bir şey anlatmaz." Anne de baba da Korhan'ın o sessiz inadını iyi bildiklerinden bu seçime uzun süre karşı durmayı düşünmediler. Ama baba bir şeyi koşul olarak koydu: "Biz resmen kız istemeye gitmeden önce annen kızın ailesini görmeye gitsin, şöyle bir tanışmaya geldik desin, annen uygun görürse evet derim, gider kızı isteriz, uygun görmezse ne olur bilmem artık."

Ana, baba ve oğul bir cuma günü şu ortak kararı aldılar: kız istemeye gitmeden önce anneyle teyze kızın evine bir ön ziyarette bulunacaklar, bu bir tanışma buluşması olacak, kız istemeye gerekirse ayrıca gidilecek, bir şeyler uygun düşmezse de işi savsaklayacaklar. Korhan sevdiği kıza çok güvendiği için kararın savsaklama bölümüyle hiç ilgilenmedi. Ertesi gün durumu Meltem'e bildirdi, "Annem annene önce bir tanışma ziyareti yapmak istiyor" dedi ve olumlu yanıt aldı. Ziyaret pazartesi günü yapılacaktı. Cumartesi günü Aynur hanım kocasına bir tedirginliğini açıkladı: "Yalnız Hayriye'yle ben gidersek Azimet hala duyunca gücenmez mi, Arif eniştenin karısı Nurhayat gücenmez mi, halanın büyük kızı Şadiye gücenmez mi?"

Tanışma toplantısı için böylece beş kişilik bir kadınlar topluluğu oluşturuldu. Zenginleştikçe takıp takıştırma eğilimlerini arttıran, onu bunu görgüsüz diye eleştirmenin ölçüsünü kaçıran bu kadınlar allar yeşiller sarılar giydiler, yola düştüler. Beşli topluluk bir taksiyle Küçükçekmece'nin yolunu tuttuğunda saatler 14.00'ü gösteriyordu. Korhan evde kalacak, bir bakıma sonucu ya da son yargıyı bekleyecekti. Yattı, uyumaya çalıştı, olmadı. Bir ara dalar gibi oldu. Meltem canlandı gözünde. Uyuyor muydu uyanık mıydı? Düş müydü düşlem miydi bu? Kız elinde bir olta tutuyordu, oltanın ucunda semiz bir balık vardı. Balık kısmettir bilirsiniz. Kalktı bir kahve içti, olmadı. Bir ara bir arkadaşına telefon ederek konunun dışına çıkmaya çalıştı, Fenerbahçe'nin yeni transferlerini konuştular, gene olmadı. Çıktı biraz sağda solda dolaştı, bir saat sonra evin yolunu tuttu. Gitti yattı. Kafile 18.20'de büyük bir gürültüyle eve döndüğünde Hayati bey kapıdan yeni girmiş, koltuğa uzanmış gazete okuyordu. Beş kadın oflayıp puflayarak salonu bir işgal ordusu gibi doldurdu. Korhan sıçrayarak uyandı. Korhan'ın gerilimli bekleyişi doruk noktasına ulaş-

mıştı. Kadınlar oflaya puflaya kendilerini koltuklara attılar. Oflayıp puflamalarının asıl nedeni günden güne artan şişmanlıklarıydı. İyi kazanan iyi yer gibi bir düşünceleri vardı. Erkekler kazancı artırdıkça onlar da birbirlerinden aldıkları yeni mutfak reçeteleriyle kilolarını artırıyorlardı.

-Anlatın bakalım, dedi Hayati bey, yediğiniz içtiğiniz sizin olsun, bize gördüklerinizi birer birer anlatın bakalım. Oğlan sizin söz sizin demişler. Oğlum var diye sevinme elkızı koynuna girmeyince, kızım var diye sevinme adam gibi birine vermeyince. Ne demişler? Bir evin bir kızını alma, bir evin bir oğluna varma. Oğlumuz bir evin bir oğlu. O da bir evin bir kızıymış. Her şey kısmetle! Gelini ata bindirmişler yakısmet demiş. Anasını babasını dinlemeyen evlat sonunda pişman olur mu, bakarsın olur. Kadının süsü kocasıdır, kocanın süsü de karısıdır. Biz iki yıl boşuna okumadık ticaret okulunda.

-Aman sus bey, diye kocasma çıkıştı Aynur hanım, sen de ileri geri konuşma gene, zaten soluğumuz boğazımızdan çıkıyor. Öldük git gel derken.

-Hiç öyle bir söz duymamışım, dedi Hayati bey, canımız boğazımızdan çıkıyor deseydin o başka. Çok yersen canın boğazından çıkar. Anlatın bakalım neler oldu?

O sırada Korhan konuşulanları yandaki odadan merakla dinliyordu. Yavaş adımlarla salonun kapısında göründü.

-Ay pek şeker şey gelin kızımız, dedi Şadiye, bir de şakacı şey, neler neler anlattı bize. Maymun seni! Özgürlüğüme düşkünüm dedi. Oğlunuzla evlenirsem beni sıkmayın yoksa çok kötü olur demek istiyor anladığım kadarıyla. Biz evlenme diye bir şey söylememişiz ki. Evlenme konusu açılınca da "Ben zaten evlenmek istemiyordum ama Korhan benim aklımı çeldi" dedi. Okuyup avukat falan bir şey olacakmış. Kahveleri de annesi yaptı getirdi. Kız öyle kraliçe gibi kurulmuş oturuyor. Hiç böyle şey görmemişim...

-Pek görgüsüz şeyler, dedi Azimet hala, yanmış böreği kusura bakmayın diye sofraya getirdiler, onların adına ben yerin dibine girdim. Fırını iki yüz dereceye ayarlayacak yerde yanlışlıkla ızgarayı açmışlar. Kek diye yaptıkları o pabuç gibi şeyi dört bardak çayla

anca yutabildim. Sofraya koydukları çatallar başka bıçaklar başka. Sehpanın üstünde çok güzel bir yapma çiçek var, tozdan görünmüyor. Sonra, buyurun diyorlar, hiç kımıldamıyorlar, biz kendimiz alacakmışız, öylesi daha rahat olurmuş. Kız Şadiye'nin dediği gibi pek tatlı. Okuyacağım diyor da başka bir şey demiyor.

-Annenin giydiği o tuvalete benzer şey hamam tellaklarının peştamalına benziyordu, dedi Hayriye teyze. Gündelik ev toplantısında o kadar cafcaflı giyinmek nedir anlayamadım. Kız da kısacık bir etek giymiş, nah şurasında, affedersin neredeyse şeyi görünecek. İkide bir bacak bacak üstüne atıyor. Gözlerimi diktim ama anlamadı. Ya da umursamadı. Şimdiki gençler böyle, saygı diye bir şeyden haberleri yok. Mutlu olsunlar, ne diyeyim.

-Gözlerini ona dikişini anlamadı değil, anladı, anlamasına anladı da umursamadı, dedi Şadiye. Yani demek istiyor ki umurumda değilsiniz, ben oğlunuzu tavladım ya gerisi kolay. Benim özgürlüğüme dokunmaya kalkarsanız ben de size dokunurum demek istiyor.

O sırada bir kanepenin ucuna ilişmiş olan Korhan bütün konuşulanları şaşkın şaşkın dinliyordu. Dillere destan terbiyesiyle ağzını açıp tek söz söylemedi. Kadınlar eleştirinin ölçüsünü kaçırdılar. Bu durum Hayati beyi de son derece rahatsız etti.

-O kadının başına taktığı o kırmızı kelebek neydi öyle? dedi Nurhayat. Ay öldüm gülmekten. Gül gül gül... Bir de ne gülüyorsun diyor bana. Kadın sen aynaya bakmak diye bir şey bilmez misin? Bir de sürme çekmiş gözlerine haspam, bir sürmesi eksikti.

-Hiç bize göre insanlar değiller, dedi Azimet hala. Gene de siz bilirsiniz. Korhan gibi oğlumuz olsun. Koskoca mühendis. Ben ona ne kızlar bulurum eğer isterse. Bizim orada Kurtul beyin kızı Semra var. Yavrum, çiçek gibi... Geçen yıl sanat okulunu bitirdi. Yemekse yemek, dikişse dikiş... Daha niceleri var.

-Canım, dedi Hayriye hanım, oğlumuz bunu istiyor, yoksa hepimiz ne gül gibi kızlar biliyoruz. Elimizi öpen versin kızını.

Hayati bey karısına sordu:

-Sen ne diyorsun hanım, sen de konuş bakalım. Ağzını bıçak açmıyor?

Aynur hanım ne diyeceğini bilemedi, konuşması gerektiğini düşünerek bir şeyler söylemeye başladı:

-İyi insanlar ama Azimet halanın dediği gibi belki biraz görgüsüzler, ne bileyim. Daha doğrusu bir görmede nasıl anlayacaksın Hayati bey? Hangimiz görgülüyüz onu da ben bilemiyorum. Kimseye bir kötülükleri yok, kendi halinde insanlar. Korhan'ın uğraşıp didinip kızı biraz adam etmesi yani dizginlemesi gerekiyor. Gelin adayı dediğin biraz ağır olacak. Ama o daha çok genç. Öyle demiştin değil mi Azimet hala: soyum sopum altın topum. Yarın akraba olacaksak çok da söylememek gerekir. Yüz yüze bakacağız. Beğenmemek kolay da beğenmeyi bilmek yani ne bileyim daha iyi. Kız sizin söz sizin demişler. Geline etme oğlundan bulursun derler. Ben böyle şeylerden korkarım. Onların işi kolay! Kız annesi sefaya oğlan annesi cefaya. Olursa olur, ne bileyim...

-Baktım yarim yar değil terk etmesi ar değil, dedi Nurhayat.

-Bizi bir masaya oturttular sandalyeler gacır gucur, dedi Hayriye teyze. Arkama dayanırsam düşerim diye korkuyorum.

-Babası ne iş yapıyormuş? diye sordu Hayati bey.

-Onu hiç sorma, dedi Azimet hala, bir fabrikada işçiymiş daha doğrusu işçi başıymış, emekli olmuş, şimdi de bir emlakçının yanında çalışıyormuş. Ayak işleri.

-Getir götür işleri senin anlayacağın, dedi Şadiye.

Konuşmalar bu çerçevede uzayıp giderken Hayati bey yerinden kalktı, işlerinin başından aştığını, çıkmak zorunda olduğunu, bu akşam yazık ki yemeğe gelemeyeceğini söyledi, sandalyenin arkalığından ceketini alıp giydi. "Korhan, çabuk giyin oğlum, bu akşam bana yardım edeceksin, lahmacuncu gene ipini kırdı gitti. Bana Hayati demişler, koskoca mühendisi lahmacuncu yaparım ben." Orada olanlar sessiz Korhan'ı tümüyle unutmuşlardı, neredeyse Korhan'a kız bakmaya gittiklerini de unutmuşlardı. Canla başla birilerini eleştirmenin tadı öne geçmişti.

Baba oğul acele acele ayakkabılarını giyip çıktılar, birlikte epeyce yürüdüler. Korhan yavrum susuyordu. Konuşulanları dinlemiş ve gerçekten yaralanmıştı. Artık hiçbir şey söylemeyecek, hiçbir şey

istemeyecek, artık kimseye güvenmeyecek, belki de alıp başını çok uzaklara gidecekti. Ona en çok dokunan insanın insanı bir çırpıda gözden çıkarabilmesiydi, ben neyim acaba demeden birilerini küçültmeye çalışmasıydı.

-Bir iki gün içinde kızı istemeye gidelim, dedi Hayati bey. Kadınların söyledikleri aklıma yattı benim.

-Ne diyorsun baba, dedi Korhan, söylediklerini duymadın mı? Ben onların adına yerin dibine geçtim. Bu ne biçim insan saygısı?

-Kötü bir şey söylemediler ki oğlum, dedi Hayati bey, tersine çok güzel şeyler söylediler. Sandalyeler gıcırdıyormuş, kek pabuç gibiymiş, baba işçi emeklisiymiş de birinin yanında çalışıyormuş, kızın eteği kısaymış, yok efendim kız daha üniversiteye girememişmiş. Demek ki sağlam kusur aramışlar bizimkiler ama bulamamışlar. Bu kızı kaçırma oğlum. Söyle ona, ben, annen ve sen yakında istemeye gideceğiz. Yalnız bu defa böreği daha özenli kızartsınlar. Yumuşak kek yapmayı da öğrensin gelinimiz artık.

Baba ve oğul akşamın alacakaranlığında akrabadan Arapkir'li Sadullah beyin Erenler Lokantası'na doğru yürüdüler.

-İki kadeh atalım açılırız, diyordu Hayati bey. Şimdi bizim dükkana gitsek rahat konuşamayız, rahat içemeyiz. Sen sen ol herkesin görüşünü al ama kararına kimseyi karıştırma, beni bile. İşlerine burunlarını sokmaya alışırlarsa seni yaşadığına pişman ederler.

ÖZGÜRLÜK DÜŞLERİ

Evler dışarılardan daha soğuk. Güzün güzelliği bitiyor. Pazar günlerinin yüzü soğuktur, bir de hava soğuk olunca... İşim yok bugün. Artık işsizim. Oh ne güzel! Gene işsizim. Bu dünyaya uyamıyorum. Nereden incelmişse oradan kopuversin dedim. Dün patronum Asaf beye ağzıma geleni söyledim. Düne kadar sustum. Bundan sonrası dümdüz! Ona beni kovma zevkini vermedim ya. Yarın sabah gider birkaç parça eşyamı toplayıp gelirim. Bizimkilere söylemedim daha. Annemle babam üzülürler mi? Sanmıyorum. Belki annem biraz burulur. Eve ekmek getiren biri olmamı düşünmese de eli ekmek tutan biri olmamı her zaman istemiştir. Babamsa her konuda olduğu gibi bu konuda da dünyanın en ilgisiz adamı... Tencere kaynıyorsa gerisini düşünmez. Onun işi boğazıyla. "Şerife, kelleyle paçayı ocağa koymadın mı daha? Akşama bizi gene bulgur pilavının başına oturtmayasın!" Buna benzer kaygılar. İşsizlik konusunda tek korkmam gereken kişi ablamdır. Ablam her işime karışır: adam olmayacağım konusunda inancı tamdır. O da kaç yıldır gözden uzak zaten. Kayseri'de mutlu ev kadınını oynuyor. "Açık öğretimi bitirdim diye Selahattin efendi kendini bir şey mi sanıyorsun?" Böyle der ikide bir. Neyse, şimdi gözlerden uzak...

Ufak tefek işler bulurum denk düşerse. Belki Arif'in kırtasiye dükkanında yarım gün çalışırım. O her zaman söyler bana. Geçenlerde bayağı çıkıştı: "Oğlum gidip ta nerelerde üç kuruşa emeğini satıyorsun, gel burada birlikte çalışalım. Bir elin yağda bir elin balda olmaz ama huzurun olur." Arkadaş yanında çalışmak kolay mı? Arif can çocuktur. Parada pulda gözü yoktur. Bizimkiler de bana bir dükkan açmış olsalardı bugün ben de Arif gibi kendi işimin başında özgür olurdum. Her söylediğimde "Aman yavrum dükkancı mı olacaksın" deyip durdular. Biraz da burnumuz büyüktür ya. Durumumuz kötü değil aslında. Babamın ve annemin Erzurum'dan ve Arapkir'den epeyce bir geliri var. Lüksümüz yok, eğlencemiz yok. Bizimkilere bir televizyon yetiyor. Bana o da gerekmez. Babam ger-

çekten babadır, daya sırtını ona hiç korkma. Annem de gerçek annedir. Aldığım üç beş kuruş zaten bana yetmiyor, onların desteği olmasa... İki günün biri yoluyorum ihtiyarları. Sizi böyle tırtıklıyorum dediğimde neyimiz varsa senin diyorlar, tek oğlumuzsun, her şeyimiz sana ve ablana kalacak.

İşten ayrıldığımı bizimkilere akşam yemeğinde söylerim diye düşündüm. Bu güzel sabahı böyle berbat bir konuyla karartmak istemedim. Annemin kahvaltı hazırlamasını beklemeden peynir ekmeğimi yiyip evden çıktım. Yazla kışın ortasında kalmış garip bir kasım bu. Bir yağıyor bir açıyor. Epeyce yürüdüm, sonra gittim kıyıdaki çay bahçelerinden birinde oturdum. Ben oturur oturmaz güneş bulutların arasından sıyrıldı. Belli ki o büyük yağmurlardan sonra bu toprakları biraz olsun ısıtmayı düşünüyor. Isıtmasa da güneş güneştir: varlığı insana derinden bir özgürlük duygusu veriyor. Küfkokan bir özgürlük! Ama ben iyiyim, o sevimsiz işten ayrılmanın sevincini yaşıyorum. Eski nişanlımın az ötedeki bir masada adamın biriyle elele oturuyor olması bile tedirgin etmedi beni. Gazetemi açtım, öncelikle ikinci sayfadaki artist ve şarkıcı haberlerini okudum. Derken eski nişanlımla yanındaki adam birden kalkıp bana doğru geldiler. İster istemez doğruldum. Seni Taner'le tanıştırmak istedim, diyor eski nişanlım. Buyurun oturun! Taner besbelli temiz bir adam. Bu dişi şeytana kötü kaptırmış yakayı: kızın gözlerine bakarken eriyip dağılacak gibi oluyor oğlancık. İyi oldu bu kızın benden kopup bir başkasını bulması. Benim gibi geleceği belli olmayan erkeklerden bu yuva kurma tutkunu genç kızlara hayır gelmez. "Selahattin, ben geleceğimizi konuşalım diyorum, sen bana şiir anlatıyorsun?" Hep böyle derdi. Haklıydı kız.

-Aysel her zaman sizden sözeder, diyor Taner. Ne güzel sizinle böyle güzel bir günde tanışmak! Hava da ne kadar tatlı! Biraz serin ama... Ben doktor olduğum için hafta içinde bir yerlere çıkamıyorum. Aysel sizin şair olduğunuzu ama henüz kitap çıkarmadığınızı söyledi. Ben de şiire meraklıyım. Bakmayın şu sıra ne okuyabiliyorum ne yazabiliyorum. Artık kitabınızı da dört gözle bekliyoruz. Aysel'den duyduğuma göre roman da yazmak istiyormuşsunuz. Ro-

man zordur ama. Zor da olsa şiirden daha önemlidir. Şiir yazıp da adını duyurmuş kaç insan var? Oysa roman yazanlar Nobel bile alabiliyorlar.

-Çok haklısınız, dedim.

-Vallahi Taner'ciğim, benim aklım öyle şeylere ermez, diyor Aysel. Şiirdi romandı öyküydü, böyle şeyler bir eli yağda bir eli balda yaşayanların işi olmalı. Orta halli adama süslü avrat gerekmez derler. Ay ben neler söylüyorum! Ayıp olmadı inşallah. Bilmiyorum çok mu kaba kaçtı? Özür dilerim. Bak, çok haklısın, Nobel falan alırsan o başka elbette. Onu da dünyada kaç kişiye verirler? Onun için dahi falan olmak gerekir. Sen doktor olmuşsun, kolay mı? Boş zamanlarda şiir de yazmalısın. Zaten yazıyorsun. Şairlik meslek değil ki. Hem doktorsun hem şairsin. Pratisyen de olsan. Elinde para getiren bir sanatın olacak önce, yalan mı?

Biraz sonra kalkıp gittiler. Üstümden ne gibi bir yük attığını onlar gidince daha iyi anladım. "Bundan ayrılma oğlum, bunun gibisini bulamazsın" demişti annem. "Dünya bunun gibilerle dolu anacığım" demiştim ben de. Benim gibi biriyle olmak Aysel gibiler için büyük şanssızlıktır. Onlar kıyıya doğru gittiler, ben de az sonra kalktım. Uzun uzun yürüdüm. Bugün özgürüm. Ne iş, ne para, ne kadın... Gözüm yok hiçbirinde. Kimseyi sırtımda taşımak istemiyorum. Annemin benimle ilgili düşleri çoktan dağıldı gitti: kadıncağız artık benden bir şey beklemiyor. Büyük düşler kurmak iyi değildir anacığım. Düşlerini ölçülü tutacaksın. Babamın benimle ilgili düşleri hiç olmadı. Babam düş görmeyi bilmez. Ne kendisi için ne başkaları için. Onun için son derece rahat.

Yürüdüm... Özgürlüğün tadını çıkar Selahattin, dedim, senin için yaşam dümdüz. Ya gelecek günler düşündüğüm gibi dümdüz olmazsa? Annemin eklem ağrıları kışa doğru azarsa, boğazına söz geçiremeyen babamın şekeri gene oynarsa, Kayseri'deki ablam gene kocasıyla çekişip iki çocuğuyla bize gelirse... Hemen topladım kendimi: bunlar zaten olacak, her an olabilir bunlar. Bunlar olsun ama sen özgürlüğünü elden bırakma. Hiçbir şey senin özgürlük duygunu bozmasın Selahattin. Olanı biteni sıradan şeyler olarak yaşa-

mayı becerirsen sırtın yere gelmez oğlum. Nitekim geçen kış hastanede babanın başını beklerken şövalye gibi korkusuzdun. Gerekeni yaparım gerisine karışmam diye diye bütün güçlükleri aşmamış mıydın? Korkmamayı becerirsen yaşamak atla deve değil diyen sen değil misin? Bu kış belki de kötü şeyler olmaz. O yağmurlu o soğuk günlerde odanda uzanıp kitabını okursun. Birileri seni kınamaya kalkar, tembelliğinden dem vurur, birileri sana iş ayarlamaya çalışır, birileri artık evlenip çoluk çocuğa karışıp bir düzen kurman için yollar gösterir... Birileri arkandan dolap çevirir: "Deli olduğu için buna kimse iş vermeyi düşünmüyor, en iyisi bir deli raporu alıp çekilsin köşesine, zaten çalışmakta gözü yok!" Bunların hiçbirine aldırma Selahattin. Bırak herkes senin deliliğine bakıp "deli olmadığım için çok şükür" duygusunu sonuna kadar yaşasın!

Kıyı boyunca ağır ağır yürüdüm. Eve geç kalmasam iyi olacak. Annem yumurta bekliyor. Senin en çok sevdiğin yemeği yapıyorum diye diye anacığım kadınbudu köfte yaptı dün akşam. Sabah ben evden çıkarken babam kulağıma eğildi: kadınbudu köftenin yanına ne iyi giderse al da gel dedi. Belli ki rakıda aklı, annem bağırıp çağırmasa babam her akşam iki tek atacak. Daha akşama çok var. Yürüdüm, ağır ağır yürüdüm. Olumsuz şeyler düşünmeden yürüdüm. Derken cep telefonum çaldı. Beni kim arar? Patronum Asaf bey arıyor.

-Selahattin kardeşim, öptüm, neredesin şimdi? Seninle konuşacağım şeyler var. Kulaklarını çekeceğim senin. Üzdün beni. Neyse, bırak şimdi! Sen nerede olduğunu söyle bana. Tamam anladım. Oradaki pastaneye gir, köşedeki şey pastanesine değil az ilerdeki Şengün pastanesine. Bekle beni. On beş dakikaya kalmaz orada olurum. Bırak şimdi bunları, geldiğimde uzun uzun konuşuruz. Ağabey kardeş arasında olur böyle şeyler. Tamam mı, beni orada bekle. Anladın değil mi Şengün pastanesini?

Yeldir yepelek *giriyor pastaneye*.

-Sen beni yanlış anladın Selahattin kardeşim, diyor. Sen benim en değerli çalışanımsın. Orada kendimden sonra bir sana güvenirim

bir de Adem'e. Nasıl bırakıp gidermişsin beni? Güzel kardeşim, anlıyorum, Ayşe sinirli bir kadın. Başında binbir dert var kadının, sen bu dertlerin ne olduğunu bilmezsin. Ona biraz yakınlık gösterseydin böyle olmazdı, inan bana. Kadınlar ilgi bekler. Sen onun nabzını çok değil bir kerecik yoklayıverseydin o hoşaf gibi olurdu. Ben çok şükür kadın ruhundan anlarım. Elli yaşımıza oturduğumuz yerde gelmedik. Ben senin yerinde olsaydım onun çoktan hesabını görmüştüm. O kuru kayısı rengine boyadığı saçlarını doğrudan sarıya boyat, zorla on kilo verdir, bak o zaman kaç erkeğin canını yakıyor.

-Benim tipim değil Asaf bey, dedim, ben sinirli kadınlardan hoşlanmam.

-Sinirli kadınlardan ne diye hoşlanasın? Sen onun sinirini alacaksın, lokum gibi olacak. Umh! Aynı böyle fıstıklı lokum gibi. Bonfile gibi yapacaksın onu. Yakınlık göstermek zorunda da değilsin ayrıca. O da senin bileceğin iş. Bundan sonra sen onunla iş anlamında hiç ilgilenmeyeceksin, tamam mı? İşiniz ayrı yolunuz ayrı bundan sonra. Senin işini onunkinden ayırdım. Oldu mu? O şefse sen de şefsin bugünden başlayarak. Müdürsün hatta. Ama bak ne diyorum, ben gene senin yerinde olsam Ayşe'yi kaçırmazdım. Bazen kısmet ayağımıza gelir de anlayamayız.

-Benim gözüm yok onda, dedim. Sıradan bir şeyler konuşurken bile hatta gülerken bile sinirden sesi titriyor, kapı gıcırtısı gibi...

-Salla gitsin o zaman! Biz işimize bakalım. Herkes yoluna! Biliyorum aldığın para yaptığın işin karşılığı değil. Hele şu zor günleri geçirelim bakalım, sonrasını düşünürüz. Tamam mı? Aramızda geçenleri unuttuk gitti. Bir daha da bana öyle ağır sözler söyleme. Gece hiç uyuyamadım. Şimdi senin o yediğin ne? Profiterol mü o? İyi, bana da ondan söyleyelim. Çayı iyi mi? Berbat! Öyleyse kahve getirsin. Selahattin sen buralarda oturmazsın, buralarda işin ne? Demek ki gezmeye çıktın. Özgürlüğünü mü ilan ettin yoksa? Edemezsin. Özgürlük o kadar kolay değil arkadaşım. Önce bir çalış çabala bakalım, havadan özgür olunmaz, gücünü eline al önce. Gene de sen bu Ayşe konusunu bir düşün. Şaka ediyorsam şuradan şuraya iki

adım atmak nasip olmasın. Babasının Amasya'da bağları olduğunu ben biliyorum. Bir başkası evli kadını kocasından boşatır bu gibi durumlarda. Topu topu bir buçuk yıl evli kalmış. Kızı da bir şeker bir şeker! Telaşlanma, ben seni evinizin oraya bırakırım birazdan. Ben de zaten oradan geçip arkadaşlarla yemeğe gideceğim. Bu Ayşe konusunu iyi düşün. Ona şöyle ok atar gibi güzel bir bak, bak bakalım o zaman siniri miniri kalıyor mu? Pelte gibi olur gözüm çıksın. Cezalısın, paraları sen ödeyeceksin şimdi... Şaka yaptım, koy cüzdanını cebine!

Özgürlük düşlerimi gene gerçeğe dönüştüremedim, ne beceriksiz adamım ben. Yarın sabah gene erkenden yola düşeceğim. Akşama kadar boş durmak yok: bana hiçbir yararı dokunmayacak bir takım işlerle uğraşacağım. Düş kurmaya bile vaktim olmayacak. Akşam eve bitkin döneceğim. Gözüm ne kışı görecek ne yazı. Aylar öylesine geçip gidecek. Ben öylesine geçip gideceğim. Bir türlü gerçekleştiremediğim özgürlük düşleriyle bitireceğim yaşamını ben de herkes gibi.

Asaf bey beni bizim sokağın başına kadar götürdü. Ben otomobilden inmeye hazırlanırken elini omzuma koydu:

-Akılsızlık etme Selahattin, dedi, bu Ayşe işini iyi düşün, sonra pişman olursun gözüm çıksın. Kıllık etme, bozma kafamı, seni kardeşim biliyorum, hakkım var senin üstünde, bir tane çarparım. Sade pirinç zerde olmaz şeker gerek kazana, baba malı uçar gider oğul gerek kazana! Anlıyor musun beni? Amasya'daki bağları unutma! Ayşe'nin huysuzluğu senin ilgisizliğinden geliyor. Onu öyle bir tava getir ki iflahı kesilsin. Tir tir titresin, yalvarsın sana. Ağlasın, Selahattin sevgilim beni bırakma desin. Ha göreyim seni benim sevgili yeni müdürüm! Dün masanı denizi gören pencerenin önüne taşıttım. İşinizi ayırdım ama onunla karşı karşıya oturacaksınız. Göreyim seni!

MEBRUKE HANIM

Jale'nin dillere destan domuzlukları bitmek bilmiyor. Birinin zayıf yanını yakalamasın, hemen üstüne gidiyor. Biliyorlar ne biçim oyuncu olduğunu, gene de ağına düşüyorlar. Bazen kendisi de bundan yakınıyor. Ben bilim kadını mıyım yoksa mahalle karısı mıyım diyor, basıyor kahkahayı. Boş işlerle uğraşıp durmaktan doktorasını bir türlü bitiremiyor. Bu defa da kitaplık sorumlusu Mebruke hanıma taktı. Evlenememenin bütün üzüntülerini yaşayan bu yorgun, bu sıkıntılı, bu migrenli kadınla oynadı durdu bir süre. Sonunda pişman oldu mu? Ne gezer! O da her yaptığının doğru olduğuna ve bütün bir insanlığa olmasa da birilerine yarar getirdiğine inanıyor. Her yaptığına insancı bir kılıf geçirmeyi iyi biliyor. Ne mi yaptı bu defa? Bir gün kitaplığa çıktı, kitaplık sorumlusu Mebruke hanımı masasının başında uyuklarken yakaladı, söylenmeye başladı:

-Uyuma kız! Uyuma ablacığım uyuma! İş başında uyumak ha! Çalış, kitapların tozunu al. Seni bölüm başkanına gammazlayayım da gör uyuyor diye! Herif senin bir güzel tozunu alsın.

Kendine gelmeye çalışan kadını yanaklarından öptü ve şöyle dedi:

-Bak ne diyeceğim Mebruke ablacığım. Çok ciddi bir konuyu seninle enine boyuna konuşmam gerekiyor.

Kadıncağız, merakla ama çekine çekine:

-Otursana Jale, neden ayakta duruyorsun? dedi.

-Yok, şu an vallahi oturacak vaktim yok. Bir gün şöyle bir yarım saat kadar konuşmamız gerekiyor. Önemli bir şey değil ama hayırlı bir iş. Böyle şeyler aceleye gelmez. Hadi gene işin iş ablacığım...

Jale bunları söyler söylemez ok gibi fırladı çıktı. Mebruke hanım uykuyu yeni yeni açıyordu. Neydi acaba bu kızın söyleyeceği? İnip aşağıya sorsa, ne söyleyecektin dese hafiflik olurdu. Koskoca bölüm kitaplığı memuresine yakışmazdı bu. Ağır otur paşa sansınlar. Öte yandan unutmaya çalıştı unutamadı. Bu deli kız bana ne söyle-

yecek? Bütün gece bu yüzden uykusu kaçtı. Sabahın beşinde zor daldı uykuya. Uyur uyumaz bir düğünde buldu kendini. Kendi düğününde. Çok hatırlı bir adamla evleniyordu. Kara derili adamlar kocaman kocaman davullar çalıyorlardı. Düğünün bitiminde buralarda hiç oyalanmadan basıp Amerika'ya balayına gideceklerdi. O korkunç kalabalığın arasından Jale'nin şeytan gibi duruşunu ve yeşil yeşil bakışlarını seçiyordu. Herkes çılgınlar gibi dans ediyordu. Uyandığında saat sekizi geçiyordu ve sırılsıklam terlemişti.

Ertesi gün öğleden sonra bir ara kitaplık kapısının aralandığını, Jale'nin ona acele bir selam verip gittiğini gördü. Koştu yetişemedi. Odasına inip ne var ne yok diyebilirdi ama bu da biraz hafiflik olmaz mıydı? O gece bir uyudu bir uyandı. Yararsız uykulardır bunlar bilirsiniz, dinlendirmekten çok yorar insanı, ne uyuduğunuz bellidir ne uyumadığınız. Sabaha karşı bu defa nikah hazırlıkları. Kızımız Mebruke Kaymakçalan'la oğlumuz bilmem kim...

O sabah, cuma sabahı, araya cumartesinin ve pazarın da gireceğini düşünerek, Mebruke hanım meraktan ölmemek için erkenden Jale'nin odasına daldı.

-Ayol merakta bıraktın beni, dedi, neymiş bana söyleyeceğin şey anlat bakalım. Bir önemli diyorsun bir önemli değil diyorsun...

-Mebruke ablacığım, senin başında kocaman bir kısmet var, nah bu kadar bir talih kuşu. O kadar büyük ki ben diyeyim iki ton sen de on ton. Bazen biz kısmetin ayağına gideriz bazen de kısmet bizim ayağımıza gelir. Kısmette ne varsa kaşığına o çıkar. Bu defa kısmet senin ayağına geldi. Sen benim Şencan diye bir yakınım olduğunu bilmiyorsundur. Nereden bileceksin. Şu kitaplık denen yerde kurudun kaldın vallahi. Üstüne başına da baktığın yok. Oysa kısmetler başının üstünde dönüp duruyor haberin yok. Bu Şencan, benim dayımın oğlu, maden mühendisi, belki de meteoroloji mühendisi, nasıl olduysa seni bir yerde görmüş. Söyle nasıl biri dedim, tıpkı seni anlatıyor. Hem adını da biliyor. O kadar beğenmiş ki seni anlatamam. Öğrenmiş aynı yerde çalıştığımızı. Beni tanıştır onunla deyip duruyor. Ben de doğrusu ağırdan alıyorum. Bilsem domuzun içten-

likli olduğunu hemen tanıştıra yım. Şu zamanda erkek milletine güvenilmediğini sen benden daha iyi biliyorsun ablacığım. Benim başıma gelenlerden haberin var değil mi? Neyse, kötü şeyleri unutalım gitsin. Evet, senin başından bir nişanlılık geçti. Sütü diktin kafaya, ağzın yandı, şimdi yoğurdu üfleye üfleye yiyeceksin. Ama bu öyle bir çocuk değil. Son derece efendidir canım benim! Bir gün çaktırmadan gelir ve senin haberin olmadan seninle konuşursa hiç şaşma. Ama sizi ben tanıştıracağım, o başka. Öyle biri gelirse dikkatli ol. Şöyle uzun boylu, kumral, yeşil gözlü, atletik bir delikanlı! Yaşı senin yaşından biraz küçük olabilir, hiç bilemiyorum ama önemsemiyorum da. Bu toplumun insanı aklını yaşa takmış. Sanırsın at pazarından eşek satın alıyor. Yaş da neymiş, gönüller bir olsun yeter canım ablam benim. Yalnız sen şu hımbıllıktan uzaklaş biraz. Şu rengi kaçmış sözde kahverengi hırkayı sırtından at en başta. Biraz üstüne bir şeyler al...

Mebruke hanımın kafası allak bullaktı. Hiç hesapta yoktu bu evlenme işi. Bekarlığa iyiden iyiye alışmıştı o. Gene de kız yerden göğe haklı, diye düşündü, şu hımbıllıktan en kısa zamanda kurtulmalıyım. Mebruke hanım pazartesi sabahı kitaplığa güneş gibi doğdu. Saçlarını koyu kırmızıya boyatmış, üstüne koyu yeşil bir döpiyes giymişti. Mor bir fular koyu kül rengi gömleğin birazını kapıyordu. Şaşılacak şey: ayaklarında topuklu ayakkabılar vardı. Alışılmış bir durum değil: biraz endamlı yürüyor gibiydi. Genelde ayaklarını yere nah böyle olduğu gibi basardı. O yürüyüşte kalçalarını hafifçe oynatması bile olası değildi. Bu defa yürüyüşün rengi değişmişti. Görenler gözlerini dört açtılar. Baş hademe Zekeriya'nın densizliği: "Mebruke hanım bugün maşallahınız var, anlayalım yani." Mebruke hanım bak terbiyesize diye geçirdi içinden. Biraz sonra öğrencilerden biri derin derin süzdü onu, sonra bir kahkaha attı. Gene bak terbiyesize diye geçirdi içinden Mebruke hanım. İlgiler arttıkça canı sıkılıyordu. Öğlene doğru Jale düştü kitaplığa. O da basarsa kahkahayı. Olur mu öyle şey! Jale ona o güne kadar göstermediği saygıyı gösterdi. "Saçlarınız böyle çok güzel olmuş, ama bir dahaki sefere

hafif kestaneye çalan bir kırmızıya boyatırsanız çok daha yakışacak bana kalırsa."

Günler günleri kovaladı. Mebruke hanım her gün bir başka renge ve bir başka biçime büründü. Şencan denen adam ortalarda yoktu. Sinsi sinsi gelip buralarda dolaşıyor olmasın. Canım olursa olsun, üstünüz başınız düzgün, elimiz yüzümüz temiz olduktan sonra. Mebruke hanım ara sıra koridora çıkıyor, Şencan'a benzetebileceği biri var mı diye ortalığı gözlüyordu. Jale zaman zaman ona uğruyor, Şencan'dan haberler getiriyordu. Şu sıra işleri başından aşkınmış delikanlının ama yakında rahatlayacakmış...

-Dün gene seni sordu bana. Artık tanışın, bir gün gel bizim oraya dedim. Cesaretim yok Jale'ciğim diyor, ya beni beğenmezse. Seni beğenmeyecek kadın anasından doğmamıştır dedim. Seni kardeşim gibi görmesem ben bilirdim yapacağımı dedim. Çok şeker adam! Tam senin kafana göre. Çocukla çocuk büyükle büyük. Kızlar bırakmıyorlar ki adamı. Yakışıklı olmanın da kötü yanı bu... Geçenlerde ona öyle dedim, ben seni Mebruke ablamla evlendireceğim dedim, düzgün bir insanla yani. Eğer o şırfıntılardan birine gönlünü kaptırırsan seni kesinlikle bağışlamam dedim.

Jale ve Mebruke hanım birlikte düş kuruyorlar, akraba olduktan sonra ne yapacaklarını düşünüyorlardı. Mebruke hanımın yaşamında düşten başka bir şey yoktu zaten. Uyumadığı saatlerin dışında tümüyle düşlemlerde yaşıyor, uyur uyumaz da düş görmeye başlıyordu. Bazen uykudan uyandığında ilk duyduğu duygu utanma duygusu oluyordu. Başkalarının adam yerine koymayacağı açık saçık düşler onun için utanç nedeni oluyordu. Ben koskoca kadın bu durumlara mı düşecektim diyordu zaman zaman. Bununla birlikte pek alışık olmadığı bu tür düşler onu canlandırıyor, dünyaya bağlıyor, ona ne olduğu bilinmez bir güven duygusu veriyordu. Artık eski Mebruke yoktu, bu yepyeni Mebruke çevredeki insanları şaşkınlığa düşürse de daha gerçekti. O şimdi daha anlayışlıydı, herkese çok daha yumuşak tepkiler veriyordu, kitapları gününde getirmeyenlere artık ağır sözler söylemiyordu. Renklerin, kokuların, biçimlerin tadına varmıştı. Denebilir ki soyut bir yaşamdan somut bir yaşama geçmişti.

Şencan ortalarda yoktu. Belki de hiç gelmeyecekti. Mebruke hanım gene de umudunu kırmıyordu. Onun bir parçası gibiydi Şencan şimdi, gelse de onundu gelmese de onundu. Bundan böyle, gerçek ya da değil, dünyasında bir Şencan vardı. Bugün gelmese de bir gün nasıl olsa gelecekti. Mebruke hanım ikide bir Jale'nin odasına iniyor, iyi giyinmek için daha neler yapması gerektiğini onun ağzından almaya çalışıyordu. Kırmızının üstüne yeşil gitmez mi? Gitmez olur mu canım, yeter ki gül kırmızısı olsun, yeşil de şöyle tirşeye çalan bir yeşil... Kalkık yaka sana gitmez ablacığım, biraz toplu olmasan giderdi. O zamana kadar zayıflarım, bana inanmaz mısın? Ne zamana kadar? Canım ne bileyim ben, o zamana kadar işte. O kloş etek bebe yaka şeyi de giyme artık bana kalırsa, sen on üç yaşında değilsin. O zaman kızım, sen bana bir akıl ver, yeni aldığım pembe kumaşı nasıl kestireyim...

Bir gün Jale bu şakaya bir son vermek gerektiğini düşündü. Bir akşamüstü kitaplığa çıktı. Yüzüne öfke çizgileri çekmişti. Büyük bir vurgun yemiş gibiydi. Mebruke hanım onu görünce bir tuhaf oldu.

-Sabahtan beri öfke içindeyim Mebruke abla, dedi Jale. Kessen bir damla kanım akmaz. İnsanlara güvenimi yitirdim. Sana da çok mahcup oldum. Annem böyle işlere girme derdi de dinlemezdim. Oysa ne kadar haklıymış. Şu bizim Şencan salağı bu sabah telefon açtı bana. Sesinde bir gariplik vardı, baştan hiç anlayamadım. Sonra bana demez mi Jale'ciğim ben nişanlanıyorum. Tepemden aşağıya kaynar sular döküldü. Pekiyi Mebruke hanım ne olacak dedim. Sen ona uygun bir dille durumu anlatırsın demez mi! Önümde olsa bir tokat patlatırdım. Yüzüne kapadım telefonu. Biraz sonra gene aradı. Diller döktü. Senden de benden de bin defa yüz bin defa özür diliyormuş. Benim Şencan diye bir yakınım yok bundan sonra dedim. Artık bitti. Yüzünü görmek istemiyorum domuzun. Demek ki dün öyle düşünürken bugün böyle düşünmek seni hiç rahatsız etmiyor öyle mi Şencan efendi? Ablacığım, ne olursun üzme kendini. Sen de ben de artık bu erkek milletine güvenilmeyeceğini iyi biliyoruz.

O haberi aldıktan sonra Mebruke hanım yıkıldı, yataklara düştü. İnsan kendinin olmayan bir şeye bile hatta varlığı kuşkulu olan bir şeye bile sahip çıkabiliyor demek ki. Günlerce ateşler içinde yandı Mebruke hanım. İstanbul'da kimsesi yoktu Mebruke hanımın. Gönen'deki amca çocuklarıyla da bir bağı kalmamıştı. Onlar ona zaman zaman kelle peyniri gönderirlerdi, o kadar. İş arkadaşları Mebruke hanıma domuz gribi tanısı koydular ve sırayla baktılar. Alnına sirkeli sular uyguladılar. Başı şimdi biraz eğik duran Jale de ona bakmaya gidenlerden biriydi. Yaşam önünde sonunda rayına oturuyor. Bir süre sonra ateşi düştü hastanın. Bir akşam vakti Jale, Mebruke hanımın kapısını çaldı. Epeyce iyileşmişti Mebruke hanım, işe dönmeye hazırlanıyordu. O akşam biri genç biri orta yaşlı bu iki kadın çay içip börek yiyip sohbet ettiler. Olanlardan uzun süre sözetmedi ikisi de. Bir süre sonra Mebruke hanım Jale'ye şöyle dedi:

-Jale'ciğim, olan oldu biten bitti, biz senin şakacılığına her zaman şapka çıkarmışızdır. Sana karşı uyanık olmak kolay değil. Ama ben bir şeyi öğrenmek istiyorum, ne olursun bana doğrusunu söyle. Şencan diye biri gerçekten var mıydı yoksa Şencan senin uydurman mıydı?

-Elbette var Mebruke ablacığım, dedi Jale, olmaz olur mu, dünyanın dört bir yanında Şencan'lar var, dünya Şencan'larla dolu.

İkisi de kahkahalarla güldüler. Jale o gece Mebruke ablasında kaldı.

Kadını parmağında oynattın, ayıp ettin diyenlere sert tepki gösterdi Jale:

-Hayır, tam tersine. Hımbıllıktan sefillikten kurtuldu kadın. Geçen gün giydiği yavruağzı döpiyesi görmediniz mi? Eskiden deve gibi yürürdü, şimdi parmaklarının ucunda sekiyor, yılan gibi kıvrıla kıvrıla gidiyor. Ben bir şeyi yaptım mı bilerek yaparım. Şimdi kısmetini arasın işte. Bundan sonra ne olur demeyin, her şey olabilir. Kısmeti açılacak bak görürsünüz.

BÜYÜK BALIK

Saçıp savuran insandan ne kadar tedirginsem cimriden de bir o kadar tedirginim. Şu dünyada alışamadığım şeylerin başında cimrilik gelir. Rahmetli babam saçıp savuran biriydi, cimrilerden ölesiye nefret ederdi. Babacığım cimrileri zengin ölmek için yoksulluğu seçmiş kimseler olarak görürdü. Bu konuda özellikle annemin eniştesini takmıştı aklına. Vakkas bey bu dünyaya kendini rezil etmek için gelmiş derdi. Vakkas enişteninin cimrilik serüvenlerini yakınlarımız anlatmakla bitiremezler. Bu serüvenlerden birkaçına ben de tanık oldum, dilerim bir gün size anlatma olanağı bulurum. Vakkas enişte adı anılıp geçilecek insan değildir. Tam kırk yıl aynı berbere gitmiş ve her gidişinde çatır çatır pazarlık etmiş bir adam kendi türünde eşsiz biridir. Biriktirdiklerini damat Mazlum Gürsan yedi afiyetle. Yemiyormuş gibi yaptı ama kim yutar! Ne iş yaptığı bilinmeyen Mazlum Gürsan'ın Boğaz'da her gazinoda bir masası olduğu söylenirdi. Bu elbette abartılmış bir bilgidir. Öte yandan bir cimrinin kızını karanlık ve sefa düşkünü bir adama vermek zorunda kalması ne kadar acıdır kim bilir! Cimrilerin yazgısı bu...

Hepimiz hesabımızı biliriz ama bizim dost çevremizde Ali Cevdet'in dışında gerçek cimri yoktur. Ali Cevdet'in cimriliği hele son zamanlarda iyiden iyiye dillere destan oldu. Tutumlu olduğunu, tutumlu olmanın çok doğru bir şey olduğunu, tutumluluğun emeğe saygı olduğunu söylüyor ve tutumluluk dediği yolda kendini durmadan rezil ediyor. Geçenlerde Rıfkı dayanamadı, bağıra bağıra şöyle dedi: "Kendini küçük düşürüyorsun Cevdet abi, gören duyan da seni parasızlıktan ağzı kokan biri sanır. Yahu dostların toplandığı ortak masada su parası da hesap edilir mi? Bu benim suyum demek ayıp değil mi? Yakışıyor mu? Al sana su, iç! Garsonlar, bu adama koca bir şişe su getirin ve benim hesabıma yazın!" Huy canın yongasıdır mı öyle bir şey derler. Her neyse! Gerçekten parası olmasa anlayacağız. Babadan varlıklı herif. Ayrıca banka müdürlüğünden emekli... Beş kuruş için etmediğini koymuyor. Karıngibi zenginken emekli

olur olmaz kendine bir iş buldu. Anadolu'ya gidip ansiklopedi tanıtımı yapıyor ve her gidişinde canı burnundan çıkmış dönüyor. "Bırak bu işleri artık Ali Cevdet, dedim bir gün, artık yaşın geçmiş, torun torba sahibisin, sırtını dayayıp dinlenecek yaştasın." Bir güzel huyu vardır: eleştiriyi duymazdan gelir.

Birinde beni de Anadolu'ya götürdü. Ansiklopedi dağıtacakmış ya da tanıtacakmış. Buna ufak bir kamyonet gibi bir şey vermişler, onunla düştük yola. Yola çıkarken bana dedi ki: "Aman dostum, ben unutursam sen unutma, çantada bol meyve var, sonra çürür atarız yazık olur." Bir iki kere anımsattım ama duymazdan geldi. Bir öğle üzeri Çorum'a doğru gidiyoruz. Birden bağırdı: "Meyveler!" Çekti kamyoneti sağa. Çantadan kocaman bir torba çıkardı. Torbanın içinde eriğinden armuduna birkaç çeşit meyve... Hemen hepsi turşuya dönmüş. Bir yandan vah vah vah çürümüş bunlar diyor, bir yandan o suları akan şeyleri avuç avuç ağzına sokuyordu. Ara sıra da duyulur duyulmaz bir sesle yesene Akif diyordu bana. Gözümü dört açıp izledim yaptıklarını. Sonra Çorum'a doğru sürdü arabayı.

Otellerde de rezil etti beni. Ben alışık değilim öyle şeylere. Bizler onun gibi bir eli yağda bir eli balda büyümedik, çok zor koşullarda yetiştik. Gene de onurumuzu kırdırmayız. Otelcilerle bir pazarlığa dalıyor ki sormayın. Adamlar bir süre sonra duyamaz ve düşünemez oluyorlar ve bunun indirim önerilerini sonunda kabul ediyorlar. Doğrusu bu pazarlıklarla epeyce de kazancımız oldu. Olmasa daha iyiydi. Akşam yemeklerimiz de bir çekişme konusuydu. Ne yemeli ne yememeli konusunda uzun uzun tartışıyorduk. Yahu, salata istedik, pilakiye ne gerek var! Beyaz peynir getirsin ama bir tane getirsin, bölüşürüz. Haydari de nereden çıktı, yoğurtlu patlıcan istedik ya. Evladım biz sana patates salatası söylemedik ki...

Bir akşam ona güzel bir oyun oynadım. Otelin lokantasına ben ondan önce indim. O banyodan sonra bir on dakika uzanmak istiyordu. Garsona yedi sekiz çeşit meze söyledim. Gelip masayı görünce havaya sıçradı. "Bu ne yahu, bu kadar şeyi kim yiyecek? Neden bana sormadan iş yapıyorsun? Gönderelim bunların yarısını. Şu

patlıcan salatasını geri alsınlar önce..." Ben karşı çıktım. "Hayır, dedim, hiçbiri geri gitmeyecek, benim kanım zil çalıyor." Rakıları koyarken yüzü allak bullaktı. "O yüzden iki yakanız bir araya gelmiyor" dedi. "Senin iki yakan bir araya gelmiş de ne olmuş, tok evin aç kedisi" dedim. Ona daha çok acı çektirmek istemedim, rahat olmasını, bu akşam masrafı paylaşmayacağımızı söyledim, hepsini ben ödeyeceğim dedim. Birden yüzü güldü. "Şunu baştan söylesene birader, dedi, yüreğime indirecektin."

En büyük cimrilik gösterisini Bozcaada'da yaptı. O, ben, karısı Süheyla, bizimki iki günlüğüne Bozcaada'ya gittik. Orada bir de bunun hemşerilerinden bir karı kocayla karşılaştık. Altı kişi akşam yemeği için bir yer arıyorduk ki hemşerisi Zühtü bey çok güzel bir öneride bulundu. "Ben buranın eskisiyim, diyordu, şu lokantada yerim ben her zaman yemeğimi. Adamlar gözü tok insanlardır. Dışarıdan balık alırım, pişirirler, çok da para istemezler, doyana kadar balık yemiş olurum. Öyle yapalım isterseniz." Ali Cevdet buna razı olmadı. Yemeğin böyle çok pahalıya geleceğini düşünüyordu. Nasıl olsa rakı içecekmişiz, ortaya bir balık söylermişiz yetermiş. Onun fikrini destekleyen olmadı. Biz gittik, geçmiş zaman, ne balığı aldık bilmiyorum ama, iki kilo balık aldık. Temiz bir ziyafet çektik kendimize. Biz balıkları yedikçe o da bir yandan balığa saldırıyor bir yandan da göreceksiniz siz bu işin sonunu gibilerden alaylı bakışlarla bizi süzüyordu.

Ertesi akşam bu altı kişi gene yemek saatinde bir araya geldik. Gene iki kilo balık almayı düşündük. Ali Cevdet şiddetle karşı koydu. Düpedüz bağırıp çağırdı. Biz de pekiyi dedik. Gitti lokantacıyla uzun uzun konuştu. Lokantacı az sonra ortaya kocaman bir kızarmış balık tabağı getirdi. Süslerini çıkardığın zaman geriye kalan şey üç kişiyi doyuracak gibi değildi. Küçük balıklardı bunlar. Ancak bir tane büyük balık vardı, o da tabağın konumuna göre benim önüme rasgelmişti. Yedik, içtik, konuştuk, ne var ki verimsiz soframızın bir akşam önceki neşesi yoktu. Ali Cevdet bu akşam bizi yarı aç bırakacaktı. Bu arada yalnız kendisi için bir pilaki söyledi. Bir yandan ekmeğini batıra batıra pilakiyi yiyor, bir yandan da büyük balığı göz-

lüyordu. Bir ara baktım, tabağı büyük balık kendi önüne gelecek biçimde çevirmeye başladı. Ben de sofrayı düzenliyormuş gibi yapıp tabağı eski durumuna getirdim. Herkes birbirine incelik gösterirken büyük balığı ben yerim diye düşünüyordu besbelli Ali Cevdet.

O arada onu en çok ilgilendiren konulardan birini açtım. Altın fiyatları hızla yükseliyormuş diyorlar dedim. Ya? Konuya daldı gitti. O sıra bahçenin alacakaranlığında ben büyük balığı tabağıma aldım ve bir güzel yedim. Büyük balık deyince onu kocaman bir şey sanmayın sakın, büyük balık öbürlerinden az kabaca olduğu için büyük balıktı. Herkes bol ekmek formülü üzerinden karnını doyurmaya çalışırken Ali Cevdet rakının verdiği mahmurlukla inceden şarkıya başladı. O ara iki eliyle balık tabağına uzandı ve birden kötü kötü bağırdı: "Büyük balığı kim yedi?" Buna kimse yanıt vermedi. Ali Cevdet iyice öfkelendi: "Yahu o balık bir kişi için çoktu, onu bir güzel paylaşacaktık, böyle şey olur mu, yangından mal mı kaçırıyoruz. Hiç hoşuma gitmedi bu..." Karısı da kendisi gibi cimri olduğu için ve bizler de karşılık vermeyi düşünmediğimiz için konu kendiliğinden kapanmış oldu. Başka bir kadın olsa orada kocasına karşı öyle bir tutum alır ki adam nereden geldiğini bilmez. Herif sade kendini rezil etmiyor ki seni de rezil ediyor. Her neyse, olan oldu, büyük balığı biri yedi. Kedinin yediğini aslan kusturamamış derdi rahmetli babacığım. İşte o gece ben bir daha bu adamla aynı masaya otururwhile iki gözüm kör olsun diye yemin ettim ki arkadaşlar bilirler kolay kolay yemin etmem hele sağlık üzerine hiç etmem. Demek ki o kadar bunalmışım, yılların birikimi de var elbet.

Son zamanlarda hiç karşılaşmadık. Ne o beni aradı ne ben onu aradım. İyi haberlerini alıyordum ama artık beni ilgilendirmiyordu iyi haberi de kötü haberi de. Ucuz meyhanelerde berbat şaraplar içip ucuz şeyler yediğini söylüyorlar. Artık Anadolu'ya ansiklopedi götürme işini bırakmış. Birileri geçenlerde beni eleştirmeye kalktı eski dostunu neden aramıyorsun diye. Sırf cimriliği nedeniyle kırk yıllık arkadaşımı gözden çıkarmışım, hiç böyle şey olur muymuş? Cimriye dayanamıyorum dedim, isterseniz beni hayırsız belleyin. Yanında sevdiği tek bir kişi kalmamış, öyle diyor tanıyanlar. Eskiden de yoktu

ki. Gerçekten cimrilik denen şeye, eşin dostun cimriliğine kim ne derse desin artık dayanamıyorum. Geçen yıl Cemalettin'in cenazesinde uzaktan gördüm onu. O da beni gördü sanıyorum. İkimiz de birbirimizi görmezden geldik. İnsan kendine ve başkalarına yakışmalı derdi annem. Cimrilik böyle bir şey işte... Cimri ölerek iyilik eden adamdır sözü Shakespeare'in miydi? Değil. Her neyse... Geçinden versin, Ali Cevdet'in ayağına taş dokunsa üzülürüm.

İZMİR OTELİNE GİDELİM

Avukat Abdülkadir Bakırköy adliyesinden Dostlarım Hukuk Bürosu'na yeni dönmüştü. Ceketini askıya asarken telefon acı acı çaldı. Avukat Abdülkadir o gün nedense kendini Nat Pinkerton ya da Sherlock Holmes gibi keskin bir araştırmacı olarak görüyordu. Telefonun acı acı çalması onun bu duygusunu biraz daha güçlendirdi. "Haydi hayırlısı" dedi üç kere. Telefonun öbür ucunda çok genç ve çok ince bir kadın sesi bütün çekiciliğiyle şakıyor, Avukat Abdülkadir beyden ya da ortağı Avukat Şenol beyden bir ricası olduğunu bildiriyordu. "Yakın dostunuz Yardımcı Doçent Doktor Ertan bey bana sizi önerdi" diyordu. Şimdi saat aşağı yukarı bir buçuk olduğuna göre acaba bir hanım arkadaşıyla üç buçuğa doğru gelip kendilerini görebilir miydi? Avukat Abdülkadir bir hafiye inceliğiyle ve görmüş geçirmiş bir avukat duyarsızlığıyla neden olmasın efendim neden olmasın dedi. Ağırbaşlı görünmeye çalışsa da eteklerinin zil çaldığı belli oluyordu. Kadın konusunda pek çekingen olduğu bilinirdi.

İkiye doğru Şenol düştü büroya. Yüzü her zamanki gibi asıktı. Abdülkadir heyecanını belli etmemeye çalışarak durumu ortağına anlattı. Aşk serüvenlerini yalnız filmlerde ve dizilerde bir de ahbap dedikodularında izleyen bu genç adam fazla ilgili görünmek istemedi ve bir sigara yakarken "Konu neymiş?" dedi. "Hiç bilmiyorum" dedi Abdülkadir. Biraz düşündükten sonra kemik gibi bir duyarsızlıkla ekledi: "Geldiklerinde anlarız." Dünya böyledir diye düşünüyordu her ikisi de ayrı ayrı, beklersin beklersin gelmez ve hiç ummadığın anda birden gelir ve tuzayı gözünden vuruverirsin. Lise ikiden beri hiç ayrılmamış olan bu iki arkadaşın belki de birlikte geliştirdikleri bir ortak özellikleri vardı: içlerinden geçeni belli etmemeye çalışırken bütün duygularını ortaya dökerlerdi. Nitekim ikisi de sessiz ama tedirgindiler. Belki de bir güç her şeyi en uygun biçimde belirlemiş, bunlara iki eşsiz genç kadın göndermeyi kafaya koymuştu. Şimdi yapılacak tek şey kadınların en güzelini usulca kapmak, öbürünü dosta bırakmaktı.

İki güzel kadın dörde yirmi kala büroya düştüler. İkisi de Abdülkadir'in babası Nazif amcanın deyişiyle hakka ki güzeldiler. Kendini Necla Birkişi diye tanıtanı uzunca boyluydu, zayıf ve esmerdi. Atiye Çelikler olanı sarışın ve orta boyluydu, hafif göbekli etine dolgun bir güzel kadındı. Avukat Abdülkadir Atiye'yi bir çırpıda Şenol'a uygun gördü. "Oğlan da kız da göbekli ama artık ne yapalım idare edecekler" diye geçirdi içinden. Şenol'un gözü Necla'da kaldı. "Boyu boyumu aşmadığına göre o benim olur" diye düşündü. Kadınlar hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde hanımefendiydiler. Davranışlarında en küçük bir uygunsuzluk yoktu. Konuşmayı da dinlemeyi de biliyorlardı. Çay bardağını nasıl tutacaklarını, bacak bacak üstüne atarken ne yapmaları gerektiğini de biliyorlardı. Eteklerini küçük vuruşlarla zaman zaman dizlerinin altına doğru çekmek ister görünseler de mevzun bacaklarının görünmesinden rahatsız değillerdi.

Avukat bey kardeşlerine pek de önemli görmedikleri bir dava için başvuruyorlardı. Konu Necla hanımla ilgiliydi. Her iki hanımefendi de sanatçıydılar. Necla hanım bir televizyon kanalında bir sabah "Güzel Dünya" adlı programını "gerçekleştirirken" kendisi de televizyoncu olan ve çağnılı olduğu halde sınırlarını bilmeden densizlik edip duran şımarık bir kadına reklam molası verildiğinde "Sen koca kıçını küçült de ondan sonra şımarıklık yap" gibilerden bir söz söylemişti onca kişinin arasında. Kadın da ağlayarak çıkmış gitmiş, ama hemen ertesi gün yemeyip içmeyip Necla'yı mahkemeye vermişti. Şimdi bu pürüzü temizlemek işi belli ki Abdülkadir ve Şenol arkadaşlara kalıyordu. "Birimize vekalet verin yeter, çözeriz bu işi" dedi Şenol. Abdülkadir başıyla arkadaşını onayladı.

Çaylar içildi. Kahkahalar atıldı. Yarım saatin içinde dost olundu. "Vallahi bırakmayız sizi" diyordu Abdülkadir. "Bu akşam birlikte bir yemek yiyelim" diyordu Şenol da. Kadınlar nazlandılar. Abdülkadir kendisinden beklenmeyen bir yüreklilikle bastırıyordu. Necla bilmem ki bilmem ki deyip duruyordu. Atiye de ikide bir başka zaman olsa diyordu. Sonunda iki kadın aynı anda pekiyi dediler. Yeni-

den çaylar içildi, anılar anlatıldı, senli benli konuşmaya geçildi. "İlahi Abdülkadir, öldüreceksin beni gülmekten" diyordu Necla. Şenol "Atiye'ciğim orada rahat değilsen buraya geç" diyordu. Yok, ne olur, para hiç önemli değil, hele mahkeme bitsin, tarifeye göre bir şey verirsiniz, ya da siz dostlarımız olarak tarifede yazanın yarısını ödersiniz. Hiç ödemeseniz ne olur ki! Biz para babalarından alıyoruz alacağımızı yeteri kadar, siz ne diye para düşünüyorsunuz?

Nerede yemek yeselerdi? Konuyu bir süre tartıştılar. Necla bir iki öneride bulundu ama Atiye onun her önerisine karşı koydu, onun her önerisine bir eleştiriyle karşılık verdi. Boğaz'a gitmeyi önerdi Şenol. Evet, en iyisi Boğaz'a gitmekti. Rahat rahat bir yemek yerlerdi Boğaz'da. Beyoğlu'ndaki sıkışık ve gürültülü meyhanelere girip başağrısına uğrayacaklarına gidip rahat rahat denizi seyrederek bol bol balık yerlerdi. Abdülkadir de Şenol da heyecanlıydılar. Kim bilir gece nerede ve nasıl bitecekti. Sabah bir otel odasında güzel bir kadınla uyanmanın güzelliğini bir düşünsenize! Yorgun musun sevgilim, iyi uyuyabildin mi? Beni uyku tutmadı canım, sen uyuduktan sonra saatlerce seni düşündüm, ancak sabaha karşı dalmışım. Yok, ben de bir uyudum bir uyandım. Ne? Horladım mı? Yok canım horlamam ben. Her neyse, şimdi güzel bir kahvaltıyı hak ettik. Bu arada söyle bana, ne zaman buluşuyoruz yeniden...

İnsan gördüğünden uzak kalmasın. İyiye alışan kötüye alışamıyor. Kalkanı mı yiyelim? Kalkan sözü avukat arkadaşları hafifçe sarstı. Evet, en iyisi kalkan yemek olacaktı. Hem zamanıydı kalkanın, hem de canım güzel balıktı kalkan. Pek güzel. Battı balık yan gider. Bir ara Şenol'un levrek mi yesek gibilerden bir şeyler söylediği duyuldu ama onun bu önerisi kahkahalar arasında gürültüye gitti. Yenildi içildi. Anılar anlatıldı. Bu kadar genç kadınların böylesine zengin bir anı dağarcığı olması avukat arkadaşları şaşkınlığa düşürüyordu. Görmüş geçirmiş kadınlardı bunlar. Ancak akışı iyi yönetmek ve gecenin sonunda şapa oturmamak diye bir sorun da vardı. Yemeğin sonunda kahveler içilirken şimdi ne yapacağız sorusunu sormaya dili varmayan avukat arkadaşlar birden çok güzel bir öneriyle karşılaştılar.

Necla yemeğin sonunda pek güzel bir söylev verdi: "Bugün biz iki yakın arkadaş ya da daha doğrusu iki candan dost gerçek anlamda iki can yoldaşı kazandık. Yaşam böyle bir şey işte... Bir kötülükten bir iyilik doğuyor ne güzel, her zaman böyle olmasa da. Ben kanya sen koca kıçını erit demesem dünya yıkılsa sizleri tanıyamazdık. Oh ağzıma sağlık, iyi ki demişim. Demek ki bütün bu olan biteni sessizce yöneten bir güç var. Ne güzel bir akşamdı. Bu kadar güzel bir akşamı bize altın tepsiyle sunan adalete gönül vermiş bu iki değerli hukuk insanına ne kadar teşekkür etsek azdır diyorum. Bu dostluk burada bitmeyecek, bu akşam da burada bitmeyecek. Bu eşsiz akşamı çok güzel bir biçimde süsleyeceğiz. Şimdi hemen kalkıyoruz ve İzmir Oteli'ne gidiyoruz. Gitmeyelim diyen var mı? Yok. O zaman hiç geç kalmayalım. Yaşam geç kalanları bağışlamıyor. Filozof gibi konuştum değil mi? Biz sanatçılar da az buçuk filozof sayılırız, bakmayın. Filozof kırıntısı da desek olur. Her neyse. Demek ki bu güzel akşam İzmir Oteli'nde son bulacak..."

Abdülkadir dümenin başına geçti. Zaferden dönen bir komutan gibiydi. İçinden renk renk heyecanlar geçiyordu. Yanında Necla gözlerini kapamış, başını arkaya atmıştı. Arkada Atiye ve Şenol ilgisiz bir konuda tartışmaya dalmışlardı. Böylece eşler de seçilmiş oluyordu. İzmir Oteli'ne vardıklarında Abdülkadir oda ayırtma işini nasıl yapsam diye düşünüyordu ki Necla'nın tok bir sesle şu sözleri söylediği duyuldu: "İzmir Oteli'nin dondurması pek ünlü olmasa da, siz beni dinleyin, şu çevrede yiyebileceğiniz en güzel dondurmadır. Ama seçiminizi gelişigüzel yapmamak koşuluyla... Sütlü isteyeceğiz, çikolatalı isteyeceğiz, bir de vişneli isteyeceğiz. Limonlu sakın ha! Eyvah, epeyce de geç olmuş, benimki beni döver vallahi. Hoş ben dayak yiyecek kadın değilim ama. Bir dahaki sefere kocalarınızı da getirelim, onlarla da tanışın. Değil mi Atiye? Hele Atiye'nin eşi tam bir salon adamıdır, sefa insanıdır."

Dondurmalar yendi, üstüne kahveler içildi. Kadınlar ikişer kahve içtiler. Abdülkadir Necla'yı Suadiye'ye, Atiye'yi Bostancı'ya bıraktı. Şenol arka koltukta sessiz oturuyordu. İki arkadaş sonra bu yakaya geçtiler. Yol boyunca hiç konuşmadılar. Şenol Beşiktaş'da

indikten sonra Abdülkadir otomobilini tam gaz Yeşilköy'e sürdü. "Biz bu hovardalık işini beceremeyeceğimizi bilsek de ona göre davransak daha iyi ama belki de belli bir açlıkla bu işi bir türlü başaramıyoruz" dedi kendi kendine. İki arkadaş ertesi gün büroda buluştuklarında gülmekle ağlamak arasında gidip geliyorlardı. "Aldırma Abdül, böyle böyle toplayacağız aklımızı başımıza" dedi Şenol. Ve ekledi: "Yalnız çok rica ediyorum, bunların vekaleti sende olsun, beni bu işe karıştırma. Kendimi sürekli olarak aptal gibi duymak istemiyorum."

DÖRT DİL BİLEN KAYSERİ'Lİ RESSAM RUHİ TİFTİK

Ev hanımı Hatice Tiftik öğle uykusundan telefonun acı çığlığıyla uyandı. "Bu telefon şeylerini ne kadar da cırlak yapıyorlar" diye söylendi. Kim arar bu saatte kim arar diye şarkıyla karışık bir şeyler mırıldandı. Gerçekte saat birini telefonla aramak için çok uygundu, gelgelelim Hatice hanım uykuluydu, öğle uykusunu uzattıkça uzatmıştı. "Sevda, yavrum evladım, şu telefona baksaydın ya kızım!" diye seslendi. Duyan kim! Mimarlık fakültesini iki yıl önce bitirip öğrenci kipinden ev kızı kipine hızla geçmiş olan Huriye Sevda Tiftik çoktan kapıyı vurup gitmişti. Okulu bitirir bitirmez mimar diye kartvizit bile bastırdı kızcağız ama iş olmayınca ne yapacaksın. Hoş onun gözü işte değil evlenmekte. Yuva kurmakta geç kalıyor. Yaş yirmi sekiz. En çok iki yıl sonra "evde kalmış" damgasını yiyiverecek ve koca bulmak o zaman iyice güçleşecek. Ah bu evlenme takıntısı gençlere ne yanlışlar yaptırıyor. Eli yüzü düzgün birini, hali vakti yerinde bir iyi aile çocuğunu çok oyalanmadan bulmalı ama nasıl? Ona bu durumda canını dişine takıp kısmetini orada burada, aşk romanlarına uygun mutlu raslantılarda aramak kalıyor.

Geçen yıl kendisine baba pozunda ince ince kur yapan ama evlenmekte gözü olmayan yaşlı dul bir şairi başından incelikli bir biçimde savmış, bunun dışında mahalleden ipsiz sapsız birilerinin bir iki uygunsuz yaklaşma girişimini de ustaca ve biraz sertçe püskürtmüştü. Yerden göğe haklıydı: liseli kızlar gibi aşık olup şiir yazacak, günlük tutacak çağda değildi. Karşılıksız yarenliklerde harcayacak vakti yoktu kızımızın. Henüz geç kalmış sayılmaz ama zaman da hızla akıp gidiyor. Vaktiyle yerini yurdunu bilmek istiyor haklı olarak. O yaşlı dul şairin "Ömrün yazı yavaş yavaş kışa dönüyor" sözünü anımsadığında gözleri nemleniyor. Şu günlerde ne yapıp yapıp bu evlenme işini bir yoluna koyması gerekmez mi? Gerekmez olur mu, elbette gerekir. Ne var ki çevredekiler biri dışında onun istediği cinsten

değil, hiç değil. Sevda ne istiyor? Bir ömür boyu candan sevebileceği ve bir ömür boyu kendisini yüreği küt küt vurarak sevebilecek birini istiyor. Canım benim! Karun gibi zengin olması gerekmez ama parasız da olmamalı, diyor, en azından karısının isteklerini yani benim isteklerimi bir bir yerine getirebilmeli, yakışıklı olmasa da çirkin olmamalı, özellikle kısa boylu ve göbekli olmamalı, yırtık da pısırık da olmamalı, askerliğini yapmış olmalı... Hayırlı işler kızım!

Telefon çalmıştı değil mi? Biz aldık başımızı gittik, Sevda'nın derdinden telefonu tümden unuttuk. Hatice Tiftik hanımefendi telefona ucu ucuna yetişti. Kayseri'den gelip Sabiha Gökçen'e az önce inmiş olan kaynı tüccardan Ruhi Tiftik arıyordu. "Akşama doğru işlerimi bitirir bitirmez size geleceğim Hatice kardeşim. Özledim hepinizi gözüm çıksın. Bizim beceriksiz Şükrü efendi ne yapıyor? Biricik kızımız Sevda henüz kimseye sevdalanmadı mı? Yakında evlenir mi diyorsun? *Parbleu!* Neyse akşam konuşuruz bunları yengeciğim." Hatice hanım telefonu kapar kapamaz bir yandım Allah duygusu yaşadı. Kolay kolay hiçbir şeyi beğenmeyen, her şeyi eleştirebilen bu adam bu akşam bize gelecek ha? Gelecek elbet, kardeşinin evi burası. Evet ama... Hatice hanımın kafası karmakarışık oldu. Arka odada uyumakta olan kocasını acele sarsalayarak uyandırdı: "Kalk Şükrü bey kalk, bu akşam ağabeyin bizde." Acele kolları sıvadı ve mutfağa girdi.

Ruhi beyle Şükrü bey iki ayrı dünyadır. Büyüğü Ruhi bey her zaman işini bilen biri oldu ve becerikliliğiyle tanındı. Eline beş kuruş vermeden sokağa at, bir ay içinde sana borç para verecek duruma gelir. Küçüğü Şükrü bey de öteden beri beceriksizliğiyle ün yapmıştır. İki kardeş babalarının ölümünden sonra işleri ayırdılar. Bir şeyler satıldı savıldı. Herkes kendi düzenini kuracaktı. Şükrü bey para işlerini beceremedi, bu ticaret işini kıvıramayacağını kısa sürede anlayınca bir arkadaşının yanına yönetici gibi girdi. Gün boyu canı çıkana kadar çalışıyor, ancak bir yüksek memur maaşından biraz daha çoğunu kazanabiliyordu. Daha yeni emekli oldu, şimdi bol bol uyuyor. Ruhi beye gelince o babadan kendi payına kalanları işe yarattı, öteye bile geçti. Baba mesleğini Kayseri'de sürdürmenin daha

doğru olacağını düşünerek İstanbul'dan ayrıldı. Kayseri'de şimdi dosta düşmana parmak ısırtan güzel işler yapıyor ve kardeşi Şükrü'den yerli yersiz "bizim beceriksiz" diye sözediyor. Şükrü'yü çileden çıkarıyor bu. O da durur mu? Karşı saldırıya geçiyor. Ağabeyinin yüzüne karşı söyleyebilir mi? Söyleyemez.

-Dört yabancı dil biliyormuş bizim Ruhi efendi. Pöh! Sevsinler... Biz dört değil on dil bilen gördük, ona bilmek denirse. Bir de beni hiçbir şey bilmemekle eleştirir. Bildiği yabancı dillerle turist bile gezdiremez o. Sana bana poz atmak için dört dil iyidir. Ressamlığına gelince, boyadıkça boyuyor. Bir sergi açmaya kalktı, bir tane bile resim satamadı. Yaptığı resimler üst üste koyduğunda iki adam boyu. Ona buna yalvarıyor, yüzsuyu döküyor, alın götürün diyor, para istemiyor hayır, yeter ki ortalıktan kalksın, alan yok. Neredeyse üste para verecek. Burnundan da kıl aldırmaz. "Bak şeyciğim, bu resmi senin için yaptım, al götür, duvarına as. Benim en iyi resimlerimden biri bu." Bu öneriyi alan adam binbir bahane uydurup ayağı yanmış gibi kaçar, o boyalı berbat şeyi başına dert etmek istemez. Enayi mi o sefalet anıtını alıp evine götürsün... Birinde ağabey boyalara acımıyor musun dedim de öldürecekti beni. Bir basit ağacı bile benzetemiyor. Yeşil ağacı mora boyadığını gördüm. Geçende Kayseri'ye gittiğimde kapıcısının oğlunun resmini yaptı. Çocuk resmi görünce ağlamaya başladı...

Sofra çoktan hazırlanmıştı. Hatice hanım gerçek bir ev hanımıdır. Acele humus yapıldı, börekler sarıldı, iyi ki dünden zeytinyağlı biber patlıcan dolması vardı. O ne sofraydı öyle! Krallara layık. Ölüyü diriltir böyle güzel sofralar namussuzum. Gergin bir havada Ruhi amcanın gelmesini bekliyorlardı. Böreği kızartsam mı kızartmasam mı? Soğursa Ruhi ağabey onu da diline dolar mı dolar. Hatice hanımın her geçen dakika artan kaygısı buydu. Ah Şükrü bey ah, senin işin daha zor. Gece yarılarına kadar oturur, durmadan insanın damarına basar, sonunda tepemi attırmasa bari. Öyle bir yer geliyor ki şeytan diyor... Şükrü beyin derdi de buydu. Sevda'ya gelince o tam bir sinir küpüydü. Gelmek için bu akşamı mı buldu bu amcamya? İnsan önceden haber vermez mi geliyorum diye! Ayten'in doğum gününü

kutlayacaktık. Bensiz kim bilir nasıl eğlenecekler. O oğlan ben yokum diye o şırfıntıyla kırıştırmaya başlasın da görürüm ben. Sevda kızımızın sıkıntısı da buydu.

Sevda annem ve babam öfkelenir mi demeden tam ağzına geleni yüksek sesle söylemeye hazırlanıyordu ki kapı çaldı. "*Saluto!*" diye girdi Ruhi amca fırtına gibi. "*Excusez-moi,* epeyce geç kaldım" dedi. "Bu bizim işler böyle işte! Ne yapacaksın, *business is business.*" Herkesi ayrı ayrı öptü. Sevda'yı öperken "Kız çabuk koca bul, kartlaşıyorsun" dedi. Şükrü bey ilgisiz bir tonda "Rahat geldin mi Ruhi ağabey?" diye sordu. Ruhi bey hemen yanıtladı: "Neyse, *sans naufrage* geldik. Uçak biraz geç kaldı ama aldırma. Ne denli cehd edersen bir murade, nasip olmaz mukadderden ziyade demiş atalarımız. Uçağı icat eden hangi gavursa mekanı cennet olsun!" Açmısın diye soranlara daha değil dedi. Koltuğa çöktü. O sırada cep telefonuna davrandı. Biriyle uzun uzun bir şeyler konuştu. Konuşurken ikide bir "Rüstem'cim, canım kardeşim" diyordu. Bir ara sesini yükseltti: "Bu dünya fanidir fani, Rüstem söyle bizden öncekiler hani?" Konuşmanın sonunda "*Give my compliments to your wife*" dedi. Telefonunu cebine koyarken elini iki yana açarak özür diledi. "*Business is business*" diye bağırdı.

-İstanbul'da doğduk büyüdük ama İstanbul'a alışamadık ne yaparsın. Ne olmuş bu İstanbul böyle Sevda kızım? Gözünü seveyim Kayseri'nin. Fransız Devrimi'ni kuran albay Napolyon Bonapart'ın bir sözü var. Nasıldı? İnsan doğarken yemek içmek hakkıyla doğar gibi bir şey yalan olmasın. Ben de sofrayı görünce iştahım kabardı yenge. Ellerine sağlık Hatice yengemin... Al kaşığı eline, besmele getir diline. Haydi oturalım sofraya. *Ahora tengo hambre!* Şimdi kurt gibi açım. İnsanoğlu acıkmasa, susamasa, canı başka şey istemese affedersiniz ne kolay olacak. Ama olmuyor gördüğünüz gibi. İnsanı böyle yaratmış kurda kuşa benzemesin diye. Gene de aramızda Şükrü gibi kurda olmasa da kuşa benzeyenler var. Kötüye alma sözümü Şükrü. Sen özgür adamsın, onun için söylüyorum. Sen Şükrü'sün, zora gelemezsin, bildiğin gibi yaşarsın. Sen modern insansın. Bu yüzden ben başkalarıyla konuşurken "mesela" derim, se-

ninle konuşurken anlayasın diye "örneğin" diyorum. Neyse şimdi bunları konuşup da can sıkıcı olmayalım. Hadi oturalım sofraya. Dilber'i ve İlker'i soruyorsanız ikisi de iyiler. Dilber yeniden hamile, iki aya kadar doğuracak. Bu bizim damat geceleri hiç uyumuyor mu nedir? İlker de üç yıldır uğraşıyor, becerebilirse nur topu gibi bir çocuk yapacak. Naile'yi sorsanız da olur sormasanız da olur. Öfke küpü... Kafayı iyice yedi son günlerde. Geçen gün çantamı çaldılar diye tutturdu. Kim çalacak senin çantanı? Ağladı zırladı. Gel birlikte arayalım dedim. Beş dakika sonra buldum çantayı. Çanta kardolabın üstünde yan yatmış duruyor...

Şükrü bey söylenenleri duymamış gibi yaptı. Çocukluktan beri ağabeyine karşı zaman zaman duyarsız kalmayı becerirdi o. Ruhi bey de Şükrü beyin havayı yumuşatmak için sofraya oturur oturmaz söylediği "Eee, sen daha daha nasılsın Ruhi, daha daha nasılsın?" sözünü duymazdan geldi. Onun her söylediğiyle ilgilenirse ağabeylik yetkesinin sarsılacağını düşünürdü öteden beri. Ruhi bey sofrayı pek beğendi. *"Me gusta comer en una mesa preparada con gusto"* dedi. "Zevk sahibi yengemizin elinden çıkmış bir sofra bu." Hatice hanım çorbaları koyarken Ruhi amca çevresine şöyle bir bakındı. "*Vostros tenéis un apartamento bonito*" dedi ve ekledi: "Her gelişimde bunu söylerim. Gerçekten çok güzel bir eviniz var, güle güle oturun." Yanıt olarak ağzında bir şeyler geveledi Sevda. Söyledikleri duyulsun istemiyordu besbelli. O sıra amcası ona ilgisiz bir şeyler sordu. Amcasının sorularını ustaca çelmeyi bildi, bir beş dakika içinde kendini konu olmaktan çıkardı. Zaten sofraya etler gelmişti. Dikkatler pirzolalara yöneldi. Birden Ruhi bey Hatice hanıma "*Est-ce que vous avez du beurre?*" diye bağırdı. Lisede yarım buçuk fransızca öğrenmiş olan Şükrü bey karısına tereyağı getirmesini söyledi. "İyi ki börün tereyağı olduğunu unutmamışım" diye geçirdi içinden. Ruhi bey mutfağa doğru seğirten Hatice hanımın arkasından seslendi: "*Hurry up!* Etler soğuyor..." Ruhi bey tereyağını pirzolanın üzerine yaydırırken tane tane anlatmaya başladı:

-Siz çoktandır Kayseri'ye gelmediniz. Gelseniz çok mutlu olacaktık, gelseniz yaşamınızda büyük olmasa da ilginç yenilikler gö-

recektiniz. Bizim hanım yani inilti'li uyuşuk Naile bütün eşyayı yeniledi. Koltuk kanepe her şey bembeyaz, daha doğrusu krem rengi... *Il mobilio e simplice ma comodo.* Kadın şu elimizin darlığında bunlara ne gerek var dedim ama dinletemedim. Neyse, yapsın, ne yapalım. Onun da başka zevki yok. Yiye yiye küp gibi oldu. Ben mağazanın üst katını kendime ayırdım. Evdeki kitaplığı oraya taşıdım ve orada kendime bir dil laboratuarı kurdum. Dört yabancı dili nasıl öğrendim sanıyorsunuz? Üç yüz metrekare koca salon. Resim atölyemi de orada düzenledim. Dıştan merdiven açtırdım. Bazı geceler çalışmaya dalar da geç kalırsam oracıkta yatıveriyorum. Kızı da oğlanı da evlendirdiğimize göre artık ne bileyim... Gördüğünüz gibi, nereden göreceksiniz, dil diye bir şeyden haberiniz yok ki, neyse, dört yabancı dil konuşuyorum. Yakında almancaya başlayacağım. İhbin dubist afedersin falan hepsini biliyorum ama yeterli değil. Sevda kızım belki anlamıştır dediklerimi. Onun da dil diye bir kaygısı olduğunu sanmıyorum. Şimdiki kızlar evlenmeye bakıyor, o arada yüksek lisans yapılırsa eh o da süsü. Öyle olsaydı şimdi amcasıyla rahat rahat en azından bir yabancı dil konuşuyor olurdu.

Yemeğin sonu gelmiş gibiydi. Ruhi bey ceketinin iç cebinden koca bir puro çıkardı. Arandı etti olmadı, Şükrü beye dönüp "*Pardon monsieur, est-ce que vous avez du feu s'il vous plait?*" dedi. Şükrü bey gene liseden kalma fransızcasıyla onun çakmak istediğini anladı. Yerinden ağır ağır kalktı. Biraz da abartılı ya da alaylı bir saygıyla ağabeyinin purosunu yaktı. "Keşke sana da bir puro getirseydim Şükrü?" dedi Ruhi bey. "Gerçi sen o ucuz sigaraları içmekten hiç rahatsız değilsin. Bak, benim gibi yap. Ben gündüz hiç sigara içmem. Akşam yemekten sonra bir puro içerim, o kadar." Şükrü bey hiçbir şey söylemedi. Sevda ikinci şişe biraya başlamış olmanın gevşekliğiyle ve hala sürmekte olan belli bir saatte evden kaçma umudunun verdiği dinginlikle "Resimde epey ilerlemiş olman gerekir amcacığım?" dedi. Ruhi bey tabağında son kalan et parçasını ağzına attı, bir kaşık pilavla onu destekledi. Bir süre durdu. Derin derin düşündü. İnsanlık tarihinin doğrularından birine daha parmak basıyor gibiydi.

-Evet Sevda kızım, artık iyi bir ressam olduğum söylenebilir. Arkadaşların görüşü de bu merkezde. Sağol, amcanı sevindirdin bu sözlerinle. Resim sanatı başka sanatlara benzemez. Onu şiirle romanla falan karıştırmayacaksın. Çok çaba istiyor. Okumuş etmiş insansın, sen bunları daha iyi anlarsın. Ayrıca sen de bir mimar olarak azçok sanatçı sayılırsın. Yalan mı? Tablolarımı para verip almak isteyenler oluyor. Ben de diyorum ki koyun paranızı cebinize. Koskoca Ruhi Tiftik parayla resim satarsa dünya ne der? Siz diyorum istediğiniz resmi alın götürün. Çok şükür şimdilik resim satıp para kazanmak durumunda değiliz. Önemli olan estetiktir, eskilerin bedii dediği zevklerdir. Bunu bu zamanda kimseye kolay kolay anlatamıyorsun. Geçenlerde bir tablo yaptım. Havada güneş var. Ormanlık bir yer. Sular akıyor. Bir çocuk ellerini kaldırmış *"Che bella cosa una giornata al sole!"* diyor. Bu sözü de tablonun ortasına çocuğun ağzından yerleştirdim. İtalyanca yazmamın nedeni çizdiğim çocuğun tıpkı bir italyan çocuğuna benzemesi. Benzemek dediğin bu kadar olur. Hık demiş burnundan düşmüş. Kebapçı Selim istedi vermedim. Kebap kokuları arasında kalmasını ister miyim tablomun.

Gözleri buğulandı. Derinlere daldı. Bir kadeh rakı daha doldurdu. Şöyle bir arkasına yaslandı, yeniden öne doğru eğildi. Belli ki kendisi için en zor olan işi yapıyor, kafasındaki düşünceleri bir düzene koyuyordu. O sıra Şükrü bey biraz da korka korka tam zamanıdır diyerek konuya girdi: "Ağabey, şu bizim adadaki arsayı izninle satsak da bu Sevda yeğenine bir çeyiz parası yapsak" dedi. Ruhi beyin yüzü bulandı. Sustu. Öksürdü. Eliyle sinek kovar gibi yaptı.

-Hele evlensin, onun çeyizi benden, dedi. Yahu biz ne yüksek şeylerden konuşuyoruz, sen anladın mı ne anlatıyorsun Şükrü. Benim olayım başka senin olayın başka. Ne demiş atalarımız? Söz bilirsen söz söyle, nasıldı, senden ibret alsınlar, söz bilmezsen sus da seni adam sansınlar. İşte bu! Resim sanatı deyip geçmeyin, resim sanatı sanatların en düzgünü ve en haysiyetlisidir. Bunu dünyanın bütün estetikçileri söylüyor. Bir üzüm tanesiyle oynayacaksın, ta ki benzetene kadar. Bir yıl iki yıl üç yıl, bir üzüm tanesi üzerinde... Yaptığın üzüm tanesi üzüm tanesine benzemiyorsa o resmi kaldır at. Yapama-

dın demek ki. Demek ki olmadı. Olmuş olsaydı benzerdi. Geçenlerde bizim mahalledeki lisenin resim öğretmeni Rıfkı anlatmıştı. Rıfkı da benim kadar olmasa bile iyi ressamdır. Avrupa'da bir ressam varmış, böyle Sevda gibi bir kız ressam, bir üzüm resmi yapmış efendi, onu da bahçede yapmış, o sıra def-i hacet etmeye içeri girmiş. Bir de ne anam görsün döndüğünde, kuşlar onun üzüm tanelerini sahici üzüm tanesi sanıp tık tık gagalamıyorlar mı? Yani bahçede beş dakika bırakmış resmi... İki çizik atıp resim yaptığını sananlar da var. Benim işim ticaret olmasa ben ressamlığı daha da ilerletirim. Ne var ki gavurun söylediği gibi *Bisogna lavorare per vivere*. Dükkan bir gün kapalı kalsa ertesi gün bir tane müşteri bulamazsın... *Business is business*... Biz çalışmazsak Naile Tiftik evin eşyasını nasıl yeniler?

Sustu, gene derin derin düşündü. Bir süre öyle kaldı. Gözleri yaşarır gibi oldu. Sonra gülümsedi ve gülümserken gene sinek kovuyormuş gibi sağ elini havada salladı. Bilgece bir havaya bürünmüştü. Artık derinlerdeydi.

-Bunlar derin konular, dedi. Estetik diye bir şey var. Siz estetik denince ağız burun düzelten doktorları anlarsınız. İşte benim o çocuğu italyanca konuşturmam estetiktir, düpedüz estetiktir. Hülya'ya her zaman söylüyorum. Hülya benim yeni yöneticim, yardımcım, elim kolum. Dükkan ona emanet. Her şeyi o çekip çeviriyor. Yavrum benim! Çiğköfte yapar getirir, içliköfte yapar getirir. Ona ne yapsam az. Çok ama çok bilgili... Hepimizden bilgili ama üniversiteye giriş sınavlarını kazanamıyor. Soruları cahil adamlar hazırlamasa ben bu sınavları kazanırım diyor. Onu bütün alım ve satım işlerinden sorumlu kıldım. Bazen birlikte geç saatlere kadar çalışırız. Sonra götürür arabamla evine bırakır dönerim. Bir anacığı var. Ne diyordum? Estetik çok önemlidir. Bana Hülya geçenlerde birinin bir dergide çıkan *İnsan ve estetik* diye bir yazısını getirmiş. Çok zor anlaşılıyor yazdıkları herifin ama bazı şeyleri ne yalan söyleyeyim iyi anladım. Konular derin. Estetik biliyorsunuz sanat demek. Becerebildiğin kadar benzetmeye çalışacaksın diyor adam kısaca. Zaten biz de onu yapmaya çalışıyoruz. Bence de yerden göğe haklı. *Muy bien!* İşte böy-

le... Şimdi de siz anlatın bakalım... Beni konuşturup durdunuz. Ben de öyleyim işte. Yakınlarımı gördüm mü çenem açılır. Canlarım ciğerlerim...

Ruhi amca dördüncü kadehten sonra iyice gevşedi. Gözleri kapanmaya başladı. On ikiye çeyrek kala sofradan kalktı, yatmaya hazırlandı. "Ağabey sabah erken mi kalkacaksın?" dedi Şükrü ve *"Oh, pas avant huite heures"* sözünün anlamını liseden kalma fransızcasıyla tam olarak sökememekle birlikte aldırmadı. Hatice hanım sofrayı toplarken Sevda kapı aralığından hayalet gibi süzülüp gitti. Nadir beyin askerden yeni dönen oğlu Tanju'yu başkalarına kaptırmak istemiyordu pek haklı olarak. "Ben bir seksen boyundaki doktoralı iktisatçı Tanju'yu o Nalan şırfıntısına kaptırırsam bana da Sevda Tiftik demesinler!" O sıra Ruhi beyin arka odadan horultuları gelmeye başladı. "Henüz türkçe horluyor neyse ki" dedi Hatice hanım. Şükrü bey o gece nedense doğru dürüst uyuyamadı. Düşünmeye alışık olmayan kafasıyla uzun uzun düşündü. Uykuya daldığında sabahın dört buçuğuydu.

HİDAYET ABİ

Annemin teyzesinin oğlu olmasının dışında hiçbir anlamı yok benim için. Onun yüzünden zaman zaman annemle çekişmişizdir. Annem onun zavallı biri olduğunu, yakınımız olmakla belli bir ilgiyi hak ettiğini, benim ona karşı tutumumun çok kabasaba olduğunu söyler. Bereket epeyce uzakta, Denizli'de yaşıyor. Yılda bir iki kere İstanbul'a düşüyor. Her gelişinde beni görmek için davranması sinirimi bozuyor. Neyse annem beni kırmıyor, her gelişinde bir bahane buluyor, çok zaman epeydir İstanbul'da olmadığımı söyleyip onu benden uzak tutuyor. Her gelişinde annemde kalmak istermiş ama annem uygun bir dille olmaz dermiş. Bir kere bir yere postu serdi mi tamam, onu oradan kimse sökemez. Çekilir gibi değil.

Bu defa anneme çok sıkı bastırmış, ille beni görmek zorunda olduğunu söylemiş. "Orçun'u göreceğim diye tutturdu. Bu defalık böyle olsun yavrum, beni kırma" dedi annem. "Benin hatırım için bu densize bir iki saat katlanıver Orçun'cuğum." Başımın derdi, saat dörde doğru geniş kenarlı hasır şapkasıyla, vişneçürüğü montuyla, yeşile çalan mavimsi gömleğiyle, kot pantolonuyla, kahverengi süet ayakkabılarıyla, beyaz çoraplarıyla bayram çocuğu gibi çıktı geldi. "Elinde bir elma şekerin eksik Hidayet abi" dedim. "Ne dediğini anlamadım ama gene de canın sağolsun" dedi. Ve ekledi: "Bak şu yıkık çeşmeye su içecek tası yok / Kırma dostun kalbini yapacak ustası yok."

Beni iki yanağımdan şapır şupur öptü ve salona dalıp kendini koltuğa bıraktı.

-Neyse bu defa yakaladım seni, dedi. Ne kadar zaman oldu kim bilir biz görüşmeyeli. Her gelişimde Orçun'uma ulaşmak isterim, bir türlü ulaşamam. Hoş olmuyor yakınların birbirinden kopması. Kan çekiyor işte, gene ben çıktım geldim. Kısacası bu defa kaçamadın benden.

Sözünü bitirir bitirmez bir sigara yaktı. Paketi bana da uzattı ama şimdi içmem dedim. Hava nasıl sıcak nasıl sıcak... O sıra eski

bir tiryaki olduğunu anlattı uzun uzun. On beş yaşından beri sigara içermiş. Bu yüzden rahmetli babasından üç kere sopa yemiş. Sonuncusunda babası sopa kırınış üstünde, ayrıca gözünü morartmış.

-Ben aşağı yukarı yirmi yıldır Falmor içerim, dedi. Hiç değiştirmedim. Ağzıma başka sigara koyamıyorum. Bir gün, sizden iyi olmasınlar, birkaç arkadaş İzmir'e gittik. Gece sigaram bitti. Kafam da iyi... Oteldeyiz böyle. Yandaki odada bizim Hamdi kalıyor. Tanırsın belki, Yemişçiler'in büyük oğlu. Hilmi'nin de Hami'nin de büyüğü. Çaldım kapısını gece. Neyse uyumamış. Dedim bana bir iki tane Falmor ver. Tiryakiyim, başkasını içemem. Orçun'cuğum, biraz sonra senin o uzundan bir tane yakarım gene de. Kahveyle.

-Oğlun nasıl, dedim. Neydi yeğenimizin adı? Söyleme, ben biliyorum. Özgür değil mi? Ne yapıyor Özgür?

-İyidir, ellerinden öper, dedi. Özgürlüğün tadını çıkarıyor. Çok duygulu, çok yetenekli bir çocuk... Okumak istemedi. Gerçi biz de ilgilenemedik ya çocukla. Anası o zaman hasta. Yetenekli dedimse kafadan atmadım. Daha şu kadardı, kendi kendine dans ederdi. Biz annesiyle el çırpardık. El salla el salla, kol salla kol salla. Annesi rahmetli olduktan sonra bir iki işe koyduk oğlanı ama çalışmak istemedi. Çok duygulu bir çocuk, çok! Bacak kadardı, oyun oynuyoruz ayağına kızların apış aralarına dokunurdu. Okumadı. Ben aptal mıyım, ne diye okuyacakmışım dedi. Keşke bir süre burada sende kalabilse, senin irfanından, terbiyenden, efendime söyleyeyim, insanlığından yararlanabilse, seni örnek alabilse. Ah ne kadar çok isterim. Canım ciğerim o benim. Hem döverim hem severim. O da çok istiyor bir süre sende kalmayı ve çok seviyor seni. Orçun abim razı olursa bir süre İstanbul'da kalabilirim dedi. Sen onu uygun bir işe de sokarsın bence.

Hiçbir şey söylemedim. Sustum, önüme baktım. Aklı sıra haylaz oğlunu benim başıma yamayıp çıkacak. Konuyu değiştirmek için şu sıra ne iş yaptığını sordum.

-Haklısın, dedi. Bugüne kadar boyamadığımız boya kalmadı. Sen de haklı olarak onca işte tutunamadı şimdi neyle geçiniyor de-

mek istiyorsun. Sokrat'ın bir sözü var: git de nereye gidersen git. Biz her işi yapıyoruz Orçun'cuğum. Ben sorana alımsatım diyorum, sana da öyle diyeceğim. Ne alıyoruz ne satıyoruz, onu ben de bilmiyorum. Bugün böyle yarın öyle. Hadiye halanın kocası adımızı üçkağıtçıya çıkarmış. Naime teyzeye telefon açtım, ayıp oluyor ama dedim. Bu sefer Hadiye halanın küçük kızı Şule midir nedir, Hidayet amca bizi tehdit etti demiş. Benim için söylüyor. Benim alnım ak. Oğlan gelsin, bir süre sende kalsın, biraz dünyayı da öğrenir. Ona bir dükkan açmak istiyorum, kendisine söylemedim ama. Senin gibi biri onun elinden tutmazsa olmaz...

Bu defa açık konuşmak gerekiyor diye düşündüm.

-Bak Hidayet abi, dedim, Bu ufacık eve ancak ben sığabiliyorum. Genç adamız, gelenimiz gidenimiz oluyor. Ben koca delikanlı adamla nasıl uğraşırım. Hem de İstanbul gibi yerde. O şimdiye kadar öğrenmiştir öğreneceğini, benden öğrenebileceği bir şey olduğunu düşünmüyorum. Bana öğreteceği bazı şeyler olabilir. Kusura bakma, benim etim ne budum ne!

Bir süre derin derin düşündü.

-Orçun'cuğum, dedi, sen bir bilim adamısın. Daha doğrusu bilim adamı sayılırsın. Olanlar senden iyi mi? Coğrafyanın nasıl bir bilim olduğunu da bugüne kadar anlayabilmiş değilim ya neyse. Sen yüksek lisansını yapmıştın değil mi? Geçenlerde seni anlattım birkaç dostuma. Ailenin en büyük adamıdır, dedim, bizim Aynıştayn'ımız da budur dedim. Böyle dedim. Adam koskoca yardımcı doçent oldu, bilgiye öyle vermiş ki kendini dedim, görseniz kapıcı sanırsınız. Yanlış anlama, senin alçakgönüllülüğünü anlatmak istiyorum. Yardımcı falan anlamam ben, sen bugüne bugün düpedüz profesör sayılırsın. Şu sıra onların sayısı da arttı mı ne? Baban yaşasaydı da görseydi bu günlerini. Bu arada bir şiir kitabı çıkardığını duydum. Ne yapıyorsun Orçun'um sen? Şiire falan çok yüz verme kardeşim. Ne dediğin belli olmayınca kim bilir nasıl anlarlar. Ya da açık açık kahramanlık şiirleri yaz. Bak ondan zarar gelmez. Gene de şiir iyi değildir. Bizim Özgür bir gün, daha ortaokuldaydı, baktım bir şeyler ya-

zıyor. Ne yazıyorsun sen dedim. Şiir yazıyorum dedi. Bir tane çarptım. Baban da şiir yazardı değil mi? O gün bugündür şiir sözünü ağzına almaz yavrum.

-Korkma Hidayet abi, bir şey olmaz, dedim. Şiirden zarar gelmez insana.

-Sen öyle san, dedi. Ben her zaman düzenden yana oldum kardeşim. Cinaslı konuştuğumu sanma. Benim sevgili Orçun'cuğum. Senin adın da hanım evladı adı. Rahmetli baban koymuştur. Ne özenirdi sizlere. Ama insanın içinde olmayınca... Ne diyordum? Değiştiremeyeceğim düzenle uğraşmam. Hem neden değiştirecekmişim ki düzeni? Her düzende hepimize yer var. Yalan mı? Vaktiyle Sokrat inatlaşmış, sen daha iyi bilirsin, bunlar senin konun, asıp öldürmüşler adamı. İyi mi olmuş? Dünya büyük bir şairinden olmuş. Bu yüzden nemize gerek bizim. Şiire falan fazla yüz verme, beni dinle. Osman abim evde mi evde mi? Üç odalı yerde mi yerde mi? Gerisine aldırma aldırma!

Ben kahve yapmaya kalkarken onun cep telefonu çaldı.

-Özgür'cüğüm, canım oğlum. Ne diyorsun oğlum sen? Kafamı bozma benim. Bana bak, ben Orçun abinin yanındayım. Seni konuştuk şimdi. Bana bak. Seninle konuşmuştuk ya. Diyor ki Özgür İstanbul'a gelsin, bende bir iki ay kalsın diyor. Genç adam İstanbul'u tanısın diyor. Söylerim dedim. Bak vereyim de konuş...

Duymazdan gelip mutfağa gittim. Kahvelerle döndüğümde benim "uzun sigara"dan bir tane yakmıştı bile.

-Bu da kötü değil, aynı Falmor gibi, dedi. Salla gitsin, hepsi bir aslında. Kahveyi güzel yapmışsın eline sağlık. Ben de güzel pişiririm kahveyi. Bizim rahmetli hiç pişiremezdi. Neyi pişirebilirdi ki. Kahve deyip de geçme, eskiden kötü kahve pişiren kızı almazlardı... Bana bak, ne konuşuyorum Orçun. Şimdiki kadınlar çorba pişirmeyi bile bilmiyor. Senden iyi olmasın, bizim orada bir Avni abimiz var...

Ben onu dinlemekten daha şimdiden yorulmuştum. O makineli tüfek gibi konuştukça ayaklarım karıncalanıyordu. Bir tavuk çiftliği kurma tasarısı varmış. Salihli'de yaşayan çok eski ve çok zengin bir

dostu bu konuda pek istekliymiş ve "kendisi bizzat" büyük para koyacakmış. Bizimki de benim İstanbul'da bir yakınım var demiş arkadaşına, genç bir profesör. Dünya çapında bir bilim adamı... Aynıştayn'ın adı çıkmış. Yabancı dergilerde makaleleri çıkıyor. Onu da yanımıza alalım, top yıkamaz bizi. Senle ben az para koyarız Orçun'cuğum, hani para koymadılar demesinler diye. O çok zengin. Bana bak dedim ona. Ben hadi neyse... Ama hısımımı üzersen beni yok bil. Benim gönlüm incecik bir şişedir, kırılırsa yapılması güç olur dedim. Sen bir yirmi bin koy, yeter, başka hiç koyma. Şimdi sen o parayı bana verebilirsen bu işi çok uzatmamış oluruz.

-Sen ne diyorsun Hidayet abi, dedim, ben küçük bir maaşla yaşayan bir insanım, nerede bende yirmi bin lira! Daha geçen gün annemden iki bin lira borç aldım.

-Güzel söyledin, dedi, annende var mıdır? İstesek verir mi? Bir telefon etsene... On bin bile yeter, ben arkadaşımla konuşurum. Tok gözlü çocuktur.

İyice öfkelenmiştim

-Dul kadının kaptıracak parası olduğunu sanmıyorum, dedim.

-Şimdi çok ayıp ettin Orçun'cuğum, dedi, kaptırmak ne demek. Senin gibi koskoca bir doçent profesörü bunu nasıl düşünebiliyor? Bizler sapına kadar dürüst insanlarız. Sen Üzümcüoğulları'nı annenden bir sor bakalım ne diyecek. Soyum sopum altın topum. El övdüğün al da kaç demişler. Yalnız Denizli'de değil, bütün Ege'de bizi tanırlar ve çok sevip sayarlar. Neyse ben kalkıyorum. Ha, aklına yatar da parayı denklersen beni ara. Denizli'ye beklerim kardeşim. Özgür çok sevindi senin onu İstanbul'a çağırmana. Göreceksin, pırlanta gibi çocuktur. Yalnız, hay Allah, yanıma şeyimi almamışım, varsa sende bana bir yüz lira versene.

Yüz lirayı aldı, almaktan çok kaptı. Sarıldı yanaklarımdan öptü. Ayaküstü bir ayrılık söylevi çekti. Ölümlü dünyada birbirimizi daha çok aramalıymışız. O gelip bende kalmalıymış, ben gidip onda kalmalıymışım. Karı koca sarıla sarıla, akraba varıla varıla dedi. O gider gitmez anneme telefon ettim. Yüz lira aldı gitti dedim. Ucuz atlat-

mışsın dedi annem. Geçen gelişinde benim beş yüz liramı çarpmıştı. Bir yıldan önce gelmez İstanbul'a, dedi, bir yıl sonra düşünürüz, şimdilik geçmiş olsun Orçun'cuğum.

DÖRT KIZKARDEŞ

Geçen mayısın ortalarında ablamın üst katına taşındılar. Ablam on iki küçük daireden oluşan apartmanının kira geliriyle geçiniyor. Anlayacağınız durumu çok iyi. Birinde kendi oturuyor, on bir daireyi kiraya veriyor. Dünyası bu on bir dairenin ve televizyon dizilerinin sorunlarıyla sınırlı. Ablam kiracılarıyla içli dışlı olmayı sevmez. Bir süre bu yeni kiracılarından da uzak durdu. Sonunda bir şey dürttü onu, temmuz ortalarında bir gün ziyaretlerine gitti. Yeni kiracılar dört kardeştiler. İlk üçü akıl almaz biçimde benzeşiyordu: üçü de sarışındı, üçü de topludan şişmana doğruydular, ses tonları, el kol sallayışları bir kalıptan çıkmış gibiydi. Dördüncü kızkardeş yani en küçükleri kumralla esmer arasıydı: biri kumral diyebilirken ona bir başkası esmer diyebilirdi. Kumrala buradan bakarsın esmer görünür, esmere oradan bakarsın kumral görünür. İlk üç kadın sıradan halk insanlarıydılar. Dördüncü kardeş burnunda halkasıyla, mavi kot pantolonuyla, uçarı davranışlarıyla, kimselere metelik vermeyişiyle apayrı bir görünüm ortaya koyuyordu.

Aksaray'daki evlerini kiraya verip gelmişler. Annelerinin ölümünden sonra o evde yapamamışlar. Anneleri yıllarca yatalak hasta durumunda onlara istemeden acı vermiş. Kötü anıları silmek için yer değiştirmek bana da akıllıca görünür. Nitekim ben de nişanlımdan ayrıldıktan sonra o küçük bekar evimde duramadım, ablamın yanına taşındım geçen yıl. Ev üstüme üstüme geliyordu. Eşyaya dalar giderdim bazen: İrem her gelişinde buraya otururdu ya da İrem'in çok sevdiği beyaz sardunya çiçek açtı diye diye kafayı yiyecektim. Gerçekten böyle böyle kafayı yiyecektim. Ablamın yanına taşınınca çok şey değişti. İrem yakında bir gemi kaptanının oğluyla nişanlanıyormuş dediklerinde o kadar etkilenmedim. O evde olsaydım epeyce sarsılırdım. Ya da bana öyle geliyor.

Kardeşlerin ilk üçü, Allah ayırmasın, birbirlerinden hiç ayrılmıyorlar. Hemen her sabah birlikte çıkıyorlar, öğlene doğru birlikte dönüyorlar. Ablam her şeylerini öğrenmiş. Büyük abla Namiye Adı-

belli ilkokul öğretmenliğinden emekliymiş. İkinci kardeş Hamiye Adıbelli bankadan emekli olmuş. Üçüncüsü Samiye Adıgüzel liseden sonra okumamış, parça buçuk işlerde çalışmış, rahmetli babasından yetim maaşı alıyormuş. Ablam dördüncü kardeşle görüşememiş: ablam gittiğinde o evde yokmuş, Onun işi gereği ne zaman geldiği ne zaman gittiği belli olmaz demiş ablaları. Bu dördüncünün adı da Ayten Adıbelli'ymiş. Ablam bunları anlatırken çok iyi iş yapmış deneyimli bir hafiye görünümündeydi.

Meraklı ablam durur mu, hemen sormuş: "Neden üçünüzün soyadı Adıbelli de Samiye hanımın soyadı Adıgüzel?" Namiye ve Hamiye kardeşler hemen yanıt vermişler: "Samiye çok güzel bir ad değil mi, size de öyle gelmiyor mu?" Ablam ne desin, bir şey diyememiş. Aklına yatmamış ama. Ben bunun nedenini anlayamazsam uykularım kaçar diyor. Yaşamlarının ne kadar düz ya da ne kadar dingin olduğunu anlatmışlar ablama uzun uzun. Aynı dizileri izlermiş televizyon kanallarında, aynı saatte yatar aynı saatte kalkarlarmış, aynı yemekleri severlermiş, siyasetle hiç ilgileri olmasa da aynı partiye oy verirlermiş. Dünyaya hiçbir şey vermeyen ve dünyadan hiçbir şey beklemeyen insanların huzuru içindeymişler. Kadınlar bütün bunları anlatırken küçük kardeşlerini hiç hesaba katmıyor gibiydiler diyor ablam. Bir ara yakınmışlar ondan. Ele avuca sığmıyor demişler.

Ayten pekçok erkeğin başını döndürecek kadar çekici bir kadındı. Alımlıydı, ilginçti, kendine güveni vardı. Güzel değildi ama çirkin hiç değildi. Kimseye metelik vermez gibi davranışı ona değişik bir anlam veriyordu. Dolmalarla, böreklerle, yahnilerle, aşurelerle, kadayıflarla büyümüş olan ablalarının tersine yemek yemeden yaşar gibi bir görünümü vardı: biraz zorlasanız çıt diye ortadan kırılıverecekti sanki. İlgimi çekmedi dersem yalan olur. Kadınlar konusunda çok deneyimli olmasam da en azından şu durumumda kime erişebileceğimi kime erişemeyeceğimi bilecek kadar bilinçliyim. O hep yukarılarda bir yerlerde dolaşıyordu: her adım atışında kendine olan güvenini bir kere daha göstermek istiyor gibiydi. Gerçekten güçlü

bir kadın mıydı? Güçlü müydü bilmem ama kadındı, kadınlığını bir yük gibi taşımıyordu.

Ben o tür kadınlarla birlikte olabilecek kadar gözüpek biri değilim: her şeyden önce gücüm yetmez. Etim ne budum ne! Hem benim gibi sıradan birine Ayten dönüp bakar mı? Baksa ne olacak? Genç kızların çulsuzlara aşık olduğu dönemler eski dönemlermiş, şimdi kadın dediğin üç ölçüp bir biçiyor. Öylesine özgür, öylesine rahat, öylesine yalnız kendini yaşayan bir kadını ben çekip çevirebilir miyim? Ablam ikide bir bana Ayten'den sözettikçe bir garip oluyordum. Bununla birlikte doğrusu onunla uzaktan uzağa ilgilenmediğimi söyleyemem. Uzaktan uzağa ilgilenmek de ne demekse. Onu uzaktan uzağa gözledikçe kafam karışırdı: bazen neden olmasın derdim bazen da hayır olamaz derdim. Çok hoş kız, daha doğrusu çok alımlı, diyordu ablam, sen bunu kaçırmasan iyi edersin oğlum. Ablam düş görüyordu, ablalarının ağzını yokladım, dünden razılar diyordu. Ayten'in bana evet diyeceğine kesin gözüyle bakıyordu. Ah benim ablacığım, İrem'den sonra bir vurgun da Ayten'den mi yiyelim?

Bir sabah tren istasyonunda rasladım Ayten'e. Bana yan gözle bakıp hafifçe gülümsemesinden güç alarak hatırını sordun. Komşuyuz şunun şurasında. Bu burnu havada kadının bana bu kadar sıcak davranabileceğini düşünemezdim doğrusu.

-Siz Hürmüz hanımın kardeşisiniz değil mi? dedi. Bildiğim kadarıyla şu sıra çalışmıyorsunuz ve bir zaman önce nişanlınızdan ayrıldınız. Çünkü nişanlınız eski sevgilisiyle görüşmekte sakınca görmüyordu. Biz kadınlar böyleyiz işte. Dedikoduyu severiz, burnumuzu sokmayacağımız iş yoktur. Nereden mi biliyorum? Ben gazeteciyim, biz gazeteciler bilmek zorunda olduğumuz şeylerden çok bilmemiz gerekmeyen şeyleri biliriz.

-Bana sizin avukat olduğunuzu söylemişlerdi, dedim.

-Hukuk okuyan herkese avukat der bunlar, dedi. Bende avukat olacak göz var mı? Avukatlık ciddi iştir, ben cinliyim. Bugün buradaysam yarın başka bir yerde olmam gerekir. Ablalarıma ben-

zemem ben. Geçenlerde ablanız Hürmüz hanım bize gelmiş, ablalarım söyledi. Pek sevmişler birbirlerini. Ablanızın tek kaygısı sizi evlendirmekmiş. Nişanlınızdan ayrılalı beri pek boynu bükük duruyormuşsunuz, bu da ablanızı çok üzüyormuş. Kuzum siz deli misiniz, evlenip de ne yapacaksınız. Gene de sizin bileceğiniz iş. Gerçekten evlenmeyi düşünüyor musunuz? Nişanlılık deneyi yetmedi mi size?

-Her şey kısmetle, dedim. Gelini ata bindirmişler ya kısmet demiş. Pekiyi siz evlenmeyi düşünmüyor musunuz? Kadınlarımız genelde evlenmeye pek düşkündürler. Her genç kızın en sık gördüğü düş evlenme düşüdür, değil mi? Sizi kıracak şeyler söyledimse bağışlayın...

-Yok canım, ne diye kırılacakmışım! Söyledim ya, ben cinliyim. Otuz kırk yıl aynı adamın palavralarını dinlemek, yemeğini yapmak, çamaşırını yıkamak açmaz beni. Bir yastıkta kocamak yani... Bana gelmez öyle şeyler. Ben cinliyim, bir yerde duramam. Kafama estiği gibi yaşar, içimden geldiği gibi konuşurum. Kurallara falan aldırmam. Ben kurallarımı kendim koyarım. Söyleyin, böyle biri evlenebilir mi? Ayrıca mutlu olmak sözünden de nefret ederim. Ben mutlu olmak için yaratılmamışım. İnsan mutlu olmak yolunda birçok şey elde etmeye kalkıp tüm sevincini elden kaçırabilir. Yalnız sevmediğimi değil, gerektiğinde sevdiğimi de silkeleyip atabilirim. İnsan yükü taşımam ben. Kimseye de yük olmam. Yalan dolan bilmem. Neyse, size iyi günler, ben en öndeki vagona bineceğim...

Onu bir daha görmedim. Yaz sonlarıydı. Sıcaklar bitmek bilmiyordu. O sırada çocukluk arkadaşım Ersan Ergene Bodrum'daki yazlığına çağırdı beni. Orada pek güzel bir yirmi gün geçirdim. Ersan'ın annesiyle babası Konya'ya yakınlarını görmeye gitmişlerdi. Ersan, ben, Yıldırım, Bekir ve Şensin günümüzü gün ettik. İstanbul'a döndüğümde daha ayakkabılarımı çıkarmaya vakit bulamadan ablam haberi verdi: Ayten adamın biriyle gitmişti. Kaçmış mıydı? Hayır, yalnızca gitmişti.

-Bak ne diyeceğim, sıkı dur, Ayten adamın biriyle pırrr. Nereye gittiğini de söylememiş. Nereye gideceğimizi biz de bilmiyoruz de-

miş ablalarına. Kadınların iki gözü iki çeşme... Ah deli kız ah! Oysa ben onu senin için düşünüyordum.

-Onu benim için düşündüğünü biliyorum ablacığım. Ne var ki ben onu kendim için düşünemiyorum. Ah canım ablam, ben onunla başedebilir miyim? Benim dünyam ona dar gelir, onun dünyası bana bol gelir. Onun gibi bir kadına canımı versem azdır, gelgelelim o iş yürümez. Yolu açık olsun, güle güle gitsin, dönerse güle güle dönsün. Dilerim pişman olmaz. Pişman olacağını sanmam, baktı ki olmuyor, basar öbür yana gider. O pişman olmak için yaratılmamış, pişmanlıklar falan bizim gibiler için. O her şeyi sereserpe yaşıyor.

- Birlikte gittiği adam nasıl başedecek onunla?

-Bak onu ben bilemem. Onu o adam düşünecek ya da düşünecekti. Belki de düşünmeyecek, belki de düşünmemeli. Çünkü o da belki onun gibi biridir: uçarı, haylaz, biraz da bencil, hatta şımarık biraz. Bugünü yaşayacaklar, yalnızca yaşadıklarına bakacaklar. Üç ay sonra birbirlerine ağır gelince de biri bu yana öbürü öte yana gidecek. Sen bana bakma, ben eski ayakkabılarımı atarken bile duygulanırım. Bilemeyiz, belki de güzel bir yakınlık kurulur aralarında. En azından güzel bir üç ayı berbat bir otuz yıla yeğ tutacak kadar akıllıdırlar. O deli kız adamını akşamları dört gözle bekleyecek. Ona güzel yemekler yapacak, onun dizinde uyuyacak. Elini benden çektiğinde uykum kaçıyor, elini benden çekme diyecek. Bak İbrahim, adı neyse, önümüzdeki ay da nikahımızı yapmazsan benim yüzümü göremezsin bir daha demeyecek. Bizim yapacağımız enayilikleri yapmayacaklar. Yaşadıkları güzel şeylere özen gösterecekler. Öncelikle başkalarını dışta tutacaklar, kendi alanlarına sokmayacaklar. Bu da yenge, bu da enişte, bu da yeğen, bu da amca demeyecekler. Bir gün her şey bittiğinde bir yalanı sürdürmek bize yakışmaz deyip ayrılacaklar. Sen bana bakma ablacığım, ben beni ısırmaya kalkan köpeği taşlarken bile üzüntü duyarım.

-İyi ki aranızı yapmaya kalkmamışım, neler gelirdi başımıza!

-Biz onunla ve onun gibilerle yapamayız ablacığım. Bizler mi doğru yerdeyiz onlar mı doğru yolda, bilemem. Biz korkarak yaşa-

maya alışmışız. Biz tıpkı onun ablaları gibi aklı başında olanlar kesiminden. O deliler kesiminden. O yaşamayı göze alıyor, biz yaşadığımızı sanıyoruz.

-Geçenlerde ablalarına uğradım. Yazık, ne olup ne bittiğini bilememenin üzüntüsü içindeler. Öte yandan sanki üstlerinden bir yük kalkmış gibi...

-Delileri anlamak da yüklenmek de zordur ablacığım. Hatta deli olmak da zordur. Akıllı olmak sanırım biraz daha zor.

Gene de garip duygular içindeydim. Benim olan bir şeyi göz göre göre yitirmiş gibiydim.

Afşar Timuçin'in Özgeçmişi

Afşar Timuçin 1939'da Akhisar'da (Manisa) doğdu. Fevzipaşa bucağı (Gaziantep) ilkokulunu, Adana Tepebağ Ortaokulunu bitirdi. Adana Erkek Lisesi'nde başladığı lise öğrenimini İstanbul Erkek Lisesi'nde tamamladı. 1959-1960 ders yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Fransız Dili ve Edebiyatı bölümünde ve Felsefe bölümünde başladığı yüksek öğrenimini 1967'de Kanada'nın Québec eyaleti Montréal kentinde Montréal Üniversitesi Felsefe Fakültesi'ni bitirerek tamamladı. 1968-1970 arasında Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde Fransızca okutmanlığı yaptı. 1968'de İstanbul Üniversitesi Felsefe bölümünde Prof. Macit Gökberk'in danışmanlığında başladığı "Descartes'çı bilgi kuramının temellendirilişi" adlı doktora çalışmasını 1970 ilkyazında sona erdirdi.

O yıl Erzurum'dan İstanbul'a dönen Afşar Timuçin 1975'e kadar çeşitli yayınevlerinde çalıştı, redaktörlük ve çevirmenlik yaptı. 3.3.1975'den başlayarak İstanbul Devlet Konservatuarı'nda ücretli olarak felsefe, estetik, psikoloji, ahlak gibi dersler okuttu. Bu geçici işinden 1976'da kendi isteğiyle ayrıldı ve yayımcılık yaptı. İki yıl sonra İstanbul Devlet Konservatuarı felsefe öğretmenliğine kadrolu olarak atandı. Doktorası gibi doçentliğini de "dışarıdan" elde etti, "Descartes felsefesine giriş" adlı yayımlanmış çalışmasıyla 29.4.1981 tarihinde doçent oldu.

İstanbul Devlet Konservatuarı'nın Devlet Konservatuarı adıyla Mimar Sinan Üniversitesi'ne bağlamasından sonra bu kurumda lisans, yüksek lisans ve yeterlik-doktora düzeyinde düşünce tarihi, eğitimbilim, estetik gibi dersler okutan Afşar Timuçin 1992'de profesörlüğe yükseltildi. Afşar Timuçin 2001'de Kocaeli Üniversitesi'ne geçti. 2006'da bu üniversiteden emekli oldu.

Felsefe ve edebiyat konularını içeren üç aylık Felsefe Dergisi'ni aralıklı olarak on altı sayı çıkaran Afşar Timuçin "Böyle söylenmeli Bizim Türkümüz" adlı şiir kitabının birinci bölümünü oluşturan "Ayrılıkta söylenmiş bir yaz türküsü"nde yer alan şiirleriyle Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu 1970 Sanat Ödülleri yarışmasında başarı ödülünü kazandı, Nazım Hikmet'in şiir sanatıyla ilgili ayrıntılı bir inceleme kitabı olan "Nazım Hikmet'in şiiri"yle de Türk Dil Kurumu eleştiri ödülünü aldı. Truva Kültür Sanat Ödülleri'nin şiir ödülü 1997'de Afşar Timuçin'e verildi. 2003'de "Kocaeli" (Kırmızı) gazetesinin düzenlediği araştırmayla "Yılın Eğitimcisi" seçilen Afşar Timuçin 2004 Homeros Emek Ödülünü, İzmir Konak Belediyesi'yle Dil Derneği'nin düzenlediği "Türkçe Günleri" çerçevesinde 2008 Dil Ödülü'nü aldı. Afşar Timuçin'in birçok şiiri Fransızca, İspanyolca, Portekizce, Rusça, Bulgarca gibi dillerde yayımlanmıştır.

Öykü

Bu zarif, bu ince, bu güzeller güzeli insanı bu gidiş gelişlerim sırasında tanıdım. Genç bir felsefe öğretmeniydi. Toplumda görmeye alışık olduğumuz kişilerden değildi. Ben felsefe öğretmeni deyince gözünüzün önüne babacan, egemen, yönlendirici biri, biraz da bilge görünmek hevesleri içinde kendine hayran biri gelmiştir: yeldir yepelek yürüyen, insanlara yukarıdan bakan, her söyleneni alaylı bir gülüşle karşılayan biri. Çekinik bir genç kızdı bu. Sessiz, belki biraz da boynu bükük, daha bu yaşta nice acılar çekmiş ama yakınmaya alışmamış gibi duran bir genç kız.

ISBN 978-975-286-387-3
9 789752 863873
www.bulutyayin.com